

ΙΛΙΣΟΣ

ΕΡΕΥΝΑ-ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ-ΤΕΧΝΗ

Χριστός γεννᾶται δοξάσατε
Χριστός ἐξ οὐρανοῦ ἀπαντήσατε
Χριστός ἐπὶ Γῆς ὑψώθηται
Ἄσατε τῷ Κυρίῳ πᾶσα ἡ Γῆ
καὶ ἐν εὐφροσύνῃ ἀνυμνήσατε λαοὶ
ὅτι δεδόξασθαι

ΤΙΜΟΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΒΙΒΛΙΩΝ

ΠΩΛΟΥΜΕΝΩΝ ΕΙΣ ΤΑ ΓΡΑΦΕΙΑ ΤΟΥ «ΙΛΙΣΟΥ» Βουκουρεστίου 25
α' όροφος, Κωδ. Ταχ. 106 71 Τηλ. 3620702

H.P. Blavatsky	Τό κλειδί τής Θεοσοφίας	900
»	Ή φωνή τής σιγής	500
An. Besant	Ό Έσωτερικός Χριστιανισμός	900
»	Θάνατος και Ύπερπέραν	850
Besant-Leadbeater	Ή Άτραπός του Άποκρυφισμού	800
C. W. Leadbeater	Ή μυστική Ιστορία του Τεκτονισμού	1800
N. Sri Ram	Προσέγγιςις προς τήν Πραγματικότητα	400
»	ΑΙ βαθύτεραι όψεις τής Ζωής	400
Irving S. Cooper	Ή Μετενσάρκωσις	500
Vivekananda	Κάρμα — Γιόγκα	400
Άντ. Άδριανοπούλου	Άρχαίοι Έλληνες φιλόσοφοι	900
»	Ό άνθρωπος και ή ζωή	900
»	ΟΙ Νόμοι τής Ζωής	600
Ίω. Βασιλή	Τό Σημειωματάριο ενός Μύστου	1000
»	Τά φυσικά δικαιώματα του ανθρώπου	300
Πέριοδικόν «ΙΛΙΣΟΣ»	Τόμοι χαρτόδετοι	1200
«ΙΛΙΣΟΣ» Έπιλογή 1956-58, 1959-61, 1962-65 έκαστη δεμένη		1200
«ΙΛΙΣΟΣ» Έπιλογή 1966-1970 χαρτόδετος 900, δεμένη		1200

Τά έξοδα επί άντικαταβολή έπιβαρύνουν τόν αγοραστήν.

ΤΙΜΗ ΤΕΥΧΟΥΣ «ΙΛΙΣΟΥ» Δρχ. 200

ΣΥΝΔΡΟΜΗ «ΙΛΙΣΟΥ» Δρχ. 1.200. Έξωτερ. Δρχ. 2.000, Άεροπ. Δρχ. 2.500

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Α. ΧΕΙΜΑΡΑΣ

ΔΙΜΗΝΙΑΙΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΛΕΥΘΕΡΑΣ ΣΚΕΨΕΩΣ
Βουκουρεστίου 25 Κωδ. Ταχ. 106 71, Ἀθήναι Τηλ. 362.0702

Ἰδρυτής: ΤΚΩΣΤΗΣ ΜΕΛΙΣΣΑΡΟΠΟΥΛΟΣ

Ἰδιοκτησία: Θεοσοφικὴ Ἐταιρία ἐν Ἑλλάδι
Ἐκδότης-Διευθυντής: Πολ. Αντζακας
Συντακτικὴ Ἐπιτροπὴ: Π. Αναγνώστου, Π. Παπασιώτης

Ἔτος 34ον • Νοέμβ. – Δεκέμβριος 1989 • Τεύχος 193

ΚΟΣΜΟΓΟΝΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ

Ἡ κατάσταση πρὸ τῆς Δημιουργίας

Δημ. Ἰωαννίδη
(Στὴ Μνήμη του)

Πῶς ἐγένεε ὁ Κόσμος – ἔχει ἀρχή, θά ἔχη τέλος, ποιά καὶ πόσα εἶναι τὰ αἷτια πού τόν δημιούργησαν; Τό αἷτιο ἢ τὰ αἷτια, πού τόν ἔκαμαν, εἶναι μέσα στό Σύμπαν ἢ ἐξω ἀπ' αὐτό; Αὐτά καὶ ἄλλα ζητήματα προβάλλονται γιά λύσι καὶ ἀποτελοῦν ἐκεῖνο πού λέγουμε: προβλήματα κοσμογονικά.

Στά προβλήματα αὐτά παίρνουν θέσι διάφορες φιλοσοφίες, θρησκείες, ἢ ἐπιστήμη, ἀλλά καὶ ἡ ἐσωτερικὴ παράδοσις.

Κοντὰ στά τόσα, ὅμως, κοσμογονικά προβλήματα, τό προβάδιση, θά ἐλέγαμε, ἔχει τό πρόβλημα γιά τὴν κατάσταση πρὸ τῆς δημιουργίας τοῦ Κόσμου. Καὶ γιά τό πρόβλημα, ἀκριβῶς, αὐτό εἶναι σήμερα τό θέμα μας.

Στό πρόβλημα τοῦτο, ὅπως καὶ σ' ἄλλα κοσμογονικά προβλήματα, οἱ γνώμες διχάζονται. Προβάλλονται δύο βασικές ἀπόψεις. Μερικὲς φιλοσοφίες καὶ θρησκείες πρεσβεύουν ὅτι ὁ Κόσμος ἐδημιουργήθη ἀπὸ τό Μηδέν, ὅτι προήλθε ἀπὸ τὴν ἀνυπαρξία, «ἐ κ τ ο ὕ μ ῆ ὄ ν τ ο ς».

Ἡ ἐπιστημονικὴ θεωρία δὲν παίρνει θέσι στό ζήτημα αὐτό. Καθὼς δὲ

έχει γράψει τώρα τελευταία και ο Ρόμπερτ Όπενχάϊμερ, ο πυρηνικός φυσικός, ή έπιστήμη θεωρεί τον Κόσμο σαν ιστορικό φαινόμενο πού έχει αρχή. Καί προσθέτει ότι γιά τήν κατάστασι πού προηγήθηκε τής δημιουργίας ή έπιστήμη δέν γνωρίζει. Άλλα συστήματα έχουν διατυπώσει αντίθετη άποψι πρός τήν προηγουμένη: τήν άποψι τής άνυπαρξίας. Ότι δηλαδή ή δημιουργία του Κόσμου, ή γένεσις του Σύμπαντος, προήλθε από κατάστασι ύπαρκτή και όχι από τό Μηδέν. Ότι ο Κόσμος έγινε «έ κ τ ο υ ό ν τ ο ς». Τήν αντίληψιν αυτή συμμερίζονται όλες οι έσωτερικές παραδόσεις, αρχαίες και νεώτερες, και ή αρχαία ελληνική έσωτερική παράδοσις.

Τήν πρό τής δημιουργίας του Κόσμου κατάστασι, οι διάφοροι Έλληνες Φιλόσοφοι, όσοι άνήκαν σ' έσωτερικές Σχολές ή ήσαν έπηρεασμένοι από τήν έσωτερική γνώσι, τήν εκφράσανε με διάφορους ο καθένας τους όρους ή με συμβολικές εικόνες. Τήν έθεώρησαν δε σαν μία κατάστασι ύπαρκτή, μέσα στην όποία ό,τι κατόπιν εξεδηλώθη στη Φύσι, στον Κόσμο, ήτο άνεκδήλωτο, «λανθάνον», χωρίς μορφή, άμορφο, χωρίς ιδιότητες, σέ άταξία, «δυνάμει».

Τήν έσωτερικήν αυτήν αντίληψι ότι τίποτε δέν ήμπορεί νά γεννηθί από τήν άνυπαρξία διετύπωσε γενικά ο Δημόκριτος. Έχει διασωθί τό περίφημο απόσπασμά του: «Μηδέν εκ του μη όντος γίνεται, μηδέ εις τό μη όν φθείρεται».

Οι Όρφικοί, τήν πρό τής δημιουργίας ύπαρκτή και άνεκδήλωτη κατάστασι παρομοίωσαν με αύγό, με τήν περίφημη εικόνα τους «τό κοσμογονικόν ώόν». Δηλαδή, όπως μέσα στο αύγό τό πουλί, πού θα εκκολαφθί κατόπιν από αύτό, εύρίσκεται άνεκδήλωτο, αλλά σέ κατάστασι ύπαρκτή, έτσι και ο Κόσμος πρό τής δημιουργίας ήτο ύπαρκτός, αλλά άνεκδήλωτος.

Από τό «κοσμογονικόν ώόν», έλεγαν, βγήκαν δύο πράγματα: «ο Έρως ή Φάνης» και «ή Νύξ», δηλαδή δύο ούσιες πού έκαμαν τον Κόσμο. Ο νεοπλατωνικός Πρόκλος έχει γράψει σχετικά ότι «Ο Όρφεύς έχρησιμοποίησε τήν παράστασιν ταύτην, ότι εξ ώου προέκυψεν ο Κόσμος, όπως προκύπτει τό ζών εκ του ώου». Άλλου δε λέγει ότι τό αύγό των Όρφικών είναι τό ίδιον με εκείνο πού ο Πλάτων έλεγε «όν» δηλαδή ύπαρχον. «Ταυτόν τό τε Πλάτωνος όν και τό Όρφικόν ώόν». Ο δε έπίσης νεοπλατωνικός Δαμάσκιος, ο τελευταίος Σχολάρχης τής Νεοπλατωνικής Σχολής των Άθηνών, σέ σχολία του γιά τήν εικόνα αυτή των Όρφικών, έχει γράψει ότι μέσα στο αύγό των Όρφικών ύπήρχαν «αι φύσεις του άρρενος και του θήλεος και έν μέσω πάντοιων σπερμάτων τό πλήθος». Δηλαδή ότι στην πρό τής δημιουργίας του Κόσμου κατάστασι ύπήρχαν άνεκδήλωτοι οι τύποι των μορφών, ήτοι ή μία ούσία άφ' ενός και τό πλήθος, ή άλλη ούσία άφ' έτέρου, πού συγκρότησαν ύστερα τον Κόσμο. Σχολιάζοντας τους Όρφικούς ο Κλήμης ο Άλεξανδρεύς λέγει γιά τον Όρφέα ότι παρομοιάζει τό χάος, δηλαδή τήν πρό τής δημιουργίας κατάστασι, με αύγό μέσα στην όποία επικρατούσε ή άταξία, «τό χάος ώω παρεικάζει, έν ώ τό πρώτον στοιχείον ήν ή σύγχυσις».

Οι Πυθαγόρειοι έλεγαν πώς ή κατάστασις πού προϋπήρξε του Κόσμου δέν είχε άρμονία, αντίθετα με τον Κόσμο πού ήταν άρμονικός. Γι'

αυτό δέ, καθώς λέγεται, πρώτος ὁ Πυθαγόρας ὠνόμασε τὸ Σύμπαν, Κόσμο, δηλαδή τάξι, γιὰ τὴν ἄρμονία πού ἐπικρατεῖ μέσα σ' αὐτόν.

Ὁ Κόσμος ἐγινε «δὶ ἄρμογῆς», δηλαδή μέ τὴν τακτοποίησιν οὐσιῶν πού ἦσαν πρῶτα σέ ἀταξία. Ἐπάνω σ' αὐτὸ ἔχει σωθῆ ἓνα ἀπόσπασμα τοῦ Πυθαγορείου Φιλολάου πού δίδει τὸν ὀρισμὸ τοῦ Κόσμου σάν ἄρμονίας: «ἔστι γὰρ ἄρμονία πολυμιγῶν ἔνωσις καὶ δίχα φρονεόντων συμφρόνησις». (Γιατὶ ἄρμονία εἶναι ἡ ἔνωσις τῶν πολυποικίλων καὶ ἡ συμφωνία ἐκείνων πού ἔχουν ἀντίθετες ιδιότητες). Πολυποικίλα εἶναι τὰ ἄτομα, ἐκεῖνα δέ πού ἔχουν ἀντίθετες ιδιότητες εἶναι τὰ ἄτομα ἀφ' ἑνός καὶ ἡ ἄλλη οὐσία, ἡ συνεχῆς, ἀφ' ἑτέρου.

Ὁ Ἡσίοδος, ὁ θεολόγος ποιητῆς, στὴν θεολογία του ὠνόμαζε τὴν ἀταξία, τὴν ἄμορφη οὐσία, πού προϋπήρξε τῆς δημιουργίας, χάος. Προσθετεῖ δέ ὅτι ἀπὸ τὸ χάος γεννήθηκαν ἡ Γαῖα καὶ ὁ Ἔρως. Ὁ Jean Richeripin τῆς Γαλλικῆς Ἀκαδημίας στὴν Ἑλληνικὴ Μυθολογία πού ἐγραφε λέγει ὅτι Γαῖα εἶναι ἡ καθολικὴ μητέρα τοῦ Κόσμου καὶ Ἔρως ἀρχὴ κοσμογονικῆ, δύναμις ἐλξεως. *Principium*, καθὼς τὴν ὀνομάζει. Δηλαδή καὶ ὁ Ἡσίοδος παραδέχεται ὅτι ὁ Κόσμος γεννήθηκε ἀπὸ κατάστασι ἀταξίας ὑπαρκτῆ, πού τὴν τακτοποίησαν, τὴν ἔβαλαν σέ τάξι, οἱ δύο ἀρχές, σάν ἐξεδηλώθησαν ἀπ' αὐτή.

Ὁ Ἐμπεδοκλῆς πάλι τὴν ὑπαρκτῆ κατάστασι πού προηγῆθη τῆς δημιουργίας τὴν ὀνομάζει «σφαῖρον». Προσθετεῖ δέ πῶς ὅτι ὑπῆρχε μέσα στό σφαῖρον, δὲν παρουσιαζε ποιότητα, οὔτε ὑπῆρχαν μέσα σ' αὐτὸ εἶδη. Γι' αὐτὸ, τὴν κατάστασι τοῦ σφαίρου ἀποκαλεῖ «ἄποιον» καὶ «ἀνείδιον». Μέσα στό σφαῖρον δὲν ὑπῆρχαν οἱ δυνάμεις πού χαρακτηρίζουν τὸν Κόσμο, ἔλξις καὶ ἄπωσις. «Φιλότης» καὶ «Νεῖκος», καθὼς τις λέγει ὁ φιλόσοφος. Δηλαδή ὅτι ὑπῆρχε στό σφαῖρον δὲν εἶχε ικανότητες καὶ δυνάμεις. Ἡ κατάστασις του ἦτο ἀνεκδήλωτη.

Ὁ Αναξαγόρας γιὰ τὴν πρό τῆς δημιουργίας κατάστασι ἔχει γράψει ὅτι ὅλες οἱ οὐσίες ἐκεῖ μέσα ἦσαν ἀνακατεμένες καὶ σέ ἀταξία. «Ὅμοῦ πάντα χρήματα ἦν».

Τὴν κατάστασι αὐτὴ καὶ ὁ Ρωμαῖος ποιητῆς Ὀβιδιος, στίς «Μεταμορφώσεις» του, τὴν χαρακτηρίζει σάν «ἀδρανῆ καὶ συγκεχυμένην ὕλην». (*Rudis indigestaque moles*).

Γιὰ τὸ ἴδιο αὐτὸ ζήτημα ὁ Πλάτων ἔχει γράψει ὅτι πρό τῆς δημιουργίας ὑπῆρχαν τὰ «ἀρχέτυπα», δηλαδή οἱ «ιδέες» ἀνεκδήλωτες.

«Ἰδέες» ἀποκαλοῦσε ὁ Πλάτων τούς τύπους πού κάνουν καὶ δίδουν τὸ σχῆμα στίς μορφές μέσα στὸν Κόσμο. Καὶ ἀφοῦ ἦλθε ὁ λόγος γιὰ τίς «ιδέες» τοῦ Πλάτωνος πρέπει καὶ ἐδῶ νὰ σημειώσουμε (ιδε καὶ Ἰλιόσν, τεῦχος 26ον Ἀπριλίου-Ἰουνίου 1962, σελ. 135) ὅτι ἡ λέξις ἰδέα στὴν ἀρχαιότητα δὲν εἶχε τὴν σημασία τῆς «ἐννοίας» πού ἔχει σήμερα, ἀλλὰ τὴν σημασία τῆς ἐξωτερικῆς ὄψεως κάθε πράγματος, ὁ δὲ Πλάτων τὴν χρησιμοποίησε μέ τὴν σημασία τοῦ τύπου τῆς μορφῆς τοῦ πράγματος.

Στίς ἀντιλήψεις αὐτές πού ἐξεθέσαμε σήμερα γιὰ τὴν κατάστασι πού ὑπῆρξε πρό τῆς δημιουργίας συμφωνεῖ καὶ ἡ Ἰνδικὴ παράδοσις, πού τὴν θεωρεῖ κι' αὐτὴ ὑπαρκτῆ. Καθὼς εἶναι γνωστὸν, ἡ Ἰνδικὴ φιλοσοφία τὴν οὐσία τοῦ Κόσμου ὀνομάζει «Βράχμα». Γιὰ τὴν κατάστασι δὲ τοῦ Βράχμα

πρό τῆς δημιουργίας χρησιμοποιεῖ τὸν ὄρο «Παραβράχμ», που σημαίνει τὸ «ἐπέκεινα τοῦ Βράχμα». Χρησιμοποιεῖ ἀκόμη και τὸν ὄρο ... «Βράχμα Νιργκούνα» πού θα πῆ «τὸ μὴ ἐκδηλωμένο Βράχμα».

Μ' ὅλα τ' ἀνωτέρω συμφωνεῖ και ὁ ὄρος «Φύσις» πού χρησιμοποιοῦμε γιὰ νὰ ἐκφράσουμε τὸν Κόσμο, τὸ Σύμπαν. Ἡ λέξις φύσις παράγεται ἀπὸ τὸ ρῆμα φύω πού θά πῆ φυτρῶν. Ὅπως δηλαδὴ ἀπὸ τὸν σπόρο, οὐσία ὑπαρκτή, φυτρῶνει τὸ ἀνεκδήλωτο μέσα σ' αὐτὸν φυτὸ, ἔτσι ἀπὸ ὑπαρκτὴ ἀλλὰ ἀνεκδήλωτη κατάστασι ἐφύτρωσε ἡ Φύσις, ὁ Κόσμος, τὸ Σύμπαν. Καί στὴν λατινικὴ γλῶσσα ἡ λέξις Natura παράγεται ἀπὸ τὸ ρῆμα nascor, πού σημαίνει γεννῶ.

Ἡ εἰκόνα τοῦ σπόρου ἀπὸ τὸν ὁποῖο φυτρῶνει ἡ Φύσις ὁμοιάζει μὲ τὴν εἰκόνα τῶν Ὀρφικῶν, πού εἶπαμε, τὸ «κοσμογονικὸν ὦν», ἀπὸ τὸ ὁποῖο γεννᾶται τὸ Σύμπαν.

Καθὼς λοιπὸν καταφαίνεται, ἀπὸ ὅσα ἐκθέσαμε, ἡ Ἑσωτερικὴ παράδοσις δίδει λύσι στοῦ κοσμογονικοῦ πρόβλημα γιὰ τὴν κατάστασι πού προϋπήρξε τῆς δημιουργίας καὶ ἀπὸ τὴν ὁποία ἐγινε ὁ Κόσμος. Ἦτο κατάστασις ὑπαρκτὴ καὶ ἀνεκδήλωτη, λανθάνουσα. Μιά κατάστασις πού τὴν χαρακτηρίζε ἡ ἀταξία, στὴν ὁποία δὲν ὑπῆρχε ἡ ἀρμονία, αὐτὸ τὸ χαρακτηριστικὸ τοῦ Σύμπαντος, τοῦ Κόσμου.

Οἱ λατινομαθεῖς φιλόσοφοι τῆς Δύσεως τοῦ 18ου αἰῶνος τὴν ἀλήθεια αὐτὴ τὴν ἐκφράσανε καὶ τὴν ἔβαλαν σὰν προμετωπίδα στὴν κοσμοθεωρία τους μὲ τὸ γνωστὸν ἐπίγραμμα τους ὅτι ἀπὸ τὸ ἀνεκδήλωτο, τὸ ἀτακτο προῆλθε ἡ τάξις, ὁ Κόσμος, «Ordo ab Chao» ἔλεγαν, δηλαδὴ, «ἡ τάξις ἐκ τοῦ χάους».

Τα αἷτια τῆς Δημιουργίας

Τὸ θέμα τοῦτο ἡμπορεῖ νὰ χωρισθῆ σὲ δύο μέρη. Τὸ ἓνα εἶναι ἂν ἡ αἷτια τῆς Δημιουργίας εἶναι μία ἢ πολλῆς, καὶ τὸ ἄλλο ἂν ἡ αἷτια αὐτὴ εὑρίσκειται μέσα ἢ ἔξω ἀπὸ τὸ Σύμπαν.

Θά πάρωμε λοιπὸν καὶ ἐμεῖς τὸ θέμα χωρισμένο. Καὶ πρῶτα θά ἐξετάσωμε ἂν τὰ αἷτια τῆς Δημιουργίας τοῦ Κόσμου εἶναι ἓνα ἢ πολλὰ.

Οἱ δογματικῆς ἀντιλήψεις καὶ οἱ γνώμες πολλῶν φιλοσοφικῶν σχολῶν, πού εἶναι ἐπηρεασμένες ἀπὸ τις πρῶτες, εἶναι μοναρχικῆς. Δηλαδὴ δέχονται μία μόνον αἷτια τῆς Δημιουργίας. Οἱ ἐπιστημονικῆς ἀπόψεις εἶναι μᾶλλον δυαρχικῆς. Ὅμιλοῦν γιὰ τὴν ὕλη καὶ γιὰ τὴν ἐνέργεια, ἂν και τὸν τελευταῖο καιρὸ θεωροῦν τὰ δύο αὐτὰ στοιχεῖα τῆς Δημιουργίας ἀντιστρεπτά. Ἡ ἐσωτερικὴ παράδοσις εἶναι δυαρχικὴ. Ἐδέχετο ὅτι αἱ Ἀρχαὶ τῆς Δημιουργίας εἶναι δύο καὶ τις ὠνόμαζε θεῖες, γιὰτις τις θεωροῦσε αὐθύπαρκτες καὶ αὐτενεργούς. Τοῦτο φαίνεται καθαρὰ στὰ ἀποσπάσματα ἀπὸ ἔργα τῶν ἀρχαίων ἐλλήνων συγγραφέων. Ἐκεῖνο ὅμως πού θά δοῦμε πάρα κάτω σὲ διάφορα τέτοια ἀποσπάσματα, τὰ ὁποῖα θά παραθέσωμε, εἶναι ὅτι οἱ διάφοροι συγγραφεῖς χρησιμοποιοῦν διαφόρους ὄρους γιὰ νὰ ἐκφράσουν τις δύο αὐτές Ἀρχές τῆς Δημιουργίας, τὴν συνεχῆ καὶ τὴν ἀτομικὴ (τὴν Μονάδα καὶ τὴν Δυάδα τῶν Πυθαγορείων). Ἐτσι λοιπὸν ὁ Πυθαγόρειος Φιλόλαος, σὲ ἀπόσπασμά του πού

διεσώθη, λέγει: «Εἷς Κόσμος ὑπάρχει συνηρμωμένος ἐκ περαινόντων τε καὶ ἀπειρων». Ὁ ἴδιος πάλι σὲ ἄλλο ἀπόσπασμα ἀπὸ τὸ βιβλίον του «περὶ Φύσεως» γράφει: «Ἡ Φύσις ἐν τῷ κόσμῳ ἀρμόχθη ἐξ ἀπειρων καὶ περαινόντων καὶ ὅλος κόσμος καὶ τὰ ἐν αὐτῷ πάντα», δηλαδή ὅτι ἡ Φύσις εἰς τὴν κοσμικὴν τῆς τάξιν συνηρμόσθη ἀπὸ ἀπειρα καὶ περατοῦντα καὶ τὸ κοσμικὸν σύστημα ὡς σύνολον καὶ πάντα τὰ ἐντὸς αὐτοῦ ὑπάρχοντα πράγματα. Ἄπειρα ὀνομάζει τὴν μίαν Ἀρχὴν τῆς Δημιουργίας, τὴν ἀτομικὴν, πού ἀποτελεῖται ἀπὸ ἀπειρα στό πλῆθος ἄτομα, περατοῦντα δὲ τὴν ἄλλη Ἀρχὴν, τὴν συνεχῆ, πού δίδει στὶς μορφές πέρασ.

Ἄλλος Πυθαγόρειος, ὁ Τίμαιος ὁ Λοκρός, σὲ βιβλίον πού ἀποδίδεται σ' αὐτόν καὶ ἐπιγράφεται «περὶ ψυχᾶς κόσμου καὶ φύσεως» γράφει σχετικᾶ: «Δύο ὦν ἦνδε ἀρχαὶ ἐναντιαν, ὦν τὸ μὲν εἶδος λόγος ἔχει ἀρρενός τε καὶ πατρός, ἃ δ' ὕλα θήλεός τε καὶ ματέρος. Τρίτα δὲ ἦμεν τὰ ἐκ τούτων ἔκγονα». (Δύο εἶναι αἱ ἀρχαὶ τῆς Φύσεως, ἀντίθετοι ὡς πρὸς τὰς ιδιότητες αὐτῶν, ἐξ ὧν ἡ τοῦ εἶδους παιζει τὸν ρόλον τοῦ πατρός, ἡ δὲ ὕλη τὸν τῆς μητρός. Ἐκ τῆς ἐνώσεως δὲ αὐτῶν προκύπτει ἡ τρίτη φάσις τῆς δημιουργίας, δηλαδή τὰ ἔκγονα αὐτῶν, τὰ ἐν τῇ Φύσει πράγματα, ὁ Κόσμος).

Ὁ Πλάτων στό βιβλίον του «Φίληβος» ἀναφέρει σάν γνῶσι πού προέρχεται ἀπὸ τὴν ἐσωτερικὴν Παράδοσιν ὅτι ἡ δημιουργία τοῦ Κόσμου ὀφείλεται σὲ δύο Ἀρχές (16-C).

«Εἶναι ἓνα δῶρον τῶν θεῶν πρὸς τοὺς ἀνθρώπους, ὅπως καταλήγῃ νὰ πιστεύῃ καὶ ἐρρίφθῃ ἀπὸ κανένα θεόν, διὰ μέσου κάποιου Προμηθέως, μαζί μὲ ἐκθαμβωτικὴ φλόγα· καὶ οἱ μὲν παλαιότεροι πού ἦσαν καλύτεροι μας καὶ ζοῦσαν πλησιέστερα πρὸς τοὺς θεούς, μᾶς παρέδωσαν αὐτὴν τὴν φήμην, ὅτι ὅλα δι' ὅσα λέγομεν ἐκάστοτε ὅτι ὑπάρχουν, ἀποτελοῦνται ἀπὸ ἓνα καὶ ἀπὸ πολλὰ, περιέχουν δὲ μέσα τοὺς ἠνωμένα μαζί τὸ πέρασ καὶ τὴν ἀπειρίαν». Τὸ «ἓνα» καὶ τὸ «πέρασ» εἶναι ἡ συνεχῆς Ἀρχὴ, τὰ δὲ «πολλὰ» καὶ ἡ «ἀπειρία» εἶναι ἡ ἄλλη Ἀρχὴ, ἡ ἀτομικὴ, πού ἀποτελεῖται ἀπὸ ἀπειρα στό πλῆθος ἄτομα.

Καὶ ὁ Παρμενίδης στό ποιητικὸν του ἔργον «περὶ Φύσεως», πού γράφει στὸν πρόλογόν του, ὅτι τοῦτο ὑπηγόρευσε ἡ Δαίμων Ἡμέρα, γιὰ νὰ δεῖξη ὅτι μεταφέρει ἀλήθειες ἐσωτερικῆς, δύο παρουσιάζει Ἀρχές πού δημιούργησαν καὶ συντηροῦν τὸν Κόσμον: Τὸ ὄν θεωρεῖ ἀραιόν, πῦρ, φῶς, τὸ δὲ μὴ ὄν πυκνόν, βαρύν, νύκτα. Τὸ ὄν θεωρεῖ συνεχές, ἀναρχον καὶ ἀπαυστον. «Δέν εἶναι τὸ ὄν διαιρετόν, διότι ὅλα του τὰ μέρη ἔχουν διανεμηθεῖ ἐξ ἴσου, οὐδὲ εἶναι εἰς αὐτὸ τὸ μέρος κάπως περισσότερον καὶ εἰς ἐκεῖνον κάπως ὀλιγώτερον, πράγμα πού θὰ ἠμποδίζε τὴν συνοχήν του, εἶναι δὲ ἐξ ὀλοκλήρου τὸ ὄν γεμάτον ἀπὸ ὄν καὶ διὰ τοῦτο εἶναι ἐξ ὀλοκλήρου συνεχές». Καὶ σὲ ἄλλο ἀπόσπασμα:

«Ἐπειδὴ δέν ἔχει γένεσιν τὸ ὄν δέν ἔχει ἐξολοθρευμόν, ὑπάρχει ὡς ὀλότης, χωρὶς νὰ διασπάται εἰς γένη, χωρὶς νὰ συνταράσσεται καὶ χωρὶς νὰ παραχθῇ κατόπιν κατασκευῆς». Σὲ ἄλλα ἀποσπάσματα ὁ ἴδιος ὁ Παρμενίδης ἀλλάσσει τοὺς ὅρους τῶν δύο Ἀρχῶν: «Αἶται ἐκρίναντο δέμας καὶ σήματ' ἔθεντο χωρὶς ἀπ' ἀλλήλων, τῷ μὲν φλογός αἰθέριον πῦρ, λεπτόν, ἀραιόν, ἐωυτοῦ πάντοτε τωυτόν, τῷ δ' ἐτέρω μὴ τωυτόν». «Ἐκρίναν ὡς αἶτια δομῆς (τοῦ κόσμου καὶ διεχώρισαν (διέκριναν) ἀπ' ἀλλήλων,

τό μὲν αἰθέριον ὡς ἡ φλόξ τοῦ πυρός, τό δέ ἕτερον οὐχί τό αὐτό (τό ἴδιον).

Καί ἄλλοι: «Κατά δόξαν δέ τῶν πολλῶν εἰς τό γένεσιν ἀποδοῦναι τῶν φαινομένων δύο ποιῶν τὰς ἀρχάς, πῦρ καί γῆν, τό μὲν ὡς ὕλην, τό δέ ὡς αἴτιο καί ποιοῦν». (Κατά τήν γνώμην δέ τῶν πολλῶν, ἡ γένεσις τῶν φαινομένων ἀποδίδεται εἰς ἀρχάς δύο ποιότητων, τό πῦρ καί τήν γῆν, δηλαδή τήν ὕλην καί τό ποιητικόν αἴτιον).

Ὁ Δημόκριτος, ἐπίσης, δύο ἐδέχετο κοσμικές ἀρχάς. Τό «πλήρες» καί τό «κενόν». Τό πλήρες θεωροῦσε ὅτι εἶναι διηρημένο σέ ἄπειρα τό πλήθος, πολύ μικρά σωματίδια, τούς «ἀτόμους» ἢ «ναστά» (πυκνά), πού εἶναι χωρισμένα μεταξύ τους ἀπό τό κενό. Τά άτομα εἶναι ἀγέννητα, ἀδιαίρετα καί δέν καταστρέφονται ποτέ. Στά άτομα ἐδίδε τρεῖς βασικές ιδιότητες: «ρυσμόν, τροπήν καί διαθιγήν», δηλαδή ἔκτασι, κίνησι καί τήν δύναμι νά ἐπιδρῶν τό ἓνα τό ἄλλο (διαθιγή, ἀπό τό διαθιγγάνω, πού σημαίνει ἐπιδρῶ). Κενόν θεωροῦσε τόν χώρο, ἄπειρον σέ ἔκτασι, πού περιέχει τά άτομα καί τά χωρίζει μεταξύ τους.

Τό κενόν καί τά άτομα ὑπάρχουν μέσα σέ ὅλα τά πράγματα. Τά πράγματα ἀπό τά άτομα καί ἀπό τό κενό ἀποτελοῦνται. Τό κενόν καί τά άτομα εἶναι πραγματικά, ἐνώ αἱ ιδιότητες τῶν πραγμάτων, ὅπως εἶναι τό χρῶμα καί ἡ γεῦσις, εἶναι φαινομενικά. «Νόμῳ χροίῃ, νόμῳ γλυκύ, νόμῳ πικρόν· ἔτεῃ δέ ἄτομα καί κενόν». Καί ἓνα σχετικό ἀπόσπασμα ἀπό τόν Σέξτον τόν Ἐμπειρικό φιλόσοφον τοῦ 3ου αἰῶνος μ.Χ., πού ἔγραψε ἱστορία τῆς φιλοσοφίας: «Λεύκιππος καί ὁ ἐταῖρος αὐτοῦ Δημόκριτος, στοιχεῖα μὲν τό πλήρες καί τό κενόν εἶναι φασί, λέγοντες οἷον τό μὲν ὄν, τό δέ μὴ ὄν, τούτων τό μὲν πλήρες καί στερεόν τό ὄν, τό δέ κενόν γε καί μανόν (ἀραιόν) τό μὴ ὄν, αἰτία δέ τῶν ὄντων ταῦτα ὡς ὕλην».

Ἐδῶ πρέπει νά σημειωθῆ, γιά νά μὴ γίνῃ σύγχυσι, ὅτι οἱ ὁρολογίες τοῦ Παρμενίδου καί τοῦ Δημοκρίτου γιά τό ὄν καί τό μὴ ὄν εἶναι ἀντίστροφοι. Ὁ Παρμενίδης, ὄν ὀνομάζει τήν συνεχῆ Ἀρχήν, ἐνώ ἀντίθετα ὁ Δημόκριτος τήν Ἀτομικήν Ἀρχήν. Μὴ ὄν δέ, ὁ Παρμενίδης τήν ἀτομικήν Ἀρχήν, ἐνώ ὁ Δημόκριτος τήν συνεχῆ Ἀρχήν.

Δύο ἐδέχετο Ἀρχάς τῆς Δημιουργίας καί ὁ Ἐμπεδοκλῆς. Τά «ριζώματα πάντων» (τίς βάσεις πού κάνουν ὅλα τά πράγματα) καί τήν «φιλότητα καί νεῖκος».

Τά ριζώματα τά χώριζε σέ τέσσαρα εἶδη, ἀπό τά ἀδρανῆ στά ἐνεργότερα, καί τά ὀνόμαζε: γῆ, ὕδωρ, ἀήρ καί πῦρ. Οἱ ὄροι αὐτοῖ δέν ἔχουν βέβαια καμία σχέση μέ ἐκεῖνα πού λέγουμε γῆ, νερό, ἀέρα καί φωτιά. Εἶναι εἰκόνες οἱ ὁποῖες συμβολίζουν τίς δυνάμεις πού ἔχει κάθε μία ἀπό τίς τέσσαρες αὐτές καταστάσεις τῶν ἀτόμων, οἱ ὁποῖες ὅλες μαζί συνθέτουν τήν ἀτομική Ἀρχή τοῦ Κόσμου. Τήν ἄλλη Ἀρχή, τήν συνεχῆ, τήν ὀνόμαζε φιλότητα καί νεῖκος, ἀπό τίς δύο ιδιότητες πού ἔχει ἡ Ἀρχή αὐτή νά συνθέτῃ καί νά ἀποσυνθέτῃ τίς ὑλικές μορφές, πού τίς ἀποτελοῦν τά ριζώματα, δηλαδή τά διάφορα άτομα. Καθώς δέ ἔλεγε ὁ φιλόσοφος αὐτός «ἡ ἁρμονία ἐκ νείκους καί φιλίας γίνεται», δηλαδή ὁ Κόσμος λειτουργεῖ μέ τίς διαδοχικές συνθέσεις καί ἀποσυνθέσεις τῶν μορφῶν. Ἄλλοι πάλι ἔχει γράψει πῶς αἱ δύο κοσμικαί Ἀρχαί εἶναι ἀφθαρτες καί

αιώνιες. Ἡ γέννησις καὶ ἡ φθορὰ γίνεται στὰ ὑλικά πράγματα καὶ ὄχι στὶς κοσμικὰς Ἀρχάς. Δηλαδή οἱ σύνθετες μορφές τοῦ Κόσμου ἔχουν ἀρχὴ καὶ τέλος καὶ ὄχι οἱ δύο Ἀρχές πού συγκροτοῦν τὸν Κόσμο. Ὁ Πλούταρχος στὸ βιβλίον του «περὶ τοῦ μὴ χρᾶν ἔμμετρα τὴν Πυθίαν» γράφει ὅτι ὁ Ἐμπεδοκλῆς ἔλεγε γιὰ τὰ ριζώματα: «ἐκ τούτων γὰρ πάνθ' ὅσα τ' ἦν, ὅσα τ' ἐστὶ καὶ ἔσται» (Γιατὶ ἀπὸ αὐτὰ προέρχονται ὅλα ὅσα ὑπῆρξαν, ὑπάρχουν καὶ θὰ ὑπάρχουν).

Καὶ ὁ Ἀριστοτέλης παραδέχεται δύο Ἀρχές τῆς Δημιουργίας, χρησιμοποιοῦν δὲ τοὺς ὅρους τοῦ Τιμαίου τοῦ Λοκροῦ, τοῦ Ἀρχῦτα τοῦ Πυθαγορείου καὶ ἄλλων, δηλαδή «εἶδος» καὶ «ῦλη». Τὶς δύο αὐτές Ἀρχές ὁ Ἀριστοτέλης τὶς θεωρεῖ ὅτι εὐρίσκονται σὲ ὅλα τὰ πράγματα. Τὴν ῦλη τὴ δέχεται σάν οὐσία ἀδρανῆ, τὸ δὲ εἶδος οὐσία πλαστικὴ πού δίδει στὰ πράγματα τὴ μορφή καὶ προσδιορίζει τὴ λειτουργία τους.

Οἱ Στωϊκοὶ φιλόσοφοι παρουσιάζουν τὰς δύο Ἀρχὰς τοῦ Κόσμου μετὰ τοὺς ὅρους «ποιοῦν» καὶ «πάσχον»: «Τὸ μὲν οὖν πάσχον εἶναι τὴν ἀποιοὺν οὐσίαν, τὴν ῦλην, τὸ δὲ ποιοῦν τὸν ἐν αὐτῇ λόγον, τὸν θεόν. Τοῦτον γὰρ αἰδίων ὄντα διὰ πάσης αὐτῆς δημιουργεῖ ἕκαστα». Ἐδῶ θὰ πρέπει νὰ σημειωθῆ ὅτι οἱ Στωϊκοὶ τὴν ἐνεργητικὴν Ἀρχήν, τὴν ἄρρην, τὴν ὠνόμαζαν καὶ «λόγον», δηλαδή αἰτία, πού δημιούργησε καὶ συγκροτεῖ τὸν Κόσμο. Τὸν ὄρο αὐτό, τὸν ἴδιο, χρησιμοποιοῦσε ἀπὸ πρὶν ὁ Ἡράκλειτος γιὰ νὰ δηλώσῃ τὸ αἶτιον τῆς Δημιουργίας. Τὸν ἴδιον ὄρο χρησιμοποίησε καὶ ὁ Εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης. Ἀλλὰ καὶ ὕστερα ἀπὸ αὐτὸν τὸν ἐχρησιμοποίησαν καὶ ἄλλα νεώτερα φιλοσοφικά συστήματα.

Τὴν λέξι λόγος τὴν χρησιμοποιοῦν στὴν φιλοσοφία μετὰ τὴν σημασίαν «αἰτίον», αἰτία. Τὴν χρησιμοποιοῦν ὁμως πολλές φορές σάν παράγωγον τοῦ ρήματος «λέγω», ἐπειδὴ ἡ Ἀρχὴ αὐτὴ λέγει, συλλέγει, πλάθει τὰ ἄτομα τῆς ἄλλης Ἀρχῆς σὲ μορφές.

Καθὼς λοιπὸν καὶ στὴν ἀρχὴ ἀναφέρομε, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὰ διάφορα ἀποσπάσματα πού παραθέτομε φαίνεται καθαρὰ, ἡ ἐσωτερικὴ Παράδοσις δύο ἐδέχετο Ἀρχὰς κοσμογονικὰς καὶ κοσμικὰς. Τὰς θεωροῦσε δὲ Ἀρχὰς θείας, Γονεῖς τοῦ Κόσμου. Τὴν ἄρρην Ἀρχήν, τὴν γονιμοποιό, τὸν Πατέρα, τὴ συνεχῆ, τὸν Πλάστη πού πλάθει τὰ ἄτομα τῆς ἄλλης Ἀρχῆς σὲ μορφές. Καὶ τὴν θηλείαν Ἀρχήν, τὴν γονιμοποιουμένην, τὴν Μητέρα, τὴν ἀτομικὴν. Δυαρχικὴ λοιπὸν εἶναι ἡ ἐσωτερικὴ Παράδοσις.

Τώρα καὶ γιὰ τὸ ἄλλο ζήτημα, πού ξεχωρίσαμε ἀπὸ τὴν ἀρχὴ καὶ εἶναι σχετικὸ μ' αὐτὸ πού ἐξετάσαμε, ἀφοῦ ἀναφέρεται καὶ αὐτὸ στὰ αἰτία τῆς Δημιουργίας: Τὰ αἰτία ἢ τὸ αἶτιον τῆς δημιουργίας εἶναι μέσα ἢ ἔξω ἀπὸ τὸν Κόσμο; Δύο ὑπάρχουν κι' ἐδῶ ἀπόψεις: ἡ ἐξῶκοσμικὴ καὶ ἡ ἀντίθετη σ' αὐτὴ, ἡ ἐνδοκοσμικὴ.

Δογματικὰς καὶ φιλοσοφικὰς ἀπόψεις εἶναι συνήθως ἐξῶκοσμικὰς, δηλαδή θεωροῦν τὸ αἶτιον τῆς Δημιουργίας ἐκτὸς τοῦ Κόσμου. Ἀντίθετα ἡ ἐσωτερικὴ Παράδοσις, δυαρχικὴ καθὼς εἶδαμε, δέχεται ὅτι τὰ αἰτία τῆς δημιουργίας εὐρίσκονται μέσα στὸν Κόσμο. Ὅλοι αὐτοὶ οἱ φιλόσοφοι, πού παραθέσαμε ἀποσπάσματά τους, τὶς δύο κοσμογονικὰς Ἀρχὰς τὶς θεωροῦν καὶ σάν κοσμικὰς, δηλαδή δέχονται ὅτι αὐτές οἱ ἴδιες ὑπάρχουν καὶ δροῦν μέσα στὸν Κόσμο πού δημιούργησαν. Τοῦτο φαίνεται κα-

θαρά από τ' άποσπάσματά τους αυτά. Ἡ Φύσις, λέγει ὁ Φιλόλαος, ἔγινε ἀπό ἄπειρα καί περατοῦντα, ἀπό τὰ ὁποῖα ἀποτελοῦνται ὅλα τὰ πράγματα τοῦ Κόσμου. Ἀπό τήν ἔνωσι τῶν δύο κοσμογονικῶν Ἀρχῶν ἀποτελοῦνται ὅλα τὰ πράγματα τῆς Φύσεως, λέγει Τιμαῖος ὁ Λοκρός, καθῶς εἶδαμε. Καί ὁ Πλάτων τὰ ἴδια λέγει ὅταν γράφει πῶς ὁ,τι ὑπάρχει μέσα στόν Κόσμο ἀποτελεῖται ἀπό τό ἓνα καί ἀπό τὰ πολλά πού τόν δημιουργήσαν. Κατά τόν ἴδιο δέ τρόπο ἐκφράζονται ὅλοι οἱ φιλόσοφοι πού ἀναφέραμε. Καί σάν γενικό συμπέρασμα ἤμποροῦμε νά πούμε ὅτι κατὰ τήν ἐσωτερική Παράδοσι, πού κατὰ καιροῦς διειτύπωσαν ὅλοι οἱ «ὀρθῶς φιλοσοφήσαντες» κατὰ Πλάτωνα, τοποθετοῦνται μέσα στή Φύσι. Γιατί, ὡς ἔλεγαν, ἐάν τὰ αἰτία αὐτά ἦσαν ἐξω ἀπό τή Φύσι δέν θά ἤμποροῦσε νά τὰ ἐρευνήσῃ ὁ ἄνθρωπος. Ἀλλά καί κάτι ἄλλο θά συνέβαινε: τὰ αἰτία τῆς Δημιουργίας θά ἦσαν ἔτσι χωρισμένα καί ξένα ἀπό τὰ δημιουργήματά τους.

Καί γιά νά συνοψίσουμε: κατὰ τίς ἐσωτερικές ἀντιλήψεις, πού ἐκθέσαμε, τὰ αἰτία τῆς Δημιουργίας εἶναι δυό, εὐρίσκονται δέ μέσα στήν Φύσι καί τήν κυβερνοῦν.

ΕΠΙΜ. Π.Δ.Α.

Ἐπίκτητος

Ἐχεις μέσα σου ἓνα κομμάτι ἀπό τό Θεό.

Γιατί λοιπόν ἀγνοεῖς αὐτήν τήν συγγένεια;

Τόν ἔχεις μέσα σου καί δέν αἰσθάνεσαι ὅτι Τόν μολύνεις μέ ἀκάθαρτα διανοήματα καί μέ ρυπαρές πράξεις;

Ἄν ἦταν μπροστά σου ἓνα ἀγαλμα τοῦ Θεοῦ, δέν θά τολμοῦσες νά κάνης τίποτα ἀπ' ὅσα κάνεις τώρα.

Καί ἐνῶ εἶναι ὁ ἴδιος ὁ Θεός παρών μέσα σου καί τὰ βλέπει ὅλα καί τ' ἀκούει, δέν ντρέπεσαι νά κάνης τό κακό, μήν ἔχοντας συναίσθησι τοῦ τί εἶναι ἡ φύσις σου!

Ἐσύ, πού εἶσαι τό κατασκευάσμα αὐτοῦ τοῦ Δημιουργοῦ, θέλεις νά τό καταισχύνῃς; Καί ὁμως ὁ Θεός ὄχι μόνο σέ κατεσκεύασε, ἀλλά καί ἐμπιστεύτηκε καί παρέδωσε σέ σένα τόν ἑαυτό σου. Καί ἐσύ δέν θά τό θυμηθῇς αὐτό, ἀλλά θά ντροπιάσῃς τήν κηδεμονία σου;

Ἄν ὁ Θεός σου παρέδιδε ἓνα ὄρφανό, ἔτσι θά τό παραμελοῦσες;

Ἐκεῖνος σου παρέδωσε τόν ἑαυτό σου καί εἶπε: «Δέν εἶχα ἄλλον, πού νά τόν ἐμπιστεύομαι περισσότερο ἀπό σένα: φύλαγέ μου αὐτόν τόν ἄνθρωπο, ὅπως εἶναι ἡ φύσις του:

Ταπεινόν, πιστόν, ὑψηλόφρονα, ἀτρόμητον, χωρίς πάθη, ἀτάραχον».

Καί ἐσύ δέν θά Τοῦ τόν φυλάξῃς;

Η ΑΛΧΗΜΕΙΑ

Ἐπιστήμη τῆς Ὑλης καὶ τοῦ Πνεύματος

Ποιά ὑπῆρξε στήν πραγματικότητα ἡ Ἀλχημεία, ποιά ἦταν ἡ ἀληθινή φύση της, θρησκεία, φιλοσοφία ἢ ἐπιστήμη; Θά μπορούσε νά πεί κανεῖς ὅτι ἡ Βασιλική Τέχνη – ὅπως ἦταν γνωστή, κατά τόν Μεσαίωνα– ἦταν λίγο ἀπ' ὅλα αὐτά. Θά ἦταν ὅμως κανεῖς πιό κοντά πρὸς τὴν ἀλήθεια δηλώνοντας ὅτι ἡ Ἀλχημεία ἦταν πάνω ἀπ' ὅλα Ἀποκρυφισμὸς καὶ Μυστικισμὸς.

Ὁ Ἀλχημιστὴς, ὅπως εἶναι γνωστὸ, ἐπεδίωκε νά ἐπιτύχει κάποια μεταστοιχείωση. Τὰ σύμβολα ἐν τούτοις πού ἐχρησιμοποιοῦντο ὡς πρὸς τὴν τεχνική, ὅπως μᾶς ἔχουν δοθῆ, θά μπορούσαν νά προσαρμοσθοῦν σέ διάφορες ἐρμηνεῖες, ἔτσι ὥστε τὸ πρόβλημα τῆς ἀληθινῆς φύσεως τῆς Ἀλχημείας νά λύνεται μόνον μέ τὴν ἐξακριβωση τοῦ εἶδους τῆς μεταστοιχείωσης πού ἐπεδιώκετο. Ἐπρόκειτο πράγματι γιὰ τὴ μεταστοιχείωση τῶν μετάλλων ἢ γιὰ μιὰ πνευματικὴ μεταστοιχείωση, μιὰ πνευματικὴ πραγμάτωση ὡς πρὸς τὴν τελειοποίηση αὐτοῦ τοῦ ἴδιου τοῦ Ἀλχημιστοῦ, ἢ ἀκόμη γιὰ ἓνα εἶδος Ἀποκρυφισμοῦ γιὰ τὴν ἀνακάλυψη τῶν μυστικῶν τῆς φύσεως καὶ τὸν χειρισμὸ τῶν κοσμικῶν δυνάμεων; Γιὰ τὴν Ἐλενα Μπλαβάτσκι ἡ Ἀλχημεία περιελάμβανε καὶ τίς τρεῖς αὐτές ὀψεις, ὄντας ταυτόχρονα γήινη, ἀνθρώπινη καὶ κοσμική, σύμφωνα μέ τὴ διατύπωσή της. Δέν ἀμφέβαλε ὅτι ὀρισμένοι ἀλχημιστές εἶχαν ἐπιτύχει τὴν κατασκευή χρυσοῦ, ἦταν ὅμως πεπεισμένη ὅτι ὁ κλάδος αὐτὸς τῆς Βασιλικῆς Τέχνης δέν ἦταν ἡ ἀληθινή της ὄψη.

Ἡ Ἀλχημεία εἶχε ἀσκηθεῖ σέ διάφορες χώρες καὶ ἡ ἀρχὴ της χάνεται μέσα στὴ νύχτα τοῦ χρόνου. Λέγεται ὅτι κάποιος Ἀραβὸς, ὁ σουφί Djâbir ibn Hayyân, μαθητὴς τοῦ Σίιτου, ἰμὰμ Djâfar as-Sâdiq, εἶχε φέρεῖ πρῶτος τὴ Βασιλικὴ Τέχνη στὸν Δυτικὸ κόσμον, ὅπου ἔμεινε γνωστὸς μέ τὸ ὄνομα Geber. Συγγραφεὺς μιᾶς περιφνημῆς ἀλχημιστικῆς πραγματείας ὁ Geber, φέρεται σάν ὁ ἰδρυτὴς μιᾶς σχολῆς μυστικῶν ἀπὸ τοὺς ὁποῖους ἔχουν προέλθει πολλὰ ἀλχημιστικὰ χειρόγραφα.

Ἡ Ἀλχημεία δέν ἀργῆσε νά γνωρίσει μιὰ λαμπρὴ ἀνάπτυξη στὸν μουσουλμανικὸ κόσμον. Τὸ πράγμα αὐτὸ δέν πρέπει νά μᾶς ἐκπλήσσει, γιὰ τὸ Ἰσλάμ ἦταν πάντα διατεθειμένο νά δεχθῆ καὶ νά ἀφομοιώσει κάθε πνευματικὴ διδασκαλία πού εἶχε διατυπωθεῖ πρὶν ἀπὸ τὴν ἰδρυσὴ του, θεωρώντας τὴν σάν μιὰ κληρονομιά τῶν πρὶν ἀπὸ τὸν Μωάμεθ προφητῶν, σέ ἀντίθεση πρὸς τὸν Χριστιανισμὸ πού ὑπῆρξε ὡς πρὸς τὸ θέμα αὐτὸ πολὺ φειδωλός. Ἔτσι κατὰ τὸν 15ο αἰῶνα ὁ Πάπας Ἰωάννης XXII δέν ἐδίστασε νά ἀφορίσει ὅλους τοὺς ἀλχημιστές, ἐνῶ ἡ Ἱερὰ Ἐξέτασις ἔστειλε δεκάδες ἀπὸ αὐτοὺς στὴν πυρὰ της.

Σύμφωνα μέ τὴν παράδοση, ἰδρυτὴς τῆς Ἀλχημείας θεωρεῖται ὁ Ἑρμῆς ὁ Τρισμέγιστος, γιὰ τὸν λόγο αὐτὸν καὶ Ἑρμητικὴ Τέχνη ἔχει ἀποκληθεῖ. Ὑπάρχει κάποιο κείμενο, ἀποδιδόμενον στὸν ἴδιο τὸν Ἑρμῆ, πού μέσα σέ ἐλάχιστα παραγγέλματα συμπυκνώνει ὅλη τὴ μυστικὴ διδασκαλία. Πρόκειται γιὰ τὸν περιφνημὸ Σμαράγδινο Πίνακα, πού σύμφωνα μέ

τόν καββαλιστή Eliphaz Levi περιελάμβανε όλη τή μαγεία μέσα σέ μία καί μόνη σελίδα. Ό πίνακας αυτός φέρεται νά είχε άνακαλυφθῆ από τόν Μέγα Άλέξανδρο μέσα στόν ίδιο τόν τάφο του Έρμη, σύμφωνα όμως μέ κάποιαν άλλη παράδοση τόν είχε άνακαλύψει ἡ Σάρα, ἡ σύζυγος του Άβραάμ, επάνω στο πτώμα του Έρμη μέσα σέ μία σπηλιά στή Χεβρώνα. Πρόκειται ασφαλώς γιά μιάν άλληγορία, μάς βεβαιώνει καί πάλι ἡ Έλ. Μπλαβάτσκι, καί ἡ Σάρα θά έσυμβόλιζε τή μυστική διδασκαλία πού είχε λάβει ὁ Άβραάμ. Δέν κατέχομε τό πρωτότυπο του πίνακα αυτού, πού ἦταν χαραγμένος επάνω σέ μία πλάκα από σμαράγδι. Δέν γνωρίζομε άκόμη τό ακριβές περιεχόμενό του παρά μόνον από αντίγραφα, πού τό πιό άρχαίο είναι μία μεταφορά στήν Άραβική, άποδιδόμενη στόν ίδιο τόν Geber.

Ἡ Έρμητική Τέχνη μεταδιδόταν τόσο γραπτώς όσο καί προφορικώς. Ό νεόφυτος άναζητοῦσε ένα διδάσκαλο, μή διστάζοντας νά επιχειρήσει ένα μακρόχρονο ταξίδι γιά τή συνάντησή του. Ἡ προφορική διδασκαλία πού έλάμβανε από αυτόν συνοδευόταν συχνά από τήν άποστήθιση όλόκληρων πραγματειών, πολλές από τίς όποίες έχουν περισωθεῖ.

Θά άναφερθοῦμε σέ μερικούς από τούς μεγάλους διδασκάλους τῆς Έρμητικῆς Τέχνης, αρχίζοντας από τόν Άλβέρτο τόν Μέγα. Γεννημένος στή Σουηβία γύρω στο 1193 (1280) μέ τό πραγματικό του όνομα Albert de Groot (ἢ Albert de Cologne) υπῆρξε ὁ τύπος του σχολαστικού διδασκάλου καί σοφοῦ. Εἶχε εισέλθει στο τάγμα τῶν Δομινικανῶν καί έδίδασκε τήν Άριστοτελική φιλοσοφία μέ τόση έπιτυχία, ώστε στο Παρίσι, λόγω του πολύ μεγάλου άκροατηρίου του, ἦταν άναγκασμένος νά διδάσκει στο ὑπαιθρο, στήν πλατεία πού διατήρησε τό όνομά του, τήν σημερινή πλατεία Maubert (άπό τό Magister Albert). Άποδίδεται σ' αυτόν ἡ κατασκευή ενός «άνθρωποειδοῦς», ενός άνθρωπαρίου προικισμένου μέ λόγο καί κίνηση. Υπήρξε ὁ διδάσκαλος του Θωμά του Άκκινάτου καί τό έργο του είναι στενά συνδεδεμένο μέ τό έργο του διάσημου μαθητοῦ του. Λέγεται μάλιστα ὅτι ὁ Θωμάς ὁ Άκκινάτος, ὁ έπονομαζόμενος «Άγγελικός διδάσκαλος» ἦταν εκείνος πού συνέτριψε κάποτε τό άνθρωπαριο, ὄχι έπειδή τό θεωροῦσε σάν έργο σατανικό, αλλά γιατί ἡ όντότης πού ὁ Άλβέρτος εἶχε μαγνητικά έγκλείσει μέσα σ' αυτό δέν έπαυε νά μιλάει καί ἡ φλυαρία του αὐτή τόν ένοχλοῦσε στο έργο του.

Διδάσκαλος τῆς Έρμητικῆς Τέχνης ὁ Arnaud de Villeneuve, γεννημένος στήν Καταλάνια τό 1235 (1313), συγγραφεύς πολλῶν άλχημιστικῶν πραγματειῶν, ανάμεσα στίς όποίες «ὁ Θεσαυρός τῶν Θεσαυρῶν» ἢ τό «Φιλοσοφικό Ροζάριο». Άσκούσε μέ έπιτυχία τήν ιατρική, πρεσβεύοντας ὅτι ὁ ιατρός-μαθητής τῆς μυστικῆς έπιστήμης, θά έπρεπε νά άνατρέχει στήν άστρολογία γιά τήν ὀρθή διάγνωση κάθε άσθενείας. Κι' άκόμη ὅτι θά έπρεπε νά χρησιμοποιεῖ τίς άστρικές έπιδράσεις ὅταν αὐτές είναι εὐνοϊκές καί νά τίς καταπολεμᾷ μέ τά κατάλληλα φάρμακα ὅταν είναι κακές. Λέγεται γι' αυτόν ὅτι εἶχε έπιτύχει στή Ρώμη τό 1288 μία θαυμαστή μεταστοιχείωση.

Ό Raymond Lulle, γεννημένος τό 1234 στήν Πάλμα τῆς Μαγιόρκα, ὁ έπονομαζόμενος «Docteur Illumine» (φωτισμένος διδάσκαλος), θεω-

ρεϊται γενικά σαν ὁ μαθητὴς τοῦ Arnaud de Villeneuve, τὸν ὁποῖο εἶχε γνωρίσει στὴ Ρώμη τὸ 1288. Οἱ ἀλχημιστικὲς πραγματεῖες του, ἀνάμεσα στὶς ὁποῖες, ἡ περίφημη «Διαθήκη» του, εἶχαν μεγάλη διάδοση κατὰ τὸν Μεσαίωνα, καὶ ἀπὸ αὐτὲς εἶχαν ἀντλήσει τίς γνώσεις τους πολλοὶ μεταγενέστεροι, ἀνάμεσα στοὺς ὁποίους οἱ Jean Tzithème καὶ Cornelius Agrippa.

Μεγάλο καὶ αὐθεντικὸ ὄνομα τῆς Βασιλικῆς Τέχνης ὁ Nicolas Flamel (1330-1417). Ἐνα παράξενο ὄνειρο ἐπρόκειτο νὰ καθορίσει τὴ μοῖρα τοῦ ἀπλοῦ αὐτοῦ «γραφέα τοῦ Δημοσίου». Ἐνας ἄγγελος –ἐλεγε– εἶχε παρουσιαστῆ στοῦ ὄνειρό του, δείχνοντάς του ἓνα βιβλίο κλεισμένο μὲ μιά πόρπη ἀπὸ χαλκὸ. Τὰ φύλλα τοῦ βιβλίου ἦταν ἀπὸ πεπιεσμένο φλοιοὶ καὶ τὰ γράμματά του χαραγμένα μὲ μιά αἰχμὴ μεταλλικὴ. Ἦταν τὸ βιβλίο τοῦ Ἀβραάμ τοῦ Ἰουδαίου, ὅπως τοῦ ἐδηλώθηκε. Τὸ βιβλίο αὐτὸ ὁ Flamel κατόρθωσε νὰ τὸ ἀνακαλύψει, ὕστερα ἀπὸ μακρὲς ἀναζητήσεις σὲ κάποιον βιβλιοπωλεῖο καὶ νὰ τὸ ἀγοράσει μὲ τὸ ἀντίτιμο τῶν δύο φλορινίων.

Ἡ ὅλη ἡ διδασκαλία τῆς μεταστοιχειώσεως τῶν μετάλλων ἦταν καταχωρημένη μέσα στὶς εἰκοσι μῖα σελίδες τοῦ βιβλίου αὐτοῦ, σύμφωνα μὲ τὰ λεγόμενα τοῦ Flamel, ἐκτὸς ἀπὸ τὸν «πρῶτο παράγοντα» μὲ τὸν ὁποῖον θὰ ἔπρεπε νὰ ἀρχίσει κανεὶς τίς ἀλχημιστικὲς ἐργασίες, καὶ ὁ ὁποῖος ἦταν καταχωρημένος στοῦ βιβλίου μόνον μὲ ἓνα ἀλληγορικὸ σχέδιο. Ὁ Nicolas Flamel βρέθηκε γιὰ καιρὸ σὲ μεγάλη ἀμηχανία ὡς πρὸς τὴν σημασία τοῦ σχεδίου αὐτοῦ. Ἐπὶ 21 χρόνια, ὅπως βεβαιώνει ὁ ἴδιος, βοηθούμενος καὶ ἀπὸ τὴ σύζυγό του, τὴν Dame Pernelle, μάταια ἀναζητοῦσε τὴν ἐρμηνεία τοῦ ἀλληγορικοῦ σχεδίου. Ἐχοντας συμβουλευθῆ τοὺς πιὸ ἐμπειροὺς εἰδικούς τοῦ Παρισιοῦ χωρὶς ἀποτέλεσμα, ἀποφασίζει τελικὰ νὰ ταξιδέψει πρὸς τὴν Ἰσπανία, ὅπου ἀφθονοῦσαν τὴν ἐποχὴ ἐκείνη οἱ καββαλιστὲς, μὲ τὴν ἐλπίδα ὅτι θὰ συναντοῦσε κάποιον ἐκεῖ πού θὰ μπορούσε νὰ τὸν βοηθήσει στὶς ἐρευνές του.

Ἐξέκρινσε ἔτσι τὸ ταξίδι του κατευθυνόμενος πρὸς τὴν St. Jacques de Compostelle. Φθάνοντας στὴ Λέον, ἔκανε τὴ γνωριμία ἐνὸς ἑβραίου γιατροῦ καββαλιστοῦ μὲ τὸ ὄνομα Sancher. Ἐνθουσιασμένος ἀπὸ τὴν ἀνάγνωση τῶν ἀντιγράφων μερικῶν σελίδων τοῦ βιβλίου τοῦ Ἀβραάμ τοῦ Ἰουδαίου ὁ Sancher, δέχθηκε πρόθυμα νὰ συνεργασθῆ μὲ τὸν Flamel. Πῆραν ἔτσι καὶ οἱ δύο τὸν δρόμο πρὸς τὴ Γαλλία, προκειμένου νὰ ἐμβαθύνουν μαζί στὴ μελέτη τοῦ πολυτίμου βιβλίου. Στὸ δρόμο τῆς ἐπιστροφῆς ὡστόσο, ὁ Sancher ἔπεσε ἄρρωστος στὴν Ὀρλεάνη, ὅπου καὶ ἀπέθανε. Μόνος του πλέον ὁ Flamel, ἀκολουθώντας τίς ἐξηγήσεις πού τοῦ εἶχε προμηθεύσει ὁ ἐμπειρὸς καββαλιστὴς, κατόρθωσε τέλος νὰ ἀνακαλύψει τὸ μυστικὸ πού ἀναζητοῦσε. Ἐτσι, κατὰ τὸ 1382 φέρεται νὰ ἔχει ἐπιτύχει –σύμφωνα μὲ τίς διαβεβαιώσεις του– τὴ μεταστοιχείωση τοῦ ὑδραργύρου πρῶτα σὲ ἄργυρο καὶ στὴ συνέχεια σὲ χρυσό. Τὸ πράγμα αὐτὸ θὰ πρέπει νὰ ἀληθεύει, γιὰτὶ πῶς θὰ μπορούσε ἄλλοιῶς νὰ ἐξηγηθῆ –παρὰ μόνον μὲ τίς μεταστοιχειώσεις– ὁ τεράστιος πλοῦτος πού ἐπέτρεψε στὸν ταπεινὸ ἐκείνον «γραφέα τοῦ Δημοσίου» νὰ ἀνεγείρει τὰ

περίφημα οικοδομήματά του στό Παρίσι, ανάμεσα στά όποία ό Πύργος του Άγιου Ιακώβου, μοναδικό κατάλοιπο τής εκκλησίας Saint Jacques-la-Boucherie, 6 κοντά τήν όποία κατοικούσε ό ίδιος.

Ο Φίλιππος Αύρήλιος Θεόφραστος φόν Χοχενχάϊμ, γνωστός μέ τό όνομα Παράκελσος, γεννημένος τό 1493 κοντά στή Ζυρίχη, ύπήρξε ό πατέρας μιάς ιδιάζουσας ιατρικής, πού είχε πηγάσει από τήν Έρμητική Τέχνη, καί πού ό ίδιος είχε όνομάσει «Spragyrique» από τό έλληνικό «σπάζω» διαλύω καί τό «έγειρω» ιδρύω-κτίζω. Μιά έννοια άντίστοιχη μέ έκεινην τής περιφημής άλχημιστικής φόρμουλας «Solve & Coagula» (Διάλυε καί πήξε).

Διδάσκαλος τής Έρμητικής Τέχνης κατά τόν 15ο αιώνα ό Basile Valentin (όνομα πού σημαίνει ό Ισχυρός Βασιλεύς), ένας μοναχός βενεδικτίνος τής Erfurt, πού άποτελεί ένα πρόσωπο σχεδόν μυθικό. Λέγεται ότι τά χειρόγρατά του είχαν ανακαλυφθῆ στό έσωτερικό μιάς στήλης σπασμένης από κεραυνό μέσα στήν εκκλησία τής Erfurt. Οι πραγματείες του, διατυπωμένες στήν καθαρῆ γερμανική, όπως καί εκείνες του Παρακέλσου, δέν μπόρεσαν νά εκδοθοῦν παρά μόνον κατά τόν 17ον αιώνα.

Κατά τούς 16ο καί 17ο αιώνα οί άλχημιστές άφθονοῦσαν στήν Εύρώπη, πολλοί από αύτούς διαφημιζόμενοι σάν όπαδοί του Παράκελσου καί «φιλόσοφοι του πυρός». Οί πιό διάσημοι ανάμεσά τους οί τρεις γιατροί, ό Γερμανός Henri Khunrath, ό Βέλγος Van Helmont καί ό Άγγλος Robert Fludd. Τήν ίδια αύτή έποχή ή μυστική έταιρεία τών Ροδοσταύρων άρχίζει νά κυκλοφορεῖ άνώνυμα τά μανιφέστα της, τήν Fama Fraternitatis (1614) καί τήν Congressio Fraternitatis (1615). Από τούς άδελφούς Ροδοσταύρους - έκτός από τόν μυθικό ιδρυτή Christian Rosenkreutz - οί πιό διάσημοι υπῆρξαν ό Johan Valentin Andraee, συγγραφεύς των «χημικών γάμων του Christian Rosenkreutz», ό Michael Maier καί ό σοφός Thomas Vaughan (1612), πού μέ τό ψευδώνυμο Eugenius Philalthes (Ευγένιος Φιλαλήθης) φέρεται σάν ό συγγραφεύς μιάς πραγματείας μέ τόν τίτλο «Τά πράγματα τά πιό πρακτικά ως προς τόν Άποκρυφισμό». Κατά τήν Έλ. Μπλαβάτσκι ό Thomas Vaughan είχε λάβει τή διδασκαλία του άπ' ευθείας από τούς Μεμυημένους, πράγμα πού τόν διευκόλυνε στίς μελέτες του ως προς τήν άποκάλυψη τών μυστικών τής φύσεως.

Ο Καρτεσιανισμός ήλθε νά φέρει ένα μεγάλο πλήγμα στήν Άλχημεία, έτσι ώστε ή τελευταία αύτή νά πέσει σέ παρακμή. Έν τούτοις, κατά τόν 18ο αιώνα έμφανίζεται ό αινιγματικός Κόμης του Άγιου Γερμανού, ένα πρόσωπο ως προς τό όποιο έλέγετο ότι έγνώριζε τά πάντα καί ήταν άθάνατος. Κάτοχος μιάς μεγάλης φυσικής όμορφιάς καί προσωπικής άκτινοβολίας, έδήλωνε ότι έγνώριζε ένα έλιξηριο μακροζωίας, άφήνοντας νά έννοηθῆ ότι ή ηλικία του ήταν περίπου 2000 έτών. Λίγο άργότερα ό έξ ίσου διάσημος Καλιόστρο, φερόμενος σάν μαθητής του Άγιου Γερμανού, ό όποίος είχε προκαλέσει μεγάλο θόρυβο στήν Εύρώπη γύρω από τό όνομά του μέ τή γνωστή υπόθεση του Περιδεραιου τής Βασιλίσσης, έξεδήλωνε καί αύτός ότι κατείχε τό μυστικό ενός Έλιξηριου Νεότητας, καθώς καί τής κατασκευής χρυσού καί πολυτιμών λίθων.

Στήν εποχή μας θά ήταν δύσκολο νά διακρίνει κανείς τούς ἀληθινούς ἀλχημιστές ἀπό τούς τσαρλατάνους. Ἡ διδασκαλία τους δέν εἶναι πλέον παρά μία παραποίηση τῆς πραγματικῆς Ἀλχημείας, τῆς ὁποίας ὁ ἐσωτερικός χαρακτήρας ἔχει χαθῆ. Πρόκειται συνεπῶς γιά μία Ἀλχημεία κενή ἀπό τό πνευματικό της περιεχόμενο, ἀπό τήν ἴδια δηλ. τήν οὐσία της. Ὁ ἀληθινός ἀλχημιστής δέν ὑπῆρξε ποτέ ἕνας ἀπλός κατασκευαστής χρυσοῦ. Ἦταν στήν πραγματικότητα ἕνας μαθητής τῶν Ἀποκρύφων Ἐπιστημῶν, πού ἐπεδίωκε πάνω ἀπ' ὅλα τόν ἀτομικό του ἐξαγνισμό, τήν ἐσωτερική του δηλ. μεταμόρφωση, προκειμένου νά ἀναπτύξει τίς πνευματικές του δυνάμεις καί ικανότητες. Καί τό πράγμα αὐτό ἐπαληθεύεται ἀπό τό γεγονός ὅτι τό Προσευχητάριο βρίσκεται πάντοτε μαζί μέ τό Χημεῖο στό Ἔργαστήριο τοῦ ἀλχημιστοῦ. Σ' ἕναν πίνακα ἀναφερόμενον στό ἔργο τοῦ Henri Khunrath, μέ τόν τίτλο «Τό Ἀμφιθέατρο τῆς Αἰώνιας Σοφίας», βλέπει κανείς μέσα σέ μία μεγάλη αἶθουσα δεξιά τό Χημικό Ἔργαστήριο καί ἀριστερά τό Προσευχητάριο, ὅπου ὁ ἀλχημιστής προσεύχεται ἢ διαλογίζεται.

Ὁ Μόλυβδος τῶν ἀλχημιστῶν δέν εἶναι, ἀπό τήν ἐσωτερική ἀποψη παρά ἕνας συμβολισμός ὡς πρός τήν κατώτερη ἀνθρώπινη φύση, σέ ἀντίθεση πρός τόν χρυσό, πού ἐσυμβόλιζε πάντα τήν ἀνώτερη φύση. Μέ τόν τρόπο αὐτόν ἡ Ἑρμητική Τέχνη παρουσιάζεται σάν μία αὐθεντική μυστική τέχνη πολύ ἀπέχουσα ἀπό ἐκείνην τῆς κατασκευῆς εὐγενῶν μετάλλων καί λίθων, μέ μοναδική ἐπιδίωξη τήν ἀπόκτηση ὑλικοῦ πλουτισμοῦ. Κι' ἀκόμη ὅπως κάθε γνώση μυητική, ἡ ἀληθινή Ἀλχημεία εἶχε συγκαλυφθῆ μέ φόρμουλες ἀδιαπέραστες γιά τόν ἀμυητο, προκειμένου νά διαφυλαχθῆ τό μυστικό της ἀνέπαφο ἀπό τούς μὴ ἀξιους νά τῆ δεχθοῦν. Γιά τόν λόγο αὐτόν ὅλες οἱ σχετικές πραγματεῖες εἶναι διατυπωμένες σέ μία γλῶσσα νεφελώδη, ὅπου ἀφθονοῦν τά σύμβολα, οἱ σκοτεινές ἀλληγορίες, οἱ ἀπρόσιτες εἰκονογραφήσεις. Πολλοί ἦταν ἐξ' ἄλλου οἱ ἀλχημιστές πού δέν ἀπέκρυπταν τῆ μέριμνά τους γιά τῆ διαφύλαξη τῆς διδασκαλίας τους ἀπό κάθε βεβήλωση. Ὁ Geber ἐπί παραδειγματι ἐδήλωνε ὅτι ἐγράφε μόνον γιά τούς ἐλάχιστους, γιατί ἡ διδασκαλία του ἦταν προορισμένη νά κατανοηθῆ μόνον ἀπό τούς σοφοῦς, παραμένοντας ἀπρόσιτη γιά ὅλους τούς ἄλλους. Ὁ Raymond Lulle ὀρκιζόταν ὅτι «ἐκεῖνος πού θά ἀποκάλυπτε τά ἀλχημιστικά μυστικά θά κατεδικάζεται», ἐνῶ ὁ Basile Valentin ἐγραφε: «Τό νά ἀποκαλύψει κανείς περισσότερα, θά ἐσήμαινε ἀληθινό βούλιαγμα στήν κόλαση».

Ὁ ἐρευνητής πού ἐκρινόταν ἀξίος ἐδέχετο τῆ διδασκαλία ἀπό τόν ἀρμόδιο διδάσκαλο. Δέν ἐπρόκειτο ἐπομένως γιά ἕναν ἀπλό κατασκευαστή χρυσοῦ, πού ἐρευνοῦσε στήν τύχη. Στήν πραγματικότητα οἱ τελευταῖοι αὐτοί, ἔστω καί χωρίς νά ἔχουν κατασκευάσει χρυσό ἢ ἄργυρο, εἶχαν συντελέσει ὡστόσο μέ τίς ἐρευνές τους στό νά προαχθῆ ἐκεῖνο πού ἀργότερα ἐπρόκειτο νά ἀποτελέσει τῆ βιομηχανική χημεία, ἀνακαλύπτοντας κατά τήν πρόοδο τῶν ἐργασιῶν τους, διάφορα φάρμακα, λάδια, σαποῦνια, δηλητήρια, ἐκκρηκτικές ὑλες κ.λπ.

Σύμφωνα μέ τῆ Βασιλική Τέχνη δύο ἀρχές ὑπάρχουν στή βάση ὅλων μέσα στό σύμπαν: Τό Θεῖον καί ὁ Ὑδράργυρος, ἀποκαλούμενα ἐπίσης,

τό πρώτο ὁ Βασιλεὺς ἢ ὁ Ἥλιος καὶ τό δεύτερο ἡ Βασιλίσα ἢ ἡ Σελήνη. Δέν πρόκειται βέβαια, ὅπως εἶναι εὐνόητο, γιά τά γνωστά χημικά στοιχεῖα θεῖον καί ὑδράργυρος. Ὁ Παράκελσος πρῶτος εἶχε ἀποκαλέσει ἕνα τρίτο στοιχεῖο «ἼΑλας», βεβαιώνοντας ὅτι τό στοιχεῖο αὐτό ὑπάρχει σ' ὅλα τά σώματα. Στή συνέχεια ὁ Basile Valentin καί ὁ Khunrath ἀνέφεραν καί αὐτοί τήν τριάδα «Θεῖον-Ἵδράργυρος-ἼΑλας», ἡ ὁποία ἀντιστοιχοῦσε στήν ἀνθρώπινη τριάδα «Πνεῦμα-Ψυχή-Σῶμα». Φαίνεται ὅτι τό «Ἴαλας» δέν ἐσυμβόλιζε μόνον τό φυσικό σῶμα τοῦ ἀνθρώπου, ἀλλά τό ὑλικό σύμπαν ὁλόκληρο.

Οἱ Θεόσοφοι μποροῦν ν' ἀναγνωρίσουν στό «Θεῖον» καί τόν «Ἵδράργυρο» τῶν ἀλχημιστῶν τά δύο πρωταρχικά κοσμικά στοιχεῖα, Rouroucha & Prakriti, τόν Λόγο δηλ. σάν στοιχεῖο ἄρρεν καί τήν ἐνέργειά του, τήν Shakti, τήν ψυχή τοῦ κόσμου, τῶν ἀρχαίων φιλοσόφων, σάν στοιχεῖο θήλυ. Ἀκόμη ὁ Ἵδράργυρος, ἦταν γιά τοὺς Ἀλχημιστές τό Κοσμικό Ἵδωρ, πού παρήγετο ἀπό τήν «Materia Prima», τήν πρωταρχική ὁμογενή ὕλη, ἀρχή ὑλική ὅλων τῶν πραγμάτων συμπεριλαμβανομένου καί τοῦ Ἵδραργύρου.

Ἡ πρωταρχική αὐτή ὕλη ἀποκαλεῖται ἐπίσης «Λίθος» διάφορος βέβαια ἀπό τήν «Λίθο τῶν φιλοσόφων» πού εἶναι τό προϊόν τοῦ ἐρμητικοῦ ἔργου. Λέγεται ἐπίσης καί «Ἀντιμόνιον», «Γῆ τοῦ Ἀδάμ» καί «Μαύρη Γῆ», μέσα στήν ὁποία ἦταν σπαρμένος ὁ χρυσός, ὅπως ὁ σπόρος τῆς ζωῆς εἶναι φυτεμένος σ' ἕνα ἀγρό. Ἡ ἴδια αὐτή Materia Prima εἶναι ἀκόμη ὁ Μόλυβδος τῶν φιλοσόφων. Ὁ Μόλυβδος αὐτός φέρεται νά περικλείνει μέσα του «μιάν ἀκτινοβόλα ἄσπρη περιστέρα» ἕνας συμβολισμός ταυτόσημος μέ ἐκεῖνον τῆς ἀγνῆς καί πλούσιας βασιλίσας τοῦ Σαβά, τῆς καλυμμένης στά λευκά, πού δέν ἐπιθυμοῦσε νά δοθῆ παρά μόνο στόν βασιλιά Σολομώντα». Ἐκεῖνο πού ὑποδηλώνεται μέ τίς δύο αὐτές ἀλληγορίες εἶναι ἡ ψυχὴ τοῦ Κόσμου, ἢ μᾶλλον ἡ ἀπόρροιά της, τό Βουδδῆ, ἢ θεῖα Σοφία, πού δέν ἔχει ἀκόμη ἀποκαλυφθῆ καί πού ἡ δύναμις του δέν προσφέρεται παρά μόνο στόν Μεμηνημένον, συμβολιζόμενον μέ τόν βασιλέα Σολομώντα.

Γιά τοὺς ἰνδοὺς ἀλχημιστές ὁ Ἵδράργυρος εἶναι ἡ «σπορά τοῦ Σίβα» ταυτόσημη μέ τό «ὑδωρ τῆς ζωῆς» τῶν ἄλλων ἀλχημιστῶν, πού σύμφωνα μέ τόν Jacob Boehme «ὑπάρχει πρό πάσης αἰωνιότητος», διαπερνᾶ τά πάντα καί βρίσκεται ἐπομένως καί μέσα στόν ἀνθρώπο. Ὅταν αὐτός διψᾷ καί πίνει ἀπό αὐτό, τότε «τό φῶς τῆς ζωῆς ἀνάβει μέσα του». Ὁ Boehme ὑπαινισσόταν ἀσφαλῶς τῆ Kundalini, πού σύμφωνα μέ τήν Μπλαβάτσκι εἶναι ἡ ἀκατανίκητη δύναμη τῆς ψυχῆς τοῦ Κόσμου.

Ἡ ἴδια αὐτή ἐνέργεια εἶχε ἐπίσης συμβολιστῆ μέ τό μοναδικό κέρατο τοῦ μυθικοῦ ζώου Μονόκερως, τοῦ ὁποίου τό σῶμα ἐσυμβόλιζε τό σῶμα τοῦ μεμηνημένου, πού εἶχε ἀποκτήσει τήν ὑπερανθρώπινη αὐτή δύναμη. Βλέπει κανεῖς συχνά σέ εἰκονογραφῆσεις ἀλχημιστικῶν πραγματειῶν τό μυθικό αὐτό ζῶο συνοδευόμενο ἀπό μιά γυναίκα. Ἡ κυρία αὐτή μέ τόν Μονόκερω θά πρέπει νά συμβολίζει τήν Κοσμική Παρθένο, τήν ψυχὴ τοῦ Κόσμου. Μέ τόν τρόπο αὐτόν γινόταν ἀναφορά στή στενή σχέση τοῦ Μεμηνημένου μέ τόν πανκόσμιο αὐτό παράγοντα, ἀπ' ὅπου ἀντλοῦσε τόν

φωτισμό και τη δύναμή του. Μέ την προϋπόθεση ότι ο Μεμυημένος, ὤφειλε νά εἶναι ἀπόλυτα ἀγνός, μπορεῖ νά ἐννοήσει κανεῖς γιατί ὁ Μονό-κερως ὑπῆρξε κατά τόν Μεσαιῶνα, τόσο γιά τούς Χριστιανούς ὅσο και γιά τούς Μουσουλμάνους, τό σύμβολο τῆς ἀκαταμάχητης δυνάμης και τῆς ἀγνότητας, ἐνώ τό κέρας του ἐθεωρεῖτο προικισμένο μέ ὑπερφυσικές ιδιότητες.

Προκειμένου νά τονιστεῖ περισσότερο ἡ ἀντιστοιχία τῶν δύο διδασκαλιῶν, τῆς Θεοσοφικῆς δηλ. και ἐκείνης τῶν Ἀλχημιστῶν, θά πρέπει νά πούμε ὅτι τόσο γιά τούς ἀλχημιστές ὅσο και γιά τούς σπουδαστές τῆς Θεοσοφίας, τό Σύμπαν ἀποτελεῖται ἀπό 7 στοιχεῖα: Τήν πρωταρχική ὁμογενή οὐσία (Materia Prima), γνωστή ἐπίσης σάν «Χάος», τόν Ὑδραργυρο και τά 4 κατώτερα ἢ πυκνότερα στοιχεῖα, Ἀήρ-Πῦρ-Ὑδωρ και Γῆ, τά ὁποῖα ἀπορρέουν ἀπό μία πέμπτη λεπτότερη οὐσία(1) πού και αὐτή ἐπίσης θεωρεῖται σάν ἀπόρροια τῆς Materia Prima και τοῦ Ὑδραργύρου.

Τό ἐργαστήριο τοῦ Ἀλχημιστοῦ περιελάμβανε τήν κάμινο (φοῦρνο) ἀποκαλούμενη Athanor, τή φωτιά και ἓνα δοχεῖο γυάλινο ἢ κρυστάλλινο, γνωστό σάν «φιλοσοφικό ὠν». Το Athanor ἐκλαμβάνεται γενικά σάν τό σύμβολο τοῦ φυσικοῦ σώματος τοῦ ἀλχημιστοῦ. Σύμφωνα μέ τήν Μπλαβάτσκι εἶναι ὁ «μοχλός τοῦ Ἀρχιμήδους» τῶν ἀλχημιστῶν, τό ἀστρικό δηλ. ρευστό, ἢ πνοή τῆς ὑλικῆς ζωῆς τῆς χωρίς πνευματικότητα, τό Kâma-Prâna τῆς θεοσοφικῆς ὁρολογίας(2). Ὅσο γιά τή χρησιμοποιούμενη φωτιά γιά τή θέρμανση τοῦ Athanor θά πρέπει αὐτή νά συμβολίζει τό Νοητικό (Manas) τοῦ ἀλχημιστοῦ, πού ὁ τελευταῖος αὐτός θά ἐπρεπε συνεχῶς νά ἐλέγχει. Γιά τόν λόγο αὐτόν τά ἀλχημιστικά κείμενα συνιστοῦν τήν ἀποφυγή μιᾶς φωτιάς «ἀκανόνιστης, ἀτίθασης ἢ πολύ δυνατῆς».

Στήν πραγματεία τοῦ Basile Valentin μέ τόν τίτλο «Azoth» δηλώνεται ὅτι ἡ φωτιά και τό Azoth εἶναι ἀρκετά γιά νά πραγματοποιήσουν τό ἀλχημιστικό ἐργο. Ἡ λέξις Azoth εἶναι σύνθετη ἀπό τά δύο γράμματα A και Z, ἢ Ἀλφα και Ὠμέγα, Ἄλευ και Ταῦ, πρῶτο και τελευταῖο γράμμα τῶν ἀλφαβητῶν λατινικοῦ, ἑλληνικοῦ και ἑβραϊκοῦ. Ὁ ὅρος αὐτός εἶχε χρησιμοποιηθῆ ἀπό τούς ἀλχημιστές γιά νά δηλωθῆ ἡ παγκόσμια ἀρχή ἀπό τήν ὁποῖα τά πάντα ἔχουν ἀπορρέσει και στήν ὁποῖα τά πάντα θά ἐπιστρέψουν, στήν Κοσμική δηλ. Ψυχή, τήν Οὐράνια Παρθένο, ἀρχή και τέλος ὄλων. Ἡ Ἑλ. Μπλαβάτσκι τήν ὀνόμαζε «παγκόσμιο μαγικό παράγοντα» (ὁ ἴδιος αὐτός ὅρος εἶχε χρησιμοποιηθῆ και ἀπό τόν Eliphas Levi) τό ἀστρικό δηλ. φῶς πού στούς συσχετισμούς τῶν δυνάμεων του παράγει τό «Alkahest»(3) τήν φιλοσοφική Λίθο και τό Ἐλιξήριο τῆς ζωῆς. Μέσα στήν ἀνθρώπινη ὑπόσταση τό Azoth θά πρέπει νά εἶναι ἡ πνευματική

(1) Ὁ Αἶθρ σάν 5η οὐσία, ἐνδιάμεση τῆς Materia Prima και τοῦ Ὑδραργύρου και τῶν 4 κατώτερων στοιχείων.

(2) Στις Ἐπιστολές τῶν Διδασκάλων (Mahatmas Letters) γίνεται ἐπίσης λόγος γιά ἓνα μοχλό φυσικό-πνευματικό, πού ὑπάρχει στόν ἄνθρωπο και εἶναι «πολύ πιό ἰσχυρός ἀπό ἐκεῖνον τοῦ Ἀρχιμήδους».

(3) Alkahest: Κατά τόν Παράκελσο ὑγρό ἢ διαλυτικό γιά τή θεραπεία ἀσθενειῶν-ἐλιξήριον πού παρέχει ζωή στά σώματα.

ψυχή, τό Bouddhi. Ἐτι ἡ διαβεβαίωσις τοῦ Basile Valentin σημαίνει ὅτι τό Bouddhi μαζί μέ τό Manas ἀρκοῦν στόν ἀλχημιστή γιά νά φέρει σέ πέρας τό ἔργο του τῆς πνευματικῆς ἐξαύλωσης ἢ ἐκπνευμάτωσης.

Τό φιλοσοφικό Ὄν φερεται ἀναπαυόμενο ἐπάνω σ' ἓνα κρεβάτι ἀπό ἄμμο ἢ ἀπό στάχτη, ὑλικά καί τά δύο ἀφλεκτα, πού ἐσυμβόλιζαν τήν κατώτερη φύση τοῦ ἀλχημιστοῦ, τήν ὁποία ὁ τελευταῖος αὐτός ἔπρεπε νά εἶχε ὑποτάξει, ἔτσι ὥστε νά μήν διεγείρεται πλέον ἀπό τή φωτιά τῶν παθῶν. Τό φιλοσοφικό Ὄν ἔπρεπε νά εἶναι ἐρμητικά σφραγισμένο κατά τή διάρκειά τοῦ ψησίματος(1), μιά συμβολική ἀναφορά στό ὅτι ὁ ἀλχημιστής κατά τούς διαλογισμούς του θά ἔπρεπε, σάν τοποθετημένος μέσα σέ μιά σφαῖρα κλειστή, νά ἔχει ἀποκοπεῖ ἐντελῶς ἀπό τόν ἐξωτερικό κόσμο, βυθιζόμενος ὁλοένα καί περισσότερο στόν ἐσωτερικό ἐαυτό του.

Τό κρυστάλλινο δοχεῖο εἶχε ἀποκληθεῖ «ὠόν» ἐπειδή, ἐπρόκειτο νά δώσει γέννηση σ' ἓνα νέο, ὄν, τόν ἐσωτερικό ἄνθρωπο, πού σύμφωνα μέ τή θεοσοφική διδασκαλία εἶναι ὁ ἀληθινός μεμυημένος μέσα στόν Τέλειο ἄνθρωπο. Εἶναι τό νέο αὐτό ὄν πού οἱ ἀλχημιστές ὀνόμαζαν «Filius Philosophorum», «Φιλοσοφική Λίθο» ἢ «Homunculus» (ἄνθρωπάριον).

Σέ μερικές γκραβοῦρες ἀλχημιστικῶν πραγματειῶν τό ἀνθρωπάριο αὐτό παριστάνεται μέ τή μορφή ἑνός «Manneken-Pis». Ἡ λέξη Mannequin προέρχεται ἀπό τό φλαμανδικό «Maeneken» ἢ τό γερμανικό «männchen» λέξεις πού σημαίνουν «μικρός ἄνθρωπος». Ἡ οὐρήθρα τοῦ ἀνθρωπαρίου αὐτοῦ ἐσυμβόλιζε τό Διαρκές ὕδωρ (l'acqua permanens) τόν Ὑδράργυρο δηλαδή, σύμβολο τῆς ἐσωτερικῆς Σοφίας. Σέ κάποια ἄλλη ἀλληγορία πιο ποιητικό τό προϊόν τοῦ φιλοσοφικοῦ ὡοῦ, παριστάνεται ἀπό μιά λευκή περιστέρα, πού εἰκονίζεται στό ἐσωτερικό τοῦ ὡοῦ ἐπάνω ἀπό τά τέσσερα κατώτερα στοιχεῖα, προκειμένου νά δηλωθῇ ὅτι τό φωτισμένο πνεῦμα τοῦ ἀλχημιστοῦ εἶχε ξεφύγει ἀπό τόν ἐναγκαλισμό τοῦ ὑλικοῦ κόσμου.

Ἀλλά καί ὁ Υἱός τοῦ Βασιλέως, πού ὀνομαζόταν Thabritius ἢ Gabricus, ἦταν ἐπίσης ἓνας συμβολισμός ὡς πρὸς τό ἴδιο αὐτό προϊόν τοῦ «Ὄου». Ἡ ζωὴ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ τοῦ Βασιλέως τερματίζεται τραγικά, ἐφόσον ὁ Thabritius φέρεται νά καταβροχθίζεται ζωντανός ἀπό τόν ἴδιο τόν πατέρα του. Μιά πιθανή ἐρμηνεία τῆς ἀλληγορίας αὐτῆς εἶναι ἡ ταύτιση τοῦ «Υἱοῦ» μέ τό ἀνθρώπινο πνεῦμα καί τοῦ «Πατέρα» μέ τή φυσική ὑπόσταση τοῦ ἀνθρώπου. Ὁ θάνατος τοῦ Υἱοῦ φέρεται ἔτσι σάν ἓνας ὑπαιγιμός ὡς πρὸς τήν καθοδο τοῦ πνεύματος μέσα στήν ὕλη, τόν προσωρινό ἀφανισμό του ἐκεῖ καί τήν ἐπανοδό του καί πάλι στή ζωὴ μέ τό ἀλχημιστικό ἔργο, ἐφόσον ὁ θάνατος αὐτός δέν εἶναι παρά μιά κατάστασις ὑπνώσεως ἢ σουσκότισης. Ἡ πιο ἀληθοφανής ὡστόσο ἐρμηνεία εἶναι ἐκείνη πού μᾶς ἔχει δοθῇ ἀπό τήν Ἑλ. Μπλαβάτσκι, ὅτι δηλ. ὁ Υἱός, εἶναι τό ἀνθρώπινο Νοητικό, τό Manas, καί ὁ Πατέρας τό θεῖο πνεῦμα, τό Atma-Bouddhi. Λέγοντας λοιπόν ὅτι ὁ Υἱός καταβροχθίζεται ἀπό τόν Πατέρα, σημαίνει ὅτι τό ἀνθρώπινο Manas φθάνοντας στήν τελειοποίησή του,

(1) Τό TAPAS τῶν Ἰνδῶν.

βυθίζεται μέσα στο Atma, ένώνεται δηλ. με τό υπέρτατο πνεῦμα και ἀπορροφᾶται ἀπό αὐτό. Με τήν ἀπορρόφηση αὐτή τό ἀνθρώπινο νοητικό δέχεται τόν φωτισμό τοῦ «θείου Διδασκάλου» τοῦ Atma-Bouddhi. Ἔτσι ἡ ἀλχημιστική τριάς «Πατήρ-Υδράργυρος-Υἴος» πού βλέπουμε συχνά νά παριστάνεται στίς εἰκονογραφήσεις ἀλχημιστικῶν πραγματειῶν, θά πρέπει νά ἀντιστοιχῇ πρὸς τήν ἀνώτερη τριάδα τοῦ ἀνθρώπου «Atma-Bouddhe-Manas».

Ἡ Ἑλ. Μπλαβάτσκι, στήν προσπάθειά της νά ρίξει φῶς στό ἐρμητικό κείμενο τοῦ Σμαραγδίνου Πίνακα, μᾶς λέγει ὅτι ὡς πρὸς τήν ἀνθρώπινη ὑπόσταση τό Atma-Bouddhi ἀντιστοιχεῖ πρὸς τόν Ἥλιο και τήν Σελήνη τῶν ἀλχημιστῶν, πού φέρονται σάν ὁ Πατέρας και ἡ Μητέρα τοῦ πνεύματος, ἐνῶ τό Νοητικό (Manas) ἡ ἡ ἀνθρώπινη ψυχὴ ἔχει συμβολιστεῖ με τόν Ἄνεμο ἢ τόν Ἄερα.

Χάρις στίς πιό πάνω διευκρινίσεις θά μπορούσε νά προσεγγίσει κανεῖς μιάν ἀπό τίς πολλαπλές ἐρμηνεῖς (ἐπτὰ κατὰ τήν Μπλαβάτσκι) πού ὑποκρύπτονται στό κείμενο τοῦ Σμαραγδίνου Πίνακα. Ἐκεῖνο πού κατ' ἀρχήν προβληματίζει τον ἀναγνώστη του κειμένου αὐτοῦ εἶναι τό «πράγμα» γιά τό ὅποιο γίνεται λόγος, τοῦ ὁποῖου ὁ Ἥλιος εἶναι ὁ Πατέρας, Μητέρα του ἡ Σελήνη, πού φέρεται στό στήθος τοῦ Ἄερα και πού τροφός του εἶναι ἡ Γῆ. Τό «πράγμα» αὐτό δέν μπορεί νά εἶναι ἄλλο ἀπό τόν ἄνθρωπο, βεβαιώνει ἡ Ἑλ. Μπλαβάτσκι, ἐάν ταυτίσουμε τήν Τριάδα «Πατήρ-Μήτηρ-Ἄνεμος» με τήν πνευματική τριάδα «Atma-Bouddhi-Manas» και τῆ Γῆ με τὰ κατώτερα στοιχεῖα τοῦ ἀνθρώπου. Σύμφωνα με ἄλλες ἀλχημιστικές ἐρμηνεῖς, ὡς πρὸς τό κείμενο τοῦ περιφήμου αὐτοῦ πίνακα, τό «πράγμα» γιά τό ὅποιο γίνεται λόγος σ' αὐτό δέν εἶναι ἄλλο ἀπό τήν φωτισμένη ψυχὴ τοῦ μεμυημένου στήν ἀλχημιστική ἢ ἐρμητική τέχνη. Καί εἶναι αὐτή ἡ φωτισμένη ψυχὴ πού εἶναι «ἡ πηγὴ ὄλων τῶν μυστικῶν και ὄλων τῶν θησαυρῶν τοῦ κόσμου».

Σύμφωνα με ὅλα αὐτά ἡ Ἀλχημεία ἐμφανίζει τόν χαρακτήρα μιᾶς Τεχνῆς καθαρὰ μυητικής, ἐντελῶς παρεξηγημένης. Ἐν τούτοις, ὅπως εἶπαμε, ἡ ὄψις αὐτὴ δέν ἦταν ἡ μοναδική. Τό ἀλχημιστικό ἔργο μπορούσε νά ἀποβλέπει ἀκόμη και στή μεταστοιχείωση τῶν μετάλλων γιά σκοποὺς ὑλικοῦ πλουτισμοῦ. Οἱ ἀλχημιστές ἐδήλωναν ὅτι ἡ θεωρία τους μπορούσε νά ἔχει ἐφαρμογὴ τόσο στό ἀνθρώπινο, ὅσο και στό φυσικό και τό ζωικό βασίλειο. Ὁ Παράκελσος ἰδιαίτερα τήν εἶχε χρησιμοποίησει τόσο γιά τήν τεχνικὴ παραγωγή καρπῶν ὅσο και γιά τήν ὠρίμανση ὀρυκτῶν.

Τό ἀλχημιστικό ἔργο ἦταν χωρισμένο σέ δύο κύρια τμήματα: Στό Μικρὸ Ἔργο (Petit Magistère) ἢ Δένδρο Σεληνιακὸ και στό Μέγα Ἔργο (Grand Magistère) ἢ Δένδρο Ἡλιακὸ. Τό Μικρὸ Ἔργο ἀπέβλεπε στήν ἀπόκτηση τῆς Λευκῆς Λίθου, χάρις στήν ὁποία ἐπετυγχάνετο ἡ μεταστοιχείωσις τῶν μετάλλων σέ ἄργυρο, και τό Μέγα Ἔργο στήν ἀπόκτηση τῆς Ἐρυθρᾶς Λίθου, χάρις στήν ὁποία ὁ μόλυβδος μπορούσε νά μεταστοιχειωθῇ σέ Χρυσό. Μία και ἡ αὐτὴ διαδικασία ἐχρησίμευε γιά τήν πραγμάτωση και τῶν δύο ἔργων, με τὴ διαφορὰ ὅτι οἱ ἐργασίες ἐπρεπε νά ἀχθοῦν περαιτέρω ὡς πρὸς τό Μέγα Ἔργο.

Σύμφωνα με τήν ἀλχημιστικὴ θεωρία, ὁ ἄνθρωπος εἶναι μία σύμπηξις

ατελής, πού έχει προκύψει από την ένωση τῶν δύο πρωταρχικῶν ἀρχῶν, τοῦ Θεοῦ καί τοῦ Ὑδραργύρου. Τό ἐρμητικό ἔργο ἀρχίζει ἐπομένως μέ τή διάλυση ἢ ἐξάχνωση τοῦ ἀτελοῦς αὐτοῦ προϊόντος, προκειμένου νά παραχθῆ μία νέα πῆξις καλύτερη ἀπό τήν προηγούμενη. Ἄπ' ὅπου καί ἡ περίφημη ἀλχημιστική ἔκφραση «Solve & Coagula» (Διάλυε καί πῆξε).

Ἡ πρώτη ἐπομένως φάσις τοῦ ἀλχημιστικοῦ ἔργου εἶναι ἡ Διάλυσις, πού λέγεται ἐπίσης «σῆψις» καί «νέκρωσις». Ὁ ἀλχημιστής ἔπρεπε κατ' ἀρχήν νά φονεύσει μέσα του τόν παλιό ἄνθρωπο, νά ἀφανίσει δηλ. κάθε ἐπιθυμία συνυφασμένη μέ τήν κατώτερη φύση του, πού ἔστεκε ἐμπόδιο στήν ἐπικοινωνία του μέ τό πνεῦμα καί τόν φωτισμό του. Ἐπειδὴ ὅμως ἡ μεταστροφή αὐτή εἶναι ἔργο δυσεπίτευκτο καί μακροχρόνιο, μεσολαβεῖ κατ' ἀνάγκην ἕνα διάστημα μεταβατικό, πού ὁ ἴδιος αἰσθάνεται σάν μιὰ νύχτα βαθεία. Εἶναι τό λεγόμενο «ἔργο σέ μαῦρο», πρωταρχική φάσις τοῦ Μικροῦ Ἔργου, πού ἀποκαλεῖται ἐπίσης «Nigredo», «Melanosis» καί «Πέταγμα τοῦ Κόρακα», καί πού ὁ Nicolas Flamel στό ἔργο του «Ἱερογλυφικές φιγούρες» περιέγραφε ὡς ἐξῆς: «Τό ὄν ἐλευθερώνεται ἀπό τόν θάνατο μέ μιὰ τρομερή ἀγωνία, μέσα σέ μιάν ἀπέραντη αἴσθησις ἀπόγνωσης, πού εἶναι ἡ ὁδός τοῦ Ὑδραργύρου». Ὁ θάνατος αὐτός, ἀπό τόν ὁποῖον πρέπει νά ἐλευθερωθῆ ὁ ἀλχημιστής εἶναι ἡ συνήθης ζωὴ τοῦ ἀνθρώπου, ἡ περιορισμένη μέσα στά σύνορα τῶν αἰσθήσεων, κατὰ τήν ὁποία τό «Ὑδωρ τῆς Ζωῆς» βρίσκεται σέ πῆξη μέσα σ' αὐτόν. Πρόκειται γιά τή ζωὴ καί τήν ὑπόστασις» τοῦ κοινοῦ ἀνθρώπου, πού δέν ἔχει ἀκόμη φωτιστῆ ἀπό τή Σοφία, τό Bouddhi, τήν Πνευματική του Ψυχῆ.

Κατά τό κοπιαστικό αὐτό διάστημα, πού λέγεται ἐπίσης «φάσις τοῦ χωρισμοῦ καί τῆς διαιρέσεως», ὁ ἀλχημιστής ὀφείλει νά μάθει τόν τρόπο τῆς ἀποσπάσεως ἀπό τήν ἀκατάπαυστη ταραχὴ τῆς ὑλικῆς του ὑπόστασις καί τῆς μοναχικῆς του συγκέντρωσις στά βάθη τοῦ ἑαυτοῦ του. Γιατί κατὰ γενικό κανόνα ὁ ἀλχημιστής ἐργάζεται μόνος, μὴ δεχόμενος, παρά σπανιώτατα μαθητές.

Προκειμένου νά διαλύσει τήν ατελῆ πῆξις του καταφεύγει στόν ἐξαγνιστικό «Ὑδραργυρο», μέ τήν σφοδρὰ ἐπιθυμία νά ἐπιστρέψει μέσα στή μητέρα ἀπ' ὅπου εἶχε ἐξέλθει. Εἶναι αὐτό πού τὰ ἀλχημιστικά κείμενα θέλουν νά ἐκφράσουν λέγοντας ὅτι κατὰ τό στάδιο αὐτό τοῦ ἔργου ἡ Ψυχὴ τοῦ Κόσμου καταβροχθίζει τόν υἱό της, τήν ατελῆ ἀνθρώπινη ὑπαρξη, προκειμένου νά τήν ἐξαγνίσει. Εἶναι ἡ φάσις τῆς κυριαρχίας τῆς Γυναίκας ἐπάνω στόν Ἄνδρα, κατὰ τό τέλος τῆς ὁποίας αὐτός, ἀπαλλαγμένος ἀπό κάθε ρύπο καί ἀναγεννημένος, ἀναπηδᾷ μέσα ἀπό αὐτὴ τήν πηγὴ τῆς νεότητος, πού εἶναι ἡ Ψυχὴ τοῦ Κόσμου, πηγὴ Ζωῆς, Δυνάμεως καί Σοφίας.

Εἶναι ἀσφαλῶς ὡς πρὸς τὴ φάση αὐτοῦ τοῦ Ἔργου σέ Μαῦρο, ὅπου ἀναφέρεται ὁ Basile Valentin, μέ τὴ γνωστὴ ἀκροστοιχίδα τῆ διατυπωμένη στή λατινική, πού περιέβαλε τόν ἀλχημιστικό κύκλο του: «Visita Interiore Terrae Rectificando Invenies Occultum Lapidem» (1). Τὰ ἀρχι-

(1) Ἐξερεύνησε τό Ἐσωτερικό τῆς Γῆς, ἀποκαθαίροντας θα ἀνακαλυψεῖς τὴν Μυστικὴ Λίθο.

κά τῶν 7 αὐτῶν λέξεων συνθέτουν πράγματι τὸν ὄρο «VITRIOL» πού προσδιορίζει τὴν κοπιαστικὴ αὐτὴ διαδικασία τῆς κάθαρσης, ὑπενθυμίζοντας ἐπίσης τὸ συμβολικὸ ταξίδι τοῦ Ἰωνᾶ μέσα στὰ ἐντόσθια τοῦ θαλάσσιου κήτους.

Τὸ πέταγμα τοῦ Κόρακα διαδεχόταν τὸ ἔργο «σέ λευκό», πού ὀνομαζόταν ἐπίσης Leukosis (Λεύκωσις) ἢ Albedo καθὼς καὶ «ξετύλιγμα τῆς οὐρᾶς τοῦ παγωνιοῦ». Ἡ τελειωτικὴ φάσις τοῦ ἔργου αὐτοῦ ἔχει συμβολιστὴ μὲ ἓνα Κύκνο πού ἐπλεε πάνω σὲ μιὰ θάλασσα ἀπὸ ἀσήμι. Ἡ θάλασσα αὐτὴ θὰ πρέπει ἀσφαλῶς νὰ συμβολίζει τὸ Κοσμικὸ Ὑδωρ, τὴν Μητέρα τοῦ Κόσμου. Ὅσο γιὰ τὸν κύκνο μὲ τὴν ἀσπρὴ λευκότητά του εἶναι μιὰ ἀναφορά ὡς πρὸς τὴν ἠθικὴ καθαρότητα τοῦ ἀλχημιστοῦ, πού ἔχοντας ἀποκτήσει τὸν φωτισμό, χάρις στὴν ἔνωσή του μὲ τὴν πνευματικὴ ψυχὴ, τὸ Bouddhi, ἔχει πραγματοποιήσει τὸ Μικρὸ Ἔργο.

Τὸ Μέγα Ἔργο σημαδεύεται μὲ τὴν ἐμφάνιση τοῦ Χρυσοῦ, γνωστὴ σάν «Xanthosis», γιὰ νὰ ὀλοκληρωθῆ μὲ τὸ «ἔργο σὲ ἐρυθρό» ἢ «ἔργο σὲ πορφυρό» καὶ «Rubedo». Εἶναι κατὰ τὸ τελειωτικὸ αὐτὸ στάδιο πού ἐλάμβανε χώρα ἡ μεγάλη Ἱερογαμία, οἱ «χημικοὶ» λεγόμενοι γάμοι, ἢ ἡ ἔνωσις τοῦ ἐρυθροῦ Βασιλέως (Atma) μὲ τὴ λευκὴ Βασίλισσα (Bouddhi) μέσα στὴ συνειδηση τοῦ ἀλχημιστοῦ, πού ἀποκτοῦσε μιὰ νέα ἐπέκταση δυνάμεων καὶ ἰκανοτήτων.

Ἐχοντας γίνει ὁ Filius Philosophorum(2) ὁ Μύστης τῆς Βασιλικῆς Τέχνης συνενώνει ἔκτοτε μέσα του τὸν οὐρανὸ καὶ τὴ γῆ. Κατατρῶγει τὸν «φιλοσοφικὸ αἰμομίκτη» ἐνούμενος μὲ τὴν μητέρα του, τὴν Ψυχὴ τοῦ Κόσμου, ἀπ' ὅπου ἀντλεῖ τὴ Σοφία καὶ τὴ Δύναμη. Ἐτσι πραγματοποιεῖται ἐκεῖνο ὡς πρὸς τὸ ὁποῖο ὁ Nicolas Flamel ἔλεγε: «Ὅταν τὸ μικρὸ παιδί γίνει δυνατό καὶ ρωμαλέο τόσο ὥστε νὰ μπορεῖ νὰ καταπολεμᾷ τὸ Ὑδωρ καὶ τὸ Πῦρ, τότε θὰ καταβροχθίσει τὴ Μητέρα πού τὸ εἶχε γεννήσει.

Ἐνῶ τὸ Μικρὸ Ἔργο ἀφοροῦσε τὸν φωτισμὸ μὲ τὴν ἐπικοινωνία τοῦ πνευματικοῦ στοιχείου Bouddhi, τὸ Μέγα Ἔργο ἀπέβλεπε στὴν ἔνωση τῆς ἀνθρώπινης ψυχῆς, τοῦ Manas, μὲ τὸ Θεῖο Πνεῦμα, τὸ Atma. Τὸ ἔργο ἐπομένως «σὲ ἐρυθρό» ἔδινε γέννηση στὸν τέλειο Μύστη, πού οἱ ἐρμητικὲς πραγματεῖες ἀποκαλοῦν REBIS (πράγμα διπλό). Ὅπως τὸ δηλώνει ἡ ὀνομασία αὐτὴ ὁ Μύστης θεωρεῖται σάν Ἐρμαφρόδιτος, ἔχει πραγματώσει δηλ. μέσα του καὶ ἔνώσει τὸν Βασιλέα καὶ τὴ Βασίλισσα, τὴ θεότητα σάν στοιχεῖο ἄρρεν καὶ τὴν σύζυγό του τὴν Shakti, σάν στοιχεῖο θῆλυ.

Ἡ συνειδησιακὴ ἐπέκτασις πού συνεπάγεται ὁ χημικὸς αὐτὸς γάμος – γιὰ νὰ χρησιμοποιήσουμε τὴν ἔκφραση τοῦ Johann Valentin Andreae δὲν θὰ πρέπει νὰ ἐκλαμβάνεται σάν ἀποτέλεσμα ἀναπτύξεως τῶν δυνάμεων καὶ τῶν ἰκανοτήτων τῆς συνήθους ἀνθρώπινης πραγματικότητας ἢ τοῦ ἀνθρώπινου Ἐγῶ, ἐφόσον ἡ προσωπικότης αὐτὴ ἔχει θεωρηθῆ ἀπὸ ὅλες τὶς ἐσωτερικὲς παραδόσεις σάν τὸ κύριο ἐμπόδιο, γιὰ τὴν ἐπικοινωνία μὲ τὸ φῶς τοῦ πνεύματος. Καὶ εἶναι αὐτὸ ἀκριβῶς πού ἐννοεῖ ἡ Θεοσοφικὴ Διδασκαλία λέγοντας ὅτι ὁ Νοῦς, τὸ ἀτομικὸ δηλ. Manas, εἶναι ὁ καταστροφεὺς τοῦ Ἀληθινοῦ. Ἡ συνειδησις διευρύνεται, ἀλλὰ ἡ

(2) Υἱὸς τῶν Φιλοσοφῶν

διεϋρυνσις αὐτὴ ἀφορᾷ τὴν ἐκδήλωση στὸν Μεμημένο νέων πνευματικῶν δυνάμεων, πού ὑπνώττων στὸν συνήθη ἄνθρωπο καὶ πού ἔχουν τὴν ἔδρα τους σ' ἓνα πεδίο πολὺ πιὸ ὑψηλὸ ἀπὸ ἐκεῖνο ὅπου κινεῖται καὶ ζεῖ ὁ κοινὸς ἄνθρωπος.

Οἱ ἔρμητικὲς διαδικασίες πού ἀναφέρθηκαν ἀποτελοῦσαν τὴν «Υγρά ὁδὸ». Οἱ ἀλχημιστές ὅμως μιλοῦσαν ἐλάχιστα καὶ μὲ λόγια ἀκόμη πιὸ συγκαλυμμένα γιὰ μιὰν ἄλλη μέθοδο, γνωστὴ σάν «Ξηρὰ ὁδός» ὡς πρὸς τὴν ὁποία ἐλάχιστα μᾶς εἶναι γνωστά. Ἐνας διδάσκαλος τῆς Ἀλχημιστικῆς Τέχνης θὰ ἦταν ἀναγκαῖος γιὰ τὴν ἔρμηνεια τῶν σκοτεινῶν συμβολισμῶν πού ἀναφέρονται στὴν τραχειὰ καὶ διαβρωτικὴ αὐτὴ ὁδὸ, κατὰ τὴν ὁποία τὸ χρησιμοποιούμενο δοχεῖο δὲν εἶναι ἀπὸ γυαλί ἢ ἀπὸ κρυστάλλο, ὅπως τὸ φιλοσοφικὸ Ὄν, ἀλλὰ ἀπὸ πηλὸ. Ἡ Ξηρὰ αὐτὴ ὁδὸς ἀπέκλειε, καθὼς φαίνεται, τὴν προσφυγὴ στὸ ἐξαγνιστικὸ καὶ σωτήριο «Υδωρ», πού συμβολίζεται μὲ τὴ μορφή μιᾶς ἄσπρης περιστερᾶς στὸ ἐσωτερικὸ τοῦ Ὄου. Ἡ σκληρὴ αὐτὴ ὁδὸς πιθανὸν νὰ ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὴν ἰνδικὴ Jñāna Yoga, πνευματικὴ τεχνικὴ τόσο δύσκολη, πού κατὰ τὸν Ramakrishna, γεννιέται μόνον ἓνας ἄνθρωπος κάθε αἰῶνα ἱκανὸς νὰ τὴν χρησιμοποιεῖ μὲ ἐπιτυχία. Ἡ δυσκολία αὐτὴ προέρχεται ἀπὸ τὸ γεγονὸς ὅτι κατὰ τὴν Yoga αὐτὴ ὁ μαθητὴς δὲν θὰ πρέπει νὰ στηρίζεται παρὰ μόνον στὴ δική του λογικὴ, χωρὶς νὰ ἐπικαλεῖται καμμιάν ἄλλη ἐξωτερικὴ βοήθεια καὶ εἰδικὰ ἐκείνην τῆς θείας Μητέρας, τοῦ ἔρμητικῶν δηλ. Ὑδραργύρου ἢ τοῦ «ὑδατος πού δὲν βρέχει τὰ χέρια».

Οἱ ἀλχημιστές εἶχαν τὴν ἱκανότητα, τὴ δύναμη καὶ τὸ θάρρος νὰ μεταφέρουν μέσα ἀπὸ τὸν θρησκώληπτο καὶ φανατισμένον Μεσαίωνα μιὰ σκέψη ἐλεύθερη, ἀνεξάρτητη καὶ βαθύτατα μυστικιστικὴ, παρὰ τοὺς ἀφορισμούς καὶ τὴν πυρὰ τῆς Ἱερᾶς Ἐξετάσεως, στὸ πείσμα τῶν καταδιώξεων, τῆς φυλακῆς καὶ τῶν βασανιστηρίων, πού ἀπέβλεπαν συχνά στὴν ἀπόσπαση ἀπὸ αὐτοὺς τοῦ μυστικοῦ τῆς κατασκευῆς χρυσοῦ.

Οἱ ἀλχημιστικὲς θεωρίες, οἱ μέθοδοι, τὰ στάδια καὶ οἱ φάσεις τοῦ Ἔργου παραμένουν ἀμετάβλητα μέσα στὸ χρόνο. Πρόκειται γιὰ μιὰν Ἐπιστῆμη τέλεια, πού δὲν ἐπιδέχεται καμμιά μεταβολὴ ἢ περαιτέρω ἀνάπτυξη ἀπὸ ἐκείνους πού ἔχουν τὸ προνόμιο νὰ τὴ δεχθοῦν. Πρέπει νὰ σπουδάζεται μὲ ἐνθερμο ζῆλο, ἐφόσον ὁ σκοπὸς τῆς εἶναι ἡ τελειοποίηση τοῦ ἀνθρώπου. Τὸ ἀλχημιστικὸ ἔργο συνίσταται, κατὰ τὸν Eliphaz Levi, στὴ δημιουργία τοῦ ἀνθρώπου ἀπὸ τὸν ἴδιο τὸν ἑαυτὸ του, στὴν αὐτοπραγμάτωσή του, τὴν πλήρη καὶ ὀλοκληρωτικὴ κατάκτηση ἀπὸ τὸν ἴδιον τῶν πνευματικῶν δυνατοτήτων του καὶ τοῦ μέλλοντός του. Εἶναι πρὸ πάντων ἡ τέλεια ἀπελευθέρωσις τῆς βουλήσεώς του, πού τοῦ ἐξασφαλίζει τὸ βασίλειο τοῦ «Azoth» καὶ τὴν ἐπικράτεια τῆς «Μαγνησίας», μιὰ πλήρη δηλ. ἰσχὺ ἐπάνω στὸν παγκόσμιον μαγικὸ παράγοντα.

Συνοψίζοντας τὰ ὅσα εἶπαμε, θὰ μπορούσαμε τέλος νὰ ὀρίσουμε ὅτι ἡ Ἀλχημεία ὑπῆρξε Ἀποκρυφισμὸς μαζί καὶ Μυστικισμὸς, ἡ Θεοσοφία δηλαδή τοῦ Μεσαίωνα.

Ἀπόδοση Αἰμιλίας Ἰβου

(Ἀπὸ τὸ γαλλικὸ θεοσοφικὸ περιοδικὸ «Le Lotus bleu»).

Ἡ Γνώση, ὡς μεταμορφωτική δύναμη

Διδῶς Καλλέργη

Γιὰ τὴν ἐξήγηση τῆς Δημιουργίας οἱ φυσικοὶ ἔχουν διατυπώσει διάφορες θεωρίες. Ὅλες βέβαια βασίζονται στὰ μαθηματικά καὶ στὴ μαθηματικὴ ἐπανάσταση, πού ἀρχισε μὲ τὴ θεωρία τῆς Σχετικότητος καὶ μὲ τὴ θεωρία τῶν Κβάντα.

Χωρὶς ὅμως νὰ ἀρνηθῆ κανεὶς τὴν ἀξία τῶν καὶ τὴ σημαντικὴ συμβολὴ τῶν στὶς σύγχρονες μεγάλες ἐπιστημονικὲς καὶ μηχανικὲς ἐπιτυχίες, μπορεῖ νὰ ἰσχυρισθῆ, ὅτι σχετικὰ μὲ τὴν ἐξήγηση τῆς Δημιουργίας, ὅλες εἶναι ἀτελεῖς. Καὶ τοῦτο γιὰ ὅλες σχεδὸν ἀγνόησαν καὶ πεισματικά θέλουν νὰ ἀγνοοῦν τὶς προσπάθειες καὶ τὶς ἐρευνες τῆς Φιλοσοφίας, πού κατάρκτησε τὴ γνώση αὐτὴ ἀλλὰ καὶ γενικὰ τὴν κάθε γνώση, φυσικὴ καὶ πνευματικὴ, πρὶν ἀκόμη τὴν ἀποκτῆσῃ ἢ πειραματικὴ Ἐπιστῆμη.

Ἡ γνώμη ἄλλωστε αὐτὴ δὲν εἶναι ἰδική μας. Ἀρκετοὶ νεώτεροὶ ἐπιστήμονες, μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ ὁ καθηγητὴς Hideki Yukawa, πού ὀμιλῶντας στὴν Α' «Συνάντηση τῶν Ἀθηνῶν» τοῦ 1964 καὶ ἀναφέροντας τὴ δύναμη τῆς προβλέψεως στὴ Φυσικὴ, εἶπε: «Ἀντίθετα τὸ αἶσθημα αὐτὸ δὲν παρέχεται ἀπὸ τὴ σύγχρονη στὸ ἄκρο μαθηματικὴ μορφή τῆς Φυσικῆς καὶ τοῦτο γιὰ τὰ τελευταῖα τριάντα χρόνια δὲν ἐμφανίσθηκε ἀληθινὴ ἐπανάσταση στὸν τρόπο τῆς σκέψεως. Μὲ τὴ συνεχῆ ἀφαίρεση, ἀντίθετα, ἡ δύναμη τῆς προβλέψεως ἔχει σχεδὸν ἀλλάξει σὲ μίᾳ ἀφηρημένη ἔκφραση τῶν ὧσων ἐμπειρικὰ πλέον γνωρίζομε».

«...Μιλῶντας κατὰ τὸν τρόπο τοῦτο», εἶπε ἀκόμα ὁ Ἰάπων καθηγητὴς, «δὲν μπορῶ παρὰ νὰ ἐπαναπλευσῶ τὸν ροῦ τῆς ἱστορίας τῆς Ἐπιστήμης πρὸς τὰ πίσω, πρὸς τοὺς ἀρχαίους Ἕλληνας. Σὲ ἐκείνους ὑπῆρχε πλήρης ἀρμονία καὶ ἰσορροπία μεταξὺ ἐποπτείας καὶ ἀφαιρέσεως. Καὶ ὄχι μόνον αὐτὸ. Στούς Ἕλληνας δὲν ὑπῆρχε ἡ ἀποξένωση τῆς Ἐπιστήμης ἀπὸ τὴ Φιλοσοφία, τὴ Φιλολογία καὶ τὶς Τέχνες».

Ἡ γνώση λοιπὸν στὴν κυριολεξία της, δὲν εἶναι προνόμιο τῆς ἐπιστημονικῆς μόνον ἐργασίας, ἀλλὰ εἶναι προνόμιο συνάμα καὶ τῶν διανοϊῶν ἐκείνων – εἴτε εἶναι ἐπιστήμονες, εἴτε ὄχι – πού ἔχουν συνειδητοποιήσει ὀλοκληρωτικὰ τοὺς φυσικοὺς καὶ τοὺς πνευματικοὺς νόμους. Εἶναι δηλαδὴ προνόμιο καὶ ἐκείνων, πού ἔχουν καθαρθῆ ὀλοκληρωτικὰ ἀπὸ σφαλερές κ' ἀφύσικες ἰδέες, φωτισμένοι ἀπὸ τὸ φῶς τῆς ἀληθινῆς γνώσεως.

Τὸ τί σημαίνει γνώση, τὸ ἀναλύσαμε ὅσο μᾶς ἦτο δυνατό στὴν προηγουμένη φιλοσοφικὴ μελέτη «Ἡ ψυχὴ καὶ τὸ πνεῦμα». Γιὰ νὰ γίνῃ ὅμως καταληπτὴ ἢ λειτουργία της καὶ ἡ μεταμορφωτικὴ συμβολὴ της στὴν ψυχοπνευματικὴ ἐξέλιξη, πρέπει νὰ προηγηθῆ κατὰ κάποιον τρόπο ἡ ἀνατομία τῆς λειτουργίας της ἀπ' τὴν ἀρχὴ καὶ συγχρόνως μίᾳ λεπτομερειακῆ ἀνάπτυξη ὀλοκληρῆς τῆς φιλοσοφικῆς αὐτῆς θεωρίας.

Κατ' αὐτὴ λοιπὸν, ἡ ὑπαρξὴ τῆς οὐσίας τοῦ αἰθέρα, μὲ τὴν ιδιότητά του, τὴν τριδύναμη ἐνέργεια, θεωρεῖται βᾶση καὶ αιτιολογικὸς παράγων

της Δημιουργίας, πού επάνω του στηρίζονται όλοι οι νόμοι και οι δυνάμεις της Φύσεως.

Αλλά τριδύναμη ενέργεια λέγοντες, έννοοῦμε α) τή ν ο η τ ι κ ή , β) τή γ ο ν ι μ ο π ο ι ό και γ) τή φ ω τ ο γ ό ν ο δύναμη της ούσίας, πού είναι ένωμένες σέ μία ιδιότητα, τήν α ί θ ε ρ ι κ ή ν έ ν ε ρ γ ε ι α . Χαρακτηριστική διαφορά μεταξύ των ὑπάρχει μόνο στόν αριθμό δονήσεων της ούσίας των. Π.χ. ἂν σέ ένα μήκος κύματος αἰθέρος, ἡ νοητική ενέργεια ἔχει πιθανή ταχύτητα δονήσεων 200.000 κατά δευτερόλεπτο, ἡ γονιμοποιός θά πρέπει τότε νά ἔχη 230.000 καί ἡ φωτογόνος 250.000 παίρνοντας φυσικά ὡς βάση τή γνωστή ὀριακή ταχύτητα δονήσεων τοῦ ἀπλοῦ φυσικοῦ φωτός τῶν 300.000 κατά δευτερόλεπτο.

Οἱ τρεῖς αὐτές δυνάμεις της μιᾶς ιδιότητος της ούσίας τοῦ αἰθέρος σέ ένα ὀρισμένο μήκος κύματος, ἔνεργουν πάντοτε μαζί ἢ καί χωριστά, ἀναλόγως μέ τίς ἀνάγκες καί τίς φυσικές συνθήκες τοῦ περιβάλλοντός των καί μέ τήν μορφή της ὑλικῆς ούσίας μέ τήν ὁποία συνεργάζονται. Γιά τοῦτο, σέ διαφορετικούς βαθμούς ἐνεργείας των συναντᾶμε στή Φύση, τή μέν νοητική δύναμη ὡς ἐνεργητικό νοῦ, πού σχηματίζει μέ τήν ὑψηλῶς τά πρωτοζωικά κ ὑ τ τ α ρ α , δηλαδή τίς βιολογικές μονάδες, ἢ ὡς δημιουργικό νοῦ πού σχηματίζει τή νοητική μονάδα, ἡ ὁποία μαζί μέ ζωντανό ἄτομο ὑψηλῆς δημιουργεῖ τήν ψυχή, ἢ καί ὡς κυρίως με τ α - μ ο ρ φ ω τ ι κ ῆ ν ὄ η σ η , ἀπό τήν ὁποία δημιουργεῖται στήν ψυχῆ-πνεῦμα ἡ γ ν ὠ σ η . Τή δέ γονιμοποιό δύναμη συναντᾶμε ὡς ἔ ρ ω τ α , διαφόρων ἐπίσης διαβαθμίσεων καί τή φωτογόνο ὡς φ ῶ ς στίς διαφορές ἐκδηλώσεις του. Τό φῶς δηλαδή πού στίς ἐκδηλώσεις του αὐτές διακρίνεται: στό ἀπλό φυσικό φῶς, στό ζωϊκό, στό ζωντανό ἢ ἐνσώματο γιά τοῦς ἀνθρωπίνους ὀργανισμούς, στό ζωντανό νοητικό ἢ ψυχικό γιά τίς ἀνθρώπινες ψυχές καί τό ὁποῖο ἐξελίσσεται δυναμικά στό πνευματικό φῶς καί στό φῶς της γνώσεως.

Συμπέρασμα ὅμως τῶν ἀνωτέρω εἶναι ὅτι, τά πάντα στή Φύση εἶναι ἀριθμός καί γίνονται μέ ἀριθμητική τάξη καί σειρά, ὡσάν κάθε τι νά ἔχη στόν κόσμο ἀντί ὄνομα ένα δικό του ἀριθμό, δικαιώνοντας τόν μεγάλο φιλόσοφο Πυθαγόρα στή διδασκαλία του, ὅτι: «ἡ οὐσία τῶν πάντων εἶναι ἀριθμός».

Σχετικά μάλιστα μέ τή σημασία πού καί οἱ ἐπιστήμονες πιστεύουν ὅτι ἔχουν οἱ ἀριθμοί ἀκόμη καί στή ζωή μας, εἶναι τά ὅσα ἀναφέρει ὁ Σοβιετικός καθηγητής Πανεπιστημίου Π. Τερέντιεφ. Στήν πραγματεία του «Οἱ ἀριθμοί θά ἐπιλύσουν ὅλα τά προβλήματα της βιολογίας» γράφει: «Πραγματικά τά πρῶτα κιόλας βήματα τῶν μαθηματικῶν μεθόδων στή βιολογία ἀπέδωσαν πολλά πολῦτιμα πράγματα γιά τήν ἐξέλιξή της. Οἱ ἐρευνητές ἄρχισαν νά συμπεριφέρονται πιό κριτικά καί στοχαστικά ἀπέναντι στά πειραματικά δεδομένα, νά τά ἐκφράζουν μέ ἀριθμούς – ποσοτικά – καί νά τά ἐκτιμοῦν στατιστικά μέ τίς μαθηματικές ἐξισώσεις. Οἱ βιολόγοι ἀπόκτησαν τώρα τή δυνατότητα νά ἔχουν μπροστά τους τήν εἰκόνα ὅλης της σύνθετης πορείας τοῦ ζωντανοῦ ὀργανισμοῦ... Ἡ χρησιμοποίηση τῶν μαθηματικῶν ἀνοίγει μπροστά στοῦς βιολόγους εὐρύτα-

τες προοπτικές για την περαιτέρω εξέλιξη και ανάπτυξη της έπιστήμης τους... Παράλληλα πλησιάζομε στην επίλυση ενός ζητήματος που παρουσιάζει πολύ μεγάλο ενδιαφέρον και άφορὰ τὰ «κύματα ζωῆς» – τις περιοδικές δηλαδή ταλαντεύσεις τῶν ζῶων καὶ τῶν φυτῶν... Ἡ συνεισφορά τῶν μαθηματικῶν μεθόδων στὴ βιολογία ἀποτελεῖ ἓνα ἐντελῶς ἀπαραίτητο ὄρο γιὰ τὴ γρήγορη ἀνάπτυξη αὐτῆς τῆς σοβαρῆς ἐπιστήμης...».

Ἄλλὰ τώρα ὀφείλομε νὰ ἐξετάσωμε καὶ τὴν ἄλλη οὐσία, τὴν ὕλη, τὴν ἰσότιμη καὶ ἰσοδύναμη στὴ Δημιουργία συνεργάτρια τοῦ αἰθέρα, πού μαζὺ του σχηματίζει τοὺς κόσμους καὶ τὶς μορφές.

Χωρὶς τὴν ὕλη, ὁ αἰθέρας θὰ παρέμενε ὡς μὴ ἀδρανῆς οὐσία, ἀφανῆς καὶ ἀνεκδήλωτη. Αὐτὸς βέβαια εἶναι ἡ α ἰ τ ἰ α , ὁ Λ ὀ γ ο ς , μὲ τὴν ιδιότητα τὴν ὁποία ἔχει τῆς ἐνεργείας καὶ τῆς ἐλαστικότητός του, ἀλλὰ ἡ ὕλη εἶναι ἡ ἀ φ ο ρ μ ῆ μὲ τὶς δύο ὁρμές της, τὴν κεντρομόλο καὶ τὴ φυγόκεντρο, πού ταυτόχρονα μὲ τὴν αἰθερική ἐνέργεια ἐξελλίσσονται στὰ δημιουργήματά των.

Σχετικὰ μάλιστα μὲ αὐτὸ τὸ πρωταρχικὸ αἴτιο τῆς Δημιουργίας ὁ Πυθαγόρειος Νικολ. Παράσχης ἔγραψε: «ἡ ἐνέργεια ὡς ἐλαστικότης τῆς οὐσίας τοῦ αἰθέρος καὶ ὡς φ υ σ ι κ ὸ ς ν ὀ μ ο ς ἔ λ ε υ θ ε ρ ἰ α ς , ἐγινε ἡ π ρ ω τ α ρ χ ι κ ῆ α ἰ τ ἰ α τῆς Δημιουργίας».

Σὲ ὁ ν τ ο γ ο ν ἰ κ ῆ ὁμως ἐκδήλωση, πρώτη δύναμη τῆς τριδύναμης ἐνεργείας πρέπει νὰ θεωρηθῆ ἡ νοητική, ἡ διαφορετικὰ ὁ νόμος τῆς ἐλευθερίας, γιατί εἶναι ἐκείνη ἀπὸ τὶς τρεῖς, πού ἔχει μικρότερο ἀριθμὸ δονήσεων τῆς αἰθερικῆς οὐσίας, τὸν ὁποῖο ἀκολουθοῦν ἔπειτα μὲ αὐξανόμενο τὸν ἀριθμὸ τῶν δονήσεων των οἱ δύο ἄλλες.

Ἡ δύναμη αὐτὴ, ἡ δευτερεύουσα σὲ ἐνεργητικὴ ἐκδήλωση κατ' ἀρχάς, δηλαδή κατὰ τὴ κοσμικὴ διάταξη, δὲν παύει κατόπιν νὰ μεταμορφώνεται ἐξελλισσομένη δυναμικὰ, εὐθύς ὅταν ἐκδηλωθῆ σάν ἐνεργητικὸς νοῦς. Τότε ἡ ἀπλή νοητικὴ ἐνέργεια σχηματίζει μὲ ἄτομα ὕλης ἰσοδύναμης της ἡ ἰσαριθμῶν παλμῶν μὲ τὶς αἰθερικές δονήσεις της, τὰ π ρ ω τ ο ζ ω ἰ κ ἄ κ ὦ τ τ α ρ α , τὶς διαφορετικὰ λεγόμενες βιολογικὲς μονάδες καὶ γενικὰ τὶς ζωντανές μορφές.

Ἡ ἀνωτέρω ἔνωση δὲν εἶναι μόνιμη, ἀλλ' ὁμως εἶναι δυναμικὰ ἐνεργητικὴ καὶ παραγωγικὴ, ὅσο κι' ἂν εἶναι προσωρινή. Ὁ ἐνεργητικὸς νοῦς γίνεται μὲν σ' αὐτὴ ὑποτυπώδης ν ὀ η σ η , ἀλλὰ ὅπως ὅποτε εἶναι νόηση, γιατί ἡ διαστολικὴ καὶ παραγωγικὴ ιδιότητα τοῦ ὕλικου ἄτομου γίνεται μὴ π ρ ὠ τ ῆ ζ ὠ ῆ . Γιὰ τοῦτο δὲ τὰ πρωτοζωικά κύτταρα καὶ οἱ ζωντανές μορφές παρουσιάζουν μὴ θαυμαστὴ ὅσο καὶ καταπληκτικὴ ἐνεργητικὴ δράση καὶ κίνηση σάν ἐκδήλωση τῆς πρώτης των αὐτῆς ζωῆς.

Ἡ μετέπειτα μεταμόρφωση τῆς νοητικῆς δυνάμεως ἀπὸ ἐνεργητικὸ σὲ δημιουργικὸ νοῦ, σχηματίζει τὴ λεγομένη «νοητικὴ μονάδα», πού εἶναι ἀριθμητικὴ δυναμικὴ ὑπέρβαση τῆς ὀριακῆς ταχύτητος τῶν δονήσεων τοῦ πρώτου καὶ μετάπτωσή του σὲ αἰθερική δίνη. Ἔτσι ἡ ν ο η τ ἰ κ ῆ μ ο ν α δ α ἀποκτὰ τὴν ἰκανότητα νὰ ἐνώνεται μὲ ζωντανὸ ὕλικὸ ἄτομο, πού ἔχει ἰσοδύναμη καὶ ἰσάριθμη ταχύτητα παλμῶν μὲ τὴ δόνηση ἐκείνης,

δηλαδή με τό τότε σχηματιζόμενο ψυχικό ἄτομο, και νά δημιουργηῖ με τόν τρόπο αὐτόν τήν ἀδιάσπαστη ἐκείνη ἔνωση, πού λέγεται ψυχή. Ὁ δημιουργικός της τότε νοῦς γίνεται νόηση, πού εἶναι και λέγεται ἐνστικτώδης, ἀπό τίς διαφορες ἐνσαρκώσεις της στό ζωικό βασίλειο.

Κατόπιν ἐρχεται τό στάδιο τῆς δεύτερης μεταμορφώσεως τῆς ψυχικής νοήσεως. Καί αὐτή εἶναι ἡ λογική νόηση στούς ἀνθρωπίνους ὀργανισμούς, πού μεταμορφώνει τήν ψυχή σέ πνεῦμα. Πολλοί ὀρισμοί θά μπορούσαν νά δοθοῦν στή ψυχική αὐτή μεταμόρφωση. Ἀλλά ὁ καταλληλότερος νομιζομεν εἶναι ὅτι: πνεῦμα εἶναι ἡ δυναμικά ἐξελιγμένη μεταμόρφωση τῆς ἐνστικτώδους νοήσεως, τῆς ἐνσαρκουμένης σέ ἀνθρωπίνη μορφή ψυχῆς, με συνέπεια τήν ἐκδήλωση τῆς λογικῆς, τῶν ιδεῶν και τοῦ λόγου. Ἐπομένως πνεῦμα εἶναι ἡ με λογική νόηση ἀνθρωπίνη ψυχή.

Στό σημεῖο τοῦτο κατά τό ὁποῖο ἡ ἐξελικτική πορεία τῆς ψυχῆς –πνεύματος, γίνεται μέσα σέ ἀνθρώπινους ὀργανισμούς χρειάζεται ἡ πῶ ἐπιμελημένη ἀνάλυση τῶν μετέπειτα μεταμορφώσεων της, γιατί «ὁ δρόμος εἶναι μακρῦς» και δυσκολοεξηγήτα τά διάφορα στάδιά του. Ἡ ψυχή δηλαδή, ἡ ἐνσαρκουμένη στούς ἀνθρώπινους ὀργανισμούς, ἐκτός ἀπό τίς διαφορετικές ἐξωτερικές εἰκόνες πού ἀποκτά, παρουσιάζει και ἀνάλογη κλίμακα ἀνόδου της ἀπό τίς σχηματιζόμενες στό περιπνεύμα της ιδέες. Καί αὐτό γιατί με τήν ἀπόκτηση τῆς λογικῆς, τόν σχηματισμό τῶν ιδεῶν και τοῦ λόγου, ὡς και τῆς χρονολογικῆς σειρᾶς τῆς δημιουργίας της, με τήν ἐπίδραση τῶν ἐξωτερικῶν συνθηκῶν και τοῦ περιβάλλοντος, εἶναι ἀναγκασμένη ἀπό τόν παγκόσμιο νόμο τῆς ἐξελιξεως νά περάση μία κλίμακα νοητικῆς ἀνόδου της, πού εἶναι ἡ ἀκόλουθη: α) Τῆ λογική νόηση, πού μεταμορφώνει τήν ἀπλή ψυχή σέ ψυχή–πνεῦμα και με διακριτικό τίς ιδέες και τόν λόγο–ὀμιλία. β) Τῆ γνωστική νόηση ἢ συνειδητή νόηση, ἀνάλογη με τίς βαθμίδες τῆς ἀνθρωπίνης διανοήσεως της και ἡ ὁποία διακρίνεται σέ μερικῆ γνώση ἀπό τό ὀλιγάριθμο τῶν ἀληθινῶν ιδεῶν της και σέ ὀλοκληρωτική γνώση, ἀπό τήν ὀλοκλήρωση τῶν ἀληθινῶν φυσικῶν ιδεῶν, ὅπως ἀναφέρθηκε στά προηγούμενα.

Στό τελικό αὐτό στάδιο τῆς ὀλοκληρωτικῆς γνώσεως, κατά τό ὁποῖον ἡ ἀνθρωπίνη διανόηση ὡς μέσον ἐξωτερικεύσεως τῶν νοητικῶν ἱκανοτήτων τῆς ψυχῆς–πνεύματος βρίσκεται στό ὕψηλότερο σημεῖο τῆς ἀναπτύξεως της, ἡ ψυχή – πνεῦμα μεταμορφώνεται σέ ἐλεύθερο πνεῦμα και ἡ γνωστική νόηση της στήν τελική μεταμόρφωσή της, δηλαδή σέ ὀλοκληρωτική γνώση ἡ σοφία.

Ἡ ψυχή ἀπό τή στιγμή πού δημιουργήθηκε, σέ ὀλη τήν ἀνωτέρω ἀναφερομένη μακρόχρονη πορεία της, τίς δυναμικές μεταμορφώσεις της τίς χρωστά στόν νοητικό παράγοντα τῆς αἰθερικῆς οὐσίας. Ἄν λοιπόν ἕνα εἶναι τό δημιουργικό των αἴτιο, ἡ ἐνέργεια – νοῦς αὐτῆς τῆς οὐσίας, ὁ ἴδιος πάλι γίνεται και τό μεταμορφωτικό αἴτιο τῆς ψυχῆς τῶν ὄντων και τῶν μορφῶν των, ἄσχετα ἂν δρᾷ μόνος ἢ ἐνωμένος ὡς μία ἐνέργεια με τίς ἄλλες δύο δυνάμεις τῆς τριδύναμης αἰθερικῆς οὐσίας.

Ένεργητικός όμως ή δημιουργικός ή μεταμορφωτικός, αυτός ή εκείνος, ένας είναι πάντοτε ο αιτιολογικός παράγοντας της Δημιουργίας, πού και ως τριδύναμη ενέργεια είναι ακόμη τό αίτιο της συγκροτήσεως και της συνθέσεως της ύλης σέ μορφές, της μεταμορφώσεως τών καταστάσεων της, της διασπάσεως και της άποσυνθέσεως της. Γιατί αυτή επίσης ή τριδύναμη ενέργεια είναι εκείνη πού αύξάνει ή έλαττώνει την παλμική κίνηση της ύλης και γίνεται έτσι ή αίτια της παραγωγής άπό αυτή της θερμότητας ή του ψύχους.

Οί Όρφικοί πιστεύοντες τόν αιθέρα ως τόν Δία της άρχαίας έλληνικής παραδόσεως, δηλαδή ως την ένεργητική και δημιουργική ούσία, έλεγαν γι' αυτόν:

«Ό Ζεύς πρώτος έγινε... Ό ίδιος ό Ζεύς είναι ή άρχή γενέσεως όλων, μία δύναμη, ένα πνεύμα, έγινε δηλαδή ή μεγάλη άρχή όλων, ένα δε σύνολο αυτεξούσιο, μέσα στό όποιο όλα κινούνται. [...] μέσα δε βέβαια όπως είναι φανερό ό νοūs βασιλεύει, γιά τούτο και ό Όρφεύς έλεγε: ύπάρχει δε σ' αυτό νοūs πραγματικά –άληθινά– κυρίαρχος».

Άλλά πού και πώς ή άπλή τριδύναμη ενέργεια αλλάζει και μεταμορφώνει δυναμικά τις ένεργητικές δυνάμεις της;

Σέ διάφορα δημοσιεύματα διαβάζομε κατά διαστήματα: «Νέες ισχυρές έκρηξεις στή περιοχή του Ήλιου σημειώθηκαν σέ έκταση δισεκατομμυρίων τετραγωνικών χιλιομέτρων. Οί έκρηξεις αυτές, όπως αναφέρεται σχετικά, προκαλούν όχι μόνο μεταβολές στις μετεωρολογικές συνθήκες της Γης, αλλά επιδρούν και στους άνθρωπους!».

Σέ δημοσίευση επίσης και μέ τίτλο: «Έκρηκτικά φαινόμενα. – Τεράστιες πύρινες μάζες κινούνται πλάϊ στόν Ήλιο – επιδρούν στή γήινη άτμόσφαιρα», διαβάζομε τά ακόλουθα: «Στό μεταξύ τά έκρηκτικά φαινόμενα του Ήλιου, ένα άπό τά όποια είναι και οι προεξοχές, έχουν άμεση επίδραση στήν άτμόσφαιρα της Γης. Η έκπομπή άκτινοβολίας «X» μικρού μήκους κύματος, ή έκπομπή υπεριώδους άκτινοβολίας, έχει επίδραση επί τών διαφόρων στιβάδων της γήινης ιονοσφαιρας, καθώς και επί του γήινου μαγνητικού πεδίου και της κοσμικής άκτινοβολίας πού προσβάλλει τή Γη... Οί επιδράσεις μπορούν νά φθάσουν ως την κατώτερη άτμόσφαιρα της Γης. Οί επιστήμονες όμως δέν έχουν διαπιστώσει άπόλυτα τά άποτελέσματά τους. Πάντως οι σχέσεις ήλιακών και γήινων φαινομένων μελετώνται σήμερα άπό μεγάλο αριθμό έρευνητών σέ όλον τόν κόσμο».

Και ό καθηγητής διευθυντής Ήλιακών Έρευνών του Άστεροσκοπείου Άθωνών Κ. Μακρής, σέ διάλεξη του εΐπε: «Εκείνο πού χαρακτηρίζει ένα κέντρο ήλιακής δραστηριότητας είναι τό έντονο μαγνητικό πεδίο. Έάν σ' ένα τέτοιο κέντρο γίνη μία άπότομη μεταβολή του μαγνητικού πεδίου, παρουσιάζονται έκρηκτικά φαινόμενα, όπως είναι οι έκλάμψεις, πολλές άπό τις όποιες συνοδεύονται άπό έκτίναξη μεγάλων μαζών ύλης, υδρογόνου και ιονισμένου άσβεστίου και οι όποιες άποτελούν τις έκρηκτικές προεξοχές».

Έξετάζοντες λοιπόν τώρα βαθύτερα τό ζήτημα τούτο, χωρίς νά άπο-

μακρυνόμεθα από τή φιλοσοφία τῆς ἀρχαιότητος καί τὰ φιλοσοφικά συστήματα πού δέχονταν ὡς πατέρα τῶν ὄντων τόν Ἥλιο, διαπιστώνομεν ὅτι ἡ ἐπίδρασή του δέν περιορίζεται μόνο στήν ἀτμόσφαιρα τῆς Γῆς, στήν ὀργανική φύση καί στή διάθεση τῶν ἀνθρώπων. Ὁ μέγας φωτοδότης μέ τίς ἰσχυρές ἐκρήξεις του, εἶναι συνάμα καί ὁ μεγαλύτερος φυσικός ἐπιταχυντήρας τῆς διασπάσεως τῆς ἠλιακῆς ὕλης του καί αἴτιος τῆς ἐκλύσεως τεραστίας ἠλιακῆς αἰθερικῆς ἐνεργείας.

Ἔτσι γεννιέται ἡ σκέψη ὅτι καί ἡ μεταμόρφωση τῆς ἠλιακῆς ὕλης, ὡς καί ἡ δημιουργία τῶν νοητικῶν μονάδων, πού ὅπως στά προηγούμενα ἀναφέραμε εἶναι ἡ σχηματιζομένη σέ μορφές δίνης αἰθερική οὐσία, ὀφείλεται στήν ἐκλυση τῆς τεραστίας αὐτῆς ἐνεργείας τῶν ἠλιακῶν ἐκρήξεων. Γιατί οἱ ἠλιακές ἐκρήξεις εἶναι ἡ αἰτία τῆς υπερβάσεως ἀφ' ἑνός τῆς ὀριακῆς ταχύτητος τῶν δονήσεων τοῦ ἠλιακοῦ φωτός καί ἀφ' ἑτέρου τῆς υπερβάσεως τῆς ὀριακῆς συχνότητος τῶν παλμῶν τῆς ἠλιακῆς ὕλης. Καί ἡ ὑπέρβαση αὐτή εἶναι ἐκείνη πού συντελεῖ στή μεταμόρφωση τῶν ἀτόμων τῆς ἠλιακῆς ὕλης, σέ ὕλη ζωντανή ἢ πέμπτης καταστάσεως, στά λεγόμενα δηλαδή ψυχικά ἄτομα καί πού σχηματίζει ἐπίσης τίς αἰθερικές δίνες ἢ τίς νοητικές μονάδες.

Κατόπιν οἱ νοητικές αὐτές μονάδες καθῶς καί τὰ ζωντανά ἢ ψυχικά ἄτομα, πιθανόν ἄτομα ἢ λ ι α κ ο ὕ ὑ δ ρ ο γ ὄ ν ο υ , ἐρχονται στή Γῆ ὡς μοριακοί χεῖμαρροι κατά τούς ἐπιστήμονες, μέ τὰ κύματα τῶν ἠλιακῶν ἐκρήξεων. Καί ἡ ἔνωσή των γιά τόν σχηματισμό ψυχῶν, πρέπει νά γίνεται στό περιβάλλον τῆς ἀτμοσφαιρας τῆς Γῆς, ὅπως ἀφήνει νά ἐννοηθῆ καί ἡ ἀρχαία ἑλληνική παράδοση.

Ἀλλά καί ἡ Γῆ, εἶναι μέν ἡ μήτρα τῆς κυοφορίας τῶν βιολογικῶν μονάδων δηλαδή τῶν πρωτοζωϊκῶν καί τῶν ζωντανῶν κυττάρων, ἀλλά ὄχι βέβαια καί τῶν παραγωγικῶν ζωντανῶν ἢ ψυχικῶν ἀτόμων τῆς ὕλης.

Στό σημεῖο τοῦτο ὀφείλομε νά ἐρευνήσωμε προηγουμένως τό ἄλλο μυστήριον τῆς Φύσεως, ἐκεῖνο πού ἀφορᾷ τόν τρόπο τῆς δημιουργίας τοῦ πρωτοζωϊκοῦ, τοῦ ζωϊκοῦ καί τοῦ ζωντανοῦ κυττάρου, πού εἶναι διαφορετικό ἀπό τό ζωντανό ἢ ψυχικό ἄτομο, ἐξ αἰτίας δύο ἀφορμῶν.

Καί πρώτη μέν εἶναι ὅτι τό πρωτοζωϊκό ἢ τό ζωντανό κύτταρον μπορεῖ νά εἶναι ἓνα ἢ καί περισσότερα ὕλικά σωματίδια καί νά διαλύεται ἢ νά πολλαπλασιάζεται μέ διχοτόμηση, ἐνώ τό ζωντανό ψυχικό ἄτομο, εἶναι πάντοτε ἓνα μόνο ἄτομο ὕλης καί τῆς καταστάσεώς της ἐκείνης πού δέν διασπᾶται καί οὔτε ποτέ διαλύεται, ὅπως εἶναι τό ἠλιακό ὕδρογόνο. Ἐπομένως ἔχουν διαφορά ποιότητος τῆς ἐνεργητικῆς οὐσίας των καί τοῦ τρόπου τῆς συνδέσεώς της μέ τό ὕλικό μέρος τοῦ ἀτόμου, καθῶς καί διαφορά τῆς καταστάσεως τοῦ ὕλικου αὐτοῦ μέρους των. Ἡ κατάστασις δέ τοῦ ἀτόμου τῆς ὕλης πρέπει νά εἶναι ἐκείνη, πού ὑπάρχει στό κέντρο τῆς ἠλιακῆς μάζας καί πού ὡς γνωστόν εἶναι τό ὕδρογόνο της. Γιατί τοῦτο εἶναι τό κατά τήν ἐπιστήμη ἀ π λ ο ὕ σ τ ε ρ ο καί ἐ λ α φ ρ ὀ τ ε ρ ο σ τ ο ι χ ε ῖ ο τῆς Φύσεως μέ ἓνα μ ὀ ν ο π ρ ω τ ὀ ν ι ο σ τ ὀν πυρῆνα του.

Καί δεύτερη ἀφορμή τῆς διαφορᾶς τῶν δύο ὡς ἀνωτέρω ὕλικῶν

ζωντανών ενώσεων, είναι η αριθμητική διαφορά της συχνότητας των παλμών των ατόμων της ύλης των. Και τα δύο όμως, το κύτταρο και το ψυχικό άτομο, έχουν στη Φύση ρόλο μητέρας, εξ αιτίας της παραγωγικής ιδιότητας της υλικής ουσίας. Ένώ η νοητική μονάδα καθώς προαναφέρθη, σαν αιθέρας είναι ο πατέρας των όντων εξ αιτίας της τριδύναμης αιθερικής ενέργειας της, που εκτός της νοητικής, έχει ακόμη τη γονιμότητα και το φως της ενέργειας.

Στη Γη όπως και στον Ήλιο γίνονται καθώς είναι γνωστό έκρηξεις και αναστατώσεις. Στη Γη με τα ήφαιστεια αλλά και με τις διάφορες γεωλογικές μεταφορές και τους σεισμούς, γίνονται αναστατώσεις που διαταράσσουν τη σύσταση της ύλης και της συνθετικής της αιθερικής ουσίας. Μία μάλιστα κάποια εικόνα των αναστατώσεων αυτών της Γης και που δικαιώνουν την άποψή μας για τις μεταμορφώσεις της καταστάσεως της ύλης και της συνθετικής της αιθερικής ουσίας εξ αιτίας των, είναι και η πρόσφατη θεομηνία της Χιλής, για την οποία δημοσιεύτηκε στις έφημερίδες: «Υποβρύχιο ήφαιστειο εξεράγη κοντά στις βόρειες άκτες της Χιλής... Τεράστιες φλόγες και καπνοί έκτινάχθηκαν από τον πυθμένα του ωκεανού σε μεγάλο ύψος στον άερα και η σεισμική δόνηση ήταν βιαιοτάτη... Καθ' όλη τη νύκτα συνεχίζονταν οι έκρηξεις, οι δονήσεις και η φοβερή βοή των παλιρροιακών κυμάτων... Ο ωκεανός σε εύρυτατη ζώνη γύρω από το σημείο αυτό φαίνεται σαν να κοχλάζει. Αεροπλάνα κατέγραφαν τις συνεχιζόμενες δονήσεις στην ατμόσφαιρα – αλλαγή πίεσεως του αέρος».

Όλες λοιπόν γενικά οι ως άνωτέρω αναστατώσεις, πρέπει να είναι όπως και στον Ήλιο, οι φυσικοί επιταχυντήρες των διασπάσεων και των μεταβολών της καταστάσεως της ύλης της Γης. Η συχνότης τότε των παλμών των νέων σωματιδίων της ύλης, που παράγονται από τις μεταβολές της, πρέπει να είναι αριθμητικά μεγαλύτερη από την συχνότητα των παλμών της ύλης των προηγούμενων απ' αυτές τις μεταβολές καταστάσεων της. Με τον τρόπο επομένως αυτόν μεταβάλλεται η διαστολική ιδιότητα του παλμού της σε ιδιότητα πρωταρχικής ζωής. Μιάς πρωταρχικής ζωής από την οποία σχηματίζονται τα πρωτοζωικά κύτταρα με την ποικιλία κατόπιν των μορφών των, από τις εξωτερικές επιδράσεις και τις τοπικές συνθήκες ζωής και περιβάλλοντος.

Και η δόνηση εξ άλλου της συνθετικής αιθερικής ουσίας της Γης, ύστερα απ' όλες τις άνωτέρω αναστατώσεις, αυξάνει, όπως είναι επόμενο, μεταβάλλοντας σε ενεργητικό τον αιθέρα της, διαφορετικόν σε ενεργητική δράση από τον δημιουργικόν αιθέρα των ήλιακων έκρηξεων, που είναι αριθμητικά πολύ μεγαλύτερης ταχύτητος δονήσεων.

Τά σχηματιζόμενα κάθε φορά από τις αναστατώσεις της γης πολύμορφα πρωτοζωικά κύτταρα, μάλιστα στο περιβάλλον του υγρού στοιχείου και σε διάφορες συνθέσεις απλές ή πολυσύνθετες, πρέπει να είναι εκείνα τα οποία εξελικτικά κατόπιν, γίνονται οι μεσίτες της έπαφής της ψυχής με τον έξω κόσμο ως οργανισμοί της. Και τούτο γιατί είναι γήινης προελεύσεως και πολύ σχετικής καταστάσεως με το περιβάλλον στο οποίο μέλλει να ζήσει αυτή και να εξελιχθή.

Ὅμως τὸ γεγονός ὅτι ἡ ψυχὴ ἔχει ἀνάγκη ἀπὸ ὄργανισμό, σχηματιζόμενο ἀπὸ κύτταρα τῆς Γῆς, μᾶς φανερώνει ὅτι τὸ δικό της ψυχικό ἄτομο, δὲν εἶναι γήινης προελεύσεως. Ἀλλὰ ὅπως προαναφέρθη, τὰ ψυχικά ἄτομα μαζὺ μὲ τὶς νοητικές μονάδες ὡς μοριακοὶ χειμάρροι εἰσχωροῦν στὴν ἀτμόσφαιρα τῆς Γῆς.

Ἀλλὰ ἔτσι καταλήγομε στὸ συμπέρασμα ὅτι ἡ καταγωγή τῆς ψυχῆς εἶναι καθ' ὀλοκληρίαν ἠλιακῆς προελεύσεως, ἄσχετα ἂν ἡ δημιουργία της, δηλαδὴ ἡ ἀδιάσπαστη ἔνωση τῶν δύο οὐσιῶν της γίνεται στὸ περιβάλλον τῆς Γῆς.

Ὅμως φαίνεται νὰ ὑπάρχει καὶ κάποιον ἄλλο ἀκόμη σημαντικό μυστήριο στὴ Φύση. Καὶ αὐτὸ πρέπει νὰ εἶναι τὸ σχετικό μὲ τὸν βασικὸ νόμο τῆς κληρονομικότητας. Γιατί ὑπάρχει καὶ ἡ κληρονομικὴ δημιουργία ψυχῶν στὴ Γῆ, ὅπως γίνεται καὶ μὲ τοὺς ὄργανισμούς τῶν ὄντων της. Ἀλλ' ὅμως στὴ περίπτωση αὐτὴ εἶναι καὶ πάλι κληρονομιά πάντοτε τοῦ Ἡλίου καὶ μάλιστα στοὺς πνευματικούς γυιούς τῆς Γῆς.

Γεννιέται ὅμως τὸ ἐρώτημα: Γιατί ἡ ψυχὴ ἀφοῦ κατάγεται ἀπὸ στοιχεῖα ἠλιακῆς προελεύσεως, δὲν ἐξελίσσεται πνευματικά στὸν Ἡλιο, σχηματίζοντας ἀπ' εὐθείας ἀπὸ αὐτὰ τὰ στοιχεῖα τοῦ ἠλιακοῦ ὄργανισμοῦ, χωρὶς τὴ καθοδὸ της στὴ Γῆ καὶ τὴ δραματικὴ πορεία τῆς ἐδῶ ζωῆς της γιὰ τὴν τελικὴ της ἐκπνευμάτωση;

Τὸ πιθανώτερον ἀλλὰ καὶ τὸ φυσικώτερον εἶναι τὸ ὅτι, τὰ ὑποκείμενα στοὺς βασικούς φυσικούς νόμους ἠλιακὰ ὑλικά ἄτομα καὶ οἱ νοητικές μονάδες, φέρονται στὴ Γῆ ὅπως καὶ σὲ ἄλλους κοντινοὺς πλανῆτες, ἐκτινασσόμενα χωρὶς β ο ὕ λ η σ η κατὰ τὴ στιγμὴ τῶν ἐκρήξεων μὲ τὰ κύματα τῶν δονήσεων τοῦ αἰθέρος, πρὸς διάφορα σημεῖα τοῦ ἀπείρου. Καὶ λέγομε χωρὶς βούληση, γιατί ἡ βούληση εἶναι ἡ ἰκανότητα γιὰ ἐκούσιες πράξεις, πού τελοῦνται ἀπὸ ἐ ν σ υ ν ε ἰ ὅ η τ η προσπάθεια. Πράγμα πού δὲν συμβαίνει στὶς πρωταρχικὲς οὐσίαι τῶν μοριακῶν χειμάρρων τῆς ἠλιακῆς δραστηριότητος. Αὐτοὶ δὲ οἱ μοριακοὶ χειμάρροι ἀποτελοῦν κατὰ τὰ φαινόμενα τὴν καθολικὴν ψυχὴν τῆς Φύσεως τῶν ἀρχαίων φιλοσόφων ἢ διαφορετικὰ τὴν Ἰ π τ α - κ α θ ο λ ι κ ῆ ψ υ χ ῆ τοῦ Ὀρφῆως, ὅπως χαρακτηριστικὰ ἀναφέρεται στὰ «Ὀρφικά» τοῦ Otto Kern. Γιατί τὰ ἠλιακὰ γεγονότα εἶναι βέβαια ἐκδηλώσεις τῶν φυσικῶν νόμων, ἀλλὰ ὅμως δὲν εἶναι ἐξελικτικὴ ἐκδήλωση ἐνσυνειδητῶν ὑπάρξεων.

Οἱ ἐπιστήμονες ἀναγνωρίζοντες τὴν ὑπαρξὴ τῆς ἠλιακῆς ὕλης μέσα στὸν διαπλανητικὸν ἔνδο, ἀνακοινῶνουν τὰ ἐξῆς: «Μέσα ἀπὸ τὸν διαπλανητικὸν ἔνδο περνοῦν οἱ μοριακοὶ χειμάρροι, πού ἀποσπῶνται ἀπὸ τὸν Ἡλιο, ἰδιαίτερα σὲ περιόδους μεγάλης δραστηριότητος του».

Ἀλλὰ οἱ συνθήκες τῆς ἀτμόσφαιρας μας εἶναι ἀσφαλῶς ἠπιώτερες, ἀπὸ ἐκεῖνες τῶν τεραστίων ἠλιακῶν ἐκρήξεων γιὰ μιὰ ἡρεμὴ καὶ ἀρμονικὴ συνάντηση κι' ἔνωση τῶν δύο τῆς ψυχῆς παραγόντων. Ἔτσι ὅπως εἶναι φυσικό, στὸν πλανήτη μας βρίσκουν κατάλληλον περιβάλλον γιὰ τὴν ἔνωση τῶν σὲ ψυχὴ καὶ κατάλληλον γιὰ τὴ μελλοντικὴ ἐκπνευμάτωση τῶν, καθὼς καὶ γιὰ τὴν ἰδικὴ τῶν δρᾶση πρὸς ἐκπνευμάτωση τῆς ὕλης τῆς Γῆς.

“Αν αυτό όμως είναι αληθινό, δεν μπορεί τότε να είναι μόνο ένα απλό και τελειωτικό γεγονός. Οι ηλιακές δηλαδή επιδράσεις, όπως και πάλι είναι φυσικό, πρέπει να εξακολουθούν να δωρίζουν και μελλοντικά τις ευεργεσίες των στά δημιουργημάτων των, όπως γίνεται στην αρχή της δημιουργίας των. Γιατί σε κάθε μεταμόρφωση της νοητικής δυναμειώς στις ενσάρκωμενες ψυχές της Γης, καθώς και στους οργανισμούς της, η επεμβάση των επιδράσεων του Ηλίου είναι σημαντική όσο είναι και απολύτως αναγκαία. Των επιδράσεων δε όταν λεγομεν, νοούμε τις υλικές, τις αιθερικές και τις πνευματικές ακόμη επιδράσεις από ελευθερά πνεύματα, που κινούνται στο περιβάλλον του Ηλίου και στον διαπλανητικό χώρο. Και αυτό, όπως και επιστημονικά αποδεικνύεται, γιατί οι ηλιακές επιδράσεις όπως και οι αστρολογικές είναι απαραίτητες για τη δημιουργία τη συντηρηση και την εξελικτική πρόοδο των όντων και γενικά των μορφών. Καθως επίσης είναι απαραίτητες για τις ψυχες των ανθρώπων και οι πνευματικές επιδράσεις.

“Όλα λοιπόν βρίσκονται χωρίς τίποτα το υπερφυσικό, κάτω από τους βασικούς φυσικούς νόμους της Δημιουργίας το νομο δηλαδή της ελευθερίας, της εξελίξεως, της αλληλεπίδρασεως, της επιμείξιας και των άλλων υπολοιπων εκδηλώσεων της Φυσεως, σε μία θαυμαστή αρμονία και αριθμητική τάξη.

Μετα την αναλυτική αναπτυξη της περι ψυχής θεωρίας, επανερχομενοι στο κυριο θεμα μας, το σχετικό με «τη γνώση ως μεταμορφωτική δύναμη» της, όπως την χαρακτήριζε ο Σπύρος Νάγος, θα ακολουθησωμε την εξεταση της από το σημείο της δυναμικής μεταμορφώσεως της κατά το οποίο η ψυχή αποκτά τη λογική.

Και κατ' αρχας, όπως στα προηγούμενα αναπτύξαμε, η λογική είναι η παραγωγική νοητική και φωτογονος δύναμη της ψυχής – πνευματός, μεταμορφωμένης έτσι σε ζωντανο νοητικό ψυχικό φώς και με χαρακτηρισ τις ιδεες και τον λογο – ομιλία. Ψυχικό δε νοητικό φώς εννοούμε τη μεταμόρφωση της νοητικής και της φωτογονου δυναμειώς της αιθερικής ουσίας της ψυχής, σε λογική δύναμη.

Η μεταμόρφωση αυτή πρέπει να είναι στη Φυση μια σειρά αριθμητικών πράξεων, που μπορούμε με λογία και αριθμούς να τις μεταφράσωμε με τον ακολουθο απλον τροπο. Αν δεχθούμε δηλαδή κατά πρώτον ότι, η νοητική ενέργεια είναι στη Φυση ένας καθορισμενος αριθμός πιθανής ταχυτητος δονήσεων 200 χιλιάδων κατά δευτερολεπτο, η φωτογονος τότε θα πρέπει να είναι 250 χιλιάδων δονήσεων. Μεταμορφουμενων όμως της μέν νοητικής από ενεργητικό νοῦ σε δημιουργικό, κατοπιν της δυναμικής αυξήσεως της νοησεως του και της φωτογονου σε ζωντανο νοητικό ψυχικό φώς, γίνεται τότε αύξηση και της ταχυτητος των δονήσεων της φωτογονου, σε υπερβαση της γνωστής οριακής του απλου φωτός. Δηλαδή της πρώτης, υποθετικής βεβαια όπως προηγουμενως αναφεραμε, γίνεται 330 χιλιάδες δονήσεις και της δευτέρας, που παρουσιάζεται ως ζωντανό νοητικό ψυχικό φώς, πρέπει να γίνεται τότε 350 χιλιάδες.

Ἄλλα γιὰ νὰ φθάσῃ τὸν ἀριθμὸ τῶν 350 χιλιάδων δονήσεων τὸ ψυχικό φῶς, πρέπει νὰ προηγηθῆ ἡ ἐνεργητικὴ ἐκδήλωση σὲ δυναμικὴ αὔξηση τῆς γονιμοποιῶ δυνάμεως τῆς τριδύναμης οὐσίας τοῦ αἰθέρος, πού εἶναι σὲ αὐξανόμενον ἀριθμὸ ἀμέσως κατόπιν τῆς νοητικῆς. Δηλαδή πρέπει νὰ ἐκδηλωθῆ σὲ ὑποθετικό ἀριθμὸ 340 χιλιάδων δονήσεων κατὰ δευτερόλεπτο. Αὐτὸ ὅμως φαίνεται νὰ εἶναι ἓνα ἀκόμη σημαντικό γεγονός γιὰ τὸν ἄνθρωπο καὶ τὸ πνεῦμα του. Γιατί φανερώνει ὅτι ἂν στὸν ὄργανισμό του οἱ τρεῖς αἰθερικές δυνάμεις ἔχουν χωριστὰ κέντρα δράσεως – τὸν ἐγκέφαλο, τὸ γεννητικό σύστημα καὶ τὴν καρδιά ὡς κεντρικό ὄργανο τῆς κυκλοφορίας τοῦ αἵματος – ὅμως στὴν ψυχοπνευματικὴ του ὑπόσταση ἐνεργοῦν, ἐκδηλώνονται καὶ ἐνώνονται σ ἐ μ ι α μ ὀ ν η δ ὕ ν α μ η , στὴ δύναμη τοῦ ψυχικοῦ πρῶτον καὶ ἐξελικτικά τοῦ πνευματικοῦ ἔπειτα φωτός.

Ἡ μεταμόρφωση αὐτὴ τοῦ πρὶν νοητικοῦ στοιχείου φωτός σὲ πνευματικό, εἶναι ἐκείνη ἀκριβῶς πού μεταμορφώνει ἐπίσης τὴ λογικὴ νόηση σὲ γνώση. Καὶ εἶναι καὶ τοῦτο μί α ρ ι θ μ η τ ι κ ῆ ὑ π ἔ ρ β α σ η τῆς ταχύτητος τῶν δονήσεων – δίνης τοῦ ζωντανοῦ νοητικοῦ ψυχικοῦ φωτός, πού τὸ ἀναφέραμε ὡς πιθανοῦ ἀριθμοῦ δονήσεων τῶν 350 χιλιάδων. Ἐπομένως καὶ τὸ πνευματικό φῶς, μπορεῖ νὰ τὸ φαντασθοῦμε μὲ τὸν πιθανόν ἀριθμὸ τῶν 400 χιλιάδων δονήσεων κατὰ δευτερόλεπτο.

Ὄφειλομεν ὅμως νὰ ἐξηγήσωμε σχετικά μὲ τὴν ἀνωτέρω ἀριθμητικὴ σειρά τῆς ταχύτητος τῶν δονήσεων καὶ νὰ τονίσωμε ξεχωριστὰ ὅτι, οἱ φανταστικοὶ ἀριθμοὶ πού ἀναφέραμε καὶ πού στὴ Φύση ἀντικαθιστοῦν τὸ νοητικό ψυχικό φῶς στὴν ἀρχὴ καὶ ἔπειτα τὸ πνευματικό καὶ πολὺ ἔπειτα τὸ γνωστικό φῶς, εἶναι ἀφθαστοὶ καὶ ἀσύλληπτοι στὴ δική μας ἀντίληψη. Γιὰ τοῦτο πρέπει νὰ τοὺς ἀναφέρωμε ὅπως μπορεῖ νὰ μᾶς δίνουν μί α σχετικὴ μόνον ἰδέα τῶν ψυχικῶν γεγονότων. Ἄν δὲ στὴ Φύση ὁ πραγματικός ἀριθμὸς τῶν σχετικῶν δονήσεων τῶν εἶναι ἀπίστευτα μεγάλος καὶ μᾶς φέρνει σὲ ἀπίθανα ὅρια, πρέπει αὐτὸ νὰ μὴ μᾶς φαίνεται καταπληκτικό. Γιατί καὶ σήμερα ἀπὸ τὴν νέα ἐπιστήμη, καθορίζεται τὸ λεγόμενο «δεσμευμένο φῶς ἢ ἡ φανταστικὴ ἀκτίνα ἢ ἡ ἀκτίνα τοῦ θανάτου» μὲ τὴ συσκευή «Λεϊζερ», σὲ πολλὰ δισεκατομμύρια δονήσεων τὸ δευτερόλεπτο, ἰσχυρότερο ἀπὸ τὸ ἰσχυρότερο ἡλιακό φῶς.

Καὶ ἓνας τόσο μεγάλος ἀριθμὸς δονήσεων δικαιολογεῖ καὶ τὸ πῶς μί α πνευματικὴ ἐκδήλωση, ἓνας συλλογισμὸς δηλαδή, μί α σκέψη, μί α διάνοηση, πού ὅλα εἶναι ζωντανὸ νοητικό φῶς σὲ ἀριθμητικὴ ταχύτητα δονήσεων, μπορεῖ νὰ φθάσῃ σὲ ποσοστὸ τοῦ δευτερολέπτου τὶς ἀπειρες ἐκτάσεις τοῦ Σύμπαντος.

Τὸ πνευματικό λοιπὸν φῶς, στὸ ὁποῖο δώσαμε φανταστικό ἀριθμὸ 400 χιλιάδων δονήσεων, εἶναι ἐκεῖνο πού δημιουργεῖ τὶς ἀ λ η θ ι ν ἔ ς ἰ δ ἔ ε ς σ τ ὸ π ε ρ ἰ π ν ε υ μ α καὶ εἶναι σχεδόν ὁ προτελευταῖος σταθμὸς τῆς ἐξελίξεως τῆς νοητικῆς δυνάμεως τοῦ πνεύματος στὸν ἄνθρωπο.

Εἶναι ἀνάγκη ὅμως σὲ συνέχεια νὰ ἐπαναλάβωμε καὶ πάλι τί εἶναι οἱ ἰδέες καὶ πῶς σχηματίζονται, γιατί ὁ ἀριθμὸς ἢ ἡ παραγωγικὴ αὔξησῃ

των, ψεύτικων ή ἀληθινῶν, καθορίζουν τὴν πνευματικὴ ἀνάπτυξη τοῦ ἀνθρώπου.

Κατὰ τὴν ἀρχαία λοιπὸν καὶ τὴ νέα ἑλληνικὴ γλῶσσα, ἰδέα εἶναι ἡ εἰκόνα ἢ τὸ εἶδωλο ἑνὸς πράγματος, κάθε παράσταση στὴ διάνοια, ἐντύπωση ἢ σκέψη, ἀπλὴ ἀφηρημένη ἔννοια, ὅπως σχηματίζεται στὴ διάνοηση. Ὁ δὲ σχηματισμὸς ἰδεῶν κατ' αὐτὲς ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν ἀπόκτηση ἐντυπώσεων. Φιλοσοφικῶς ἐξ' ἄλλου ὁ Πλάτων ἐπίστευε τίς ἰδέες ὡς γενικὲς ἔννοιες, πού ἀποτελοῦν τὸ μόνιμο ποιὸν τῆς οὐσίας τῶν ὄντων, ἀλλὰ καὶ οἱ ὁποῖες ὑπάρχουν οἱ ἴδιες μόνες των. Στὴ νεώτερη δὲ φιλοσοφία ἰδέα σημαίνει γενικὰ ὅ,τι καὶ ἡ παράσταση, δηλαδὴ τὸ περιεχόμενο τῆς συνειδήσεως.

Ἡ τελευταία αὐτὴ γνώμη τῆς νεώτερης φιλοσοφίας, ὅπως φαίνεται εἶναι καὶ ἡ περισσότερο ἰκανοποιητικὴ. Γιατί καὶ ἡ Πυθαγόρειος φιλοσοφία, πού τὴν πιστεύομεν ὡσάν ὀρθότερη, δέχεται περίπου τὴν ἴδια ἀποψη. Ἰδέες δηλαδὴ κατ' αὐτὴ εἶναι ἡ ἀποτύπωση στὸ περιπνευμα εἰκόνων, μορφῶν καὶ παραστάσεων, πού σχηματίζονται ἀπὸ τὸν ἐξωτερικὸ κόσμο. Καθὼς ἐπίσης καὶ ἡ ἀποτύπωση, ἀπὸ ἐξωτερικὰ ὅμως ἐρεθίσματα, συνθέσεων σὲ εἰκόνες καὶ παραστάσεις τῶν ἐσωτερικῶν ἰδιοτήτων καὶ τῶν δυνάμεων τῶν οὐσιῶν, πού δημιούργησαν τὴν ψυχὴ. Σὲ συντομία ἐπομένως, ἡ ἰδέα εἶναι ἡ ἀποτύπωση στὸ περιπνευμα τῆς ψυχῆς, ἐξωτερικῶν παραστάσεων καὶ εἰκόνων ὡς καὶ ἐσωτερικῶν ἰδιοτήτων καὶ δυνάμεων. Τὸ περιπνευμα αὐτὸ μπορούμε ἔτσι γιὰ πῶς παραστατικὰ νὰ τὸ φαντασθοῦμε σάν μιὰ ταινία τηλεγραφικὴ κατὰστικτὴ ἀπὸ στοιχεῖα Μόρς.

Ὡς πρὸς τὸν σχηματισμὸ τῶν ἰδεῶν ἀπὸ τίς ἐξωτερικὲς παραστάσεις, μορφές καὶ πράγματα, μὲ τὴ μεσολάβηση τῆς ὁράσεως καὶ τῶν ἄλλων αἰσθητηρίων τοῦ ἀνθρωπίνου ὀργανισμοῦ, τὸν κυριώτερο λόγο κατέχει ἡ αἰθερικὴ οὐσία του ὡς συνθετικὸς λόγος τῶν ὀργανισμῶν καὶ τῶν συστημάτων του. Γιατί καὶ ἡ ἐπιστημονικὰ ἐξακριβωμένη ζωικὴ ἀκτινοβολία τῶν ὀργανισμῶν, τὰ λεγόμενα ζωικά καὶ μαγνητικὰ ρευστὰ των, καθὼς καὶ τὸ περίγραμμα πού δίνει τὸ σχῆμα τῶν μορφῶν, εἶναι οἱ δονήσεις τῶν συνθετικῶν λόγων των. Καὶ αὐτὲς εἶναι πού μεταδίδονται στὰ αἰσθητήρια τῶν ἄλλων ὀργανισμῶν ἀπὸ τὸν ἐξωτερικὸ κόσμον των καὶ ἀποτυπώνονται ἔτσι ὡς ἰδέες στὶς ψυχές τῶν ἀνθρώπων.

Οἱ ἰδέες αὐξάνουν ἀριθμητικὰ τὴ νοητικὴ δύναμη σὲ ὀρισμένο ἀριθμὸ ἐνεργητικότητος, ἀνάλογον μὲ τὸ εἶδος, τὴν ποιότητα καὶ τὴ φυσικὴ ὑπόσταση τῆς ἐξωτερικῆς μορφῆς ἢ καὶ τῆς αἰσθήσεως πού τὴν προκάλεσε. Ὅλη δὲ ἡ λειτουργία τῆς νοητικῆς αὐτῆς δραστηριότητος ἀποτελεῖ τὴ διάνοηση τοῦ ἀνθρώπου. Ἡ λειτουργία δηλαδὴ τῆς διανοήσεως εἶναι ὁ σχηματισμὸς ἔννοιων, συλλογισμῶν καὶ συμπερασμάτων ἀπὸ αὐτὰ, σὲ λογικὲς βάσεις (διανοήματα) μὲ συνεργασία τῆς πνευματικῆς ἐκείνης λειτουργίας, πού λέγεται φαντασία.

Φαντασία ἐπομένως εἶναι ἡ συνθετικὴ ψυχοπνευματικὴ ἐνέργεια, μὲ τὴν ὁποία ἀναπλάσσονται παραστάσεις καὶ δημιουργοῦνται νέες μορφές των.

Πολλὰ συντελοῦν στὴ μόνιμη ἀποτύπωση τῶν ἐξωτερικῶν εἰκόνων ὡς ἰδεῶν. Κατὰ πρῶτον ἡ φυσικὴ μορφή, τὸ εἶδος τῆς, ἡ ποιότητά τῆς

καί ακόμη ὁ τρόπος τοῦ ἐρεθίσματος πού προκαλεῖται μέ τήν αἴσθηση. Ἐπίσης ὁμως ἡ ὁμαλή λειτουργία τοῦ ἐγκεφάλου καί τοῦ νευρικοῦ συστήματος καί γενικά «ἡ ἰσορροπία δυνάμεων ψυχῆς – πνεύματος καί σώματος τοῦ ἀνθρώπου». Καί ὅλα αὐτά εἶναι σχετικά μέ τίς ἐξωτερικές μορφές καί ἐντυπώσεις.

Ὅσον ἀφορᾷ ὁμως τίς ἀφηρημένες ἐννοιες, ἡ ψυχὴ σχετικά μ' αὐτές ἔχει μέσα της τίς ιδιότητες τῶν δύο οὐσιῶν της καί τίς ἐξελίσσει δυναμικά ἀπό τή στιγμή τῆς δημιουργίας της. Ὑπάρχουν λοιπόν δυναμικά μέσα της καί ὅλες οἱ ἄλλες ιδιότητες ἀπλές ἢ σύνθετες ἢ σέ πολὺμορφες ἐκδηλώσεις, πού παρουσιάζονται καί αὐξάνουν ἀριθμητικά μέ τή πορεία τῆς ἀνόδου της ἀπό τοὺς ζωϊκοὺς στοὺς ἀνθρωπίνους ὀργανισμοὺς. Ὁ σχηματισμὸς λοιπόν μιᾶς ἰδέας μέ ἀφηρημένη ἐννοια, ὅπως εἶναι ἡ δικαιοσύνη, ἡ ἀγάπη, ἡ ἐλευθερία, ἀπό ἓνα ἐρέθισμα στό περίπνευμα τῆς ψυχῆς – πνεύματος, χωρίς ὁμως ἐξωτερικὴ εἰκόνα, εἶναι ἡ ἀφύπνιση μιᾶς ἀντιστοίχου ἐσωτερικῆς ιδιότητος καί ἰκανότητός της.

Στὴν ἀποτύπωση τῶν ἰδεῶν στό περίπνευμα, πρῶτο σέ δρᾶση ὡς μεταμορφωτικὴ δύναμη ἔρχεται τὸ ζωντανὸ νοητικὸ ψυχικὸ φῶς, ἐξ αἰτίας τῶν ἀριθμητικῶν του δονήσεων, πού δίνουν σ' αὐτὸ μεγαλύτερη ἐπιφάνεια ἀποτυπώσεως εἰκόνων καί μορφῶν.

Περίπου κάτι ἀνάλογο εἶναι ἡ εἰκόνα πού παρουσιάζει ἡ οὐσία τοῦ ἐγκεφάλου στοὺς πολὺ ἀνεπτυγμένους διανοητικὰ ἀνθρώπους. Γιατί οἱ ἐπιστήμονες μπορεῖ νά ξεχωρίσουν τοὺς ἀνθρώπους αὐτοὺς, ἀπό τὸν μεγαλύτερο ἀριθμὸ τῶν ἐγκεφαλικῶν αὐλάκων τίς ὁποῖες παρουσιάζουν.

Δεύτερο ἔρχεται τὸ πνευματικὸ φῶς πού μεταμορφώνει τὴ διαφάνεια τῆς αἰθερικῆς οὐσίας τῆς ψυχῆς, σέ φῶς περισσότερο ἐνεργητικὸ, πού καθαρίζει βαθμίαια τὸ περίπνευμα ἀπὸ τίς ψεύτικες ἰδέες.

Στὸ σημεῖο τοῦτο σκόπιμο εἶναι νά ἀναφερθῆ τὸ εἶδος καί ἡ ποιότης τῶν ἰδεῶν, γιά νά συνειδητοποιήσωμε τὴ λειτουργία τῆς γνώσεως. Οἱ ἰδέες λοιπόν εἶναι πολὺμορφες, φυσικὲς ἢ ἀφύσικες, λανθασμένες ἢ ἀληθινές καί ἐπομένως θνητές ἢ ἀθάνατες. Καί ὅταν μὲν τίς λέγωμε πολὺμορφες, αὐτὸ ἀσφαλῶς ὀφείλεται στὴν πολυμορφία τῶν εἰκόνων καί τῶν παραστάσεων τῆς Φύσεως. Ἄλλ' ὅταν τίς λέγωμε φυσικὲς ἢ ἀφύσικες, εἶμαστε ὑποχρεωμένοι νά δεχθούμε σχετικά μέ τίς ἀφύσικες ἰδέες, ὅτι ὑπάρχει στὸν κόσμον καί ἡ ψεύτικη ὄψη τῶν πραγμάτων, σχηματιζομένη ἀπὸ τὴν ἀσάφεια τῶν γύρω παραστάσεων, μέ βοηθὸ τὴν ἀνθρώπινη φαντασία. Γιατί ἡ φαντασία εἶναι βέβαια συνθετικὴ λειτουργία τῆς διανοίας, πολλὰς φορές «ἐξελικτικὴ» ὅποτε γίνεται δημιουργικὴ, ἀφαιρετικὴ ἢ προσθετικὴ, ἀλλὰ ἄλλες πάλι φορές εἶναι «βλαβερὴ» καί παραπλανᾷ τὴν ἀνθρώπινη ὄντοτητα. Καί αὐτὸ γίνεται γιατί δὲν εἶναι ἐνεργητικὴ παρὰ μένει μόνον παθητικὴ μέ ψεύτικες παραστάσεις.

Ἀντίθετα οἱ φυσικὲς ἰδέες ὅταν σχηματισθοῦν, εἶναι ἐκεῖνες πού βοηθοῦν στὴν μεταμόρφωση τῆς λογικῆς νοήσεως σέ πνευματικὴ καί γνωστικὴ, γιατί οἱ φυσικὲς ἰδέες ὡς προερχόμενες ἀπὸ τίς οὐσίες, τοὺς νόμους, τίς ιδιότητες καί τίς δυνάμεις τῆς Φύσεως, εἴτε εἶναι ἐννοιες μορφῶν καί πραγμάτων, εἴτε εἶναι ἀφηρημένες, εἶναι ὁμως οἱ μόνες

ἀληθινές και ἀθάνατες, τῆς ἰδίας μέ τὴν ψυχὴ οὐσίας. Γι' αὐτὸν τὸν λόγο ἀκριβῶς μόνον οἱ φυσικὲς ἰδέες παραμένουν στὴ ψυχὴ, ἐνῶ οἱ ψεῦτικες και ἀφύσικες μέ τὸν καιρὸ και τὸν δραματικὸ ἀγῶνα τῆς ἀπαλλαγῆς τῆς ἀπ' αὐτές, στίς διάφορες ἐνσαρκώσεις τῆς, πεθαίνουν σὰν ἓνα ξένο και ἀνεπιθύμητο φορτίο, πού τὴν ἐμποδίζει στὴν πτῆση τῆς.

Ὁ κυριώτερος βοηθὸς στὴν ἐργασία αὐτὴ γίνεται τὸ πνευματικὸ φῶς, πού δὲν ἐπιτρέπει ἐξ αἰτίας τῆς ταχύτητας τῶν δονήσεων του, τὴ συγχώνευση και τὴν ἀρμονικὴ συμβίωση μέ κάτι, πού δὲν εἶναι τῆς ἰδίας μέ ἐκεῖνο φύσεως. Και εἶναι ἀλήθεια τὸ ὅτι κάθε ἰδέα πού δὲν εἶναι τῆς ἰδίας φύσεως μέ τίς οὐσίες και τίς ιδιότητες τῆς ψυχῆς – πνεύματος, δὲν μπορεῖ νὰ μείνῃ παντοτινὰ κτῆμα τῆς. Εἶναι καταδικασμένη ἀπὸ τὴ Φύση, τίς ιδιότητες, τίς δυνάμεις και τοὺς νόμους τῆς, σὲ θάνατο και ἀργὰ ἢ γρήγορα θὰ πεθάνῃ.

Ὅσον ὅμως συνυπάρχουν ἀφύσικες και φυσικὲς ἰδέες και ἡ ψυχὴ δὲν ἔχει ἀκόμη καθαρῆ ἀπὸ τίς πρώτες, τὸ δὲ νοητικὸ ψυχικὸ φῶς τῆς δὲν ἔχει ἐντελῶς μεταμορφωθῆ σὲ πνευματικὸ, τότε ἡ γνῶση τῆς εἶναι μόνον μερικὴ. Γιατί ἐφ' ὅσον ἡ γνῶση εἶναι συνειδητὴ γνῶση και μέ χαρακτηριστικὸ τῆς φυσικὲς ἰδέες, εἶναι ἐπόμενον νὰ εἶναι ὀλοκληρωτικὴ, μόνον ὅταν οἱ ἀφύσικες ἐξαφανισθοῦν ἐντελῶς. Και τότε ἡ γνῶση γίνεται ἡ κυρίως μεταμορφωτικὴ γιατί ἀλλάζει τίς ψεῦτικες σὲ ἀληθινὲς ἰδέες.

Ἡ ὀλοκληρωτικὴ ὅμως γνῶση εἶναι ἡ ἐπίσης ὀλοκληρωτικὴ συνειδητοποίηση, πού διαφορετικὰ λέγεται σ ο φ ι α και ἔχει γνῶρισμα τὴ μεταμόρφωση τοῦ πνευματικοῦ φωτός σὲ φ ῶ ς γ ν ῶ σ ε ω ς .

Οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες τὴ γέννηση τῆς σοφίας, τὴν παρουσίαζαν στὴν συμβολικὴ εἰκόνα τῆς γεννήσεως τῆς Θεᾶς τῆς σοφίας Ἀθηνᾶς ἀπὸ τὸ κεφάλι τοῦ πατέρα τῆς Δία, πού κατὰ τὴ θρησκεία των συμβόλιζε τὴ δημιουργικὴ αἰθερικὴ οὐσία μέ κυρίαρχη δυνάμη τῆς τῆ νοητικῆς.

Ὁ φιλόσοφος Σπῦρος Νάγος ἐξ ἄλλου στὸ «Περὶ ψυχῆς» ἐργο του ἔγραψε: «Δὲν εἶναι δυνατὴ ἡ μετάβαση, ἀπὸ τὴ μία στὴν ἄλλη κατάσταση, ἀν δὲν σημειωθοῦν γεγονότα πλήρους ἀποκαθαρμοῦ τῆς ἀνθρώπινης ψυχῆς ἀπὸ τὰ πάθη και τίς ἀδυναμίες και ἀν τὸ νοητικὸ τῆς δὲν γνωρίζῃ ὀλοκληρωτικὰ τίς ἀλήθειες τῆς Φύσεως. Ἡ ἀληθινὴ γνῶση εἶναι ὁ διακάνονιστικὸς νόμος τῆς προαγωγῆς τῆς ἀνθρώπινης ψυχῆς».

Ἄλλὰ εἶναι δυνατόν μόνες και ἀνεξαρτητές οἱ ἰδέες νὰ ἀγωνίζονται γιὰ τὴν κατάκτηση τῆς ὀλοκληρωτικῆς γνώσεως; Φυσικὰ ἀφοῦ οἱ οὐσίες πού δημιούργησαν τὴν ψυχὴ εἶναι δύο και οἱ ιδιότητες και οἱ δυνάμεις των περισσότερες, ἢ συνδρομὴ μεταξύ των και ἡ κοινὴ συνεργασία εἶναι ἀπαραίτητες. Γιὰ τοῦτο εἶναι ἀνάγκη νὰ ξεχωρίσωμε τὸν ρόλο και τοῦ ἄλλου παράγοντος τῆς πνευματικῆς ἐξελίξεως, δηλαδὴ τὸν ρόλο τοῦ ὑλικοῦ ἀτόμου τῆς ψυχῆς, μέ τίς βασικὲς ιδιότητές του, πού ἐξελίσσονται ταυτόχρονα ἀριθμητικὰ και δυναμικὰ.

Στὴν ἐξελικτικὴ πορεία των, ὅπως και στὰ προηγούμενα ἀναπτύξαμε, ὅταν ἡ νοητικὴ δυνάμη μεταμορφωθῆ σὲ ἐνστικτώδη νόηση, οἱ δύο τῆς ὕλης ιδιότητες γίνονται ὁρμές. Και ἡ μὲν ζωὴ γίνεται ὁρμὴ ἀναπαραγωγ-

γής, ή δέ κίνηση γίνεται όρμη ή αυτοσυντηρήσεως. Ή ψυχή τότε παρουσιάζει σέ σύνολο τό ένστικτο ή τό όρμέμφυτό της.

Αργότερα πάλιν, όταν ή ένστικτώδης νόηση μεταμορφωθή σέ λογική και ή ψυχή σέ πνεύμα, τότε οι δύο όρμές της μεταβάλλονται, ή αναπαραγωγή σέ αίσθηση και ή αυτοσυντήρηση σέ συναισθηση. Από αυτές δε τις δύο τελευταίες έκδηλώσεις τής ψυχής – πνεύματος, κατάγονται τά αισθήματα και τά συναισθήματά της, πού μαζί μέ τις ιδέες της, όταν ολοκληρωθούν ως γνώση, τήν μεταμορφώνουν σέ έλεύθερο πνεύμα.

Αλλά όπως οι ιδέες, για νά παραμείνουν σάν άθάνατη γνώση, πρέπει νά καθαρθούν από κάθε τι τό ψεύτικο και άφύσικο, έτσι και τά αισθήματα και τά συναισθήματα στην ψυχή – πνεύμα του άνθρώπου, πρέπει ν' απαλλαγούν από τά πάθη και τις άδυναμίες τής ανθρωπίνης ζωής, για νά παραμείνουν κι' αυτά σάν αγνότητα, καλωσύνη κι' αγάπη.

Όταν τό δυσκολώτερο αυτό τό επίτυχη ή ανθρωπίνη ψυχή τότε μπορεί νά ίσχυρισθί ότι έγινε ένα μέ τή Φύση και μέ τή Θεότητα και έλεύθερα νά άτενιση τό περιβάλλον άπ' όπου χωρίς βούληση ξεκίνησε κάποτε για νά δημιουργηθή και νά ξαναγυρίση κάπου κοντά σ' αυτό, μέ δική τους βούληση και κίνηση.

Τελειώνοντας τό κεφάλαιο για τή «Γνώση» και μέ τήν έλπίδα ότι κατορθώσαμε νά δώσωμε μία έστω και άμυδρή εικόνα τής σχετικής μέ τήν ψυχή και τήν εξέλιξη της Πυθαγορείου φιλοσοφίας, θα προσθέσωμε όλίγα άπ' όσα είχάν αναπτύξει μερικοί επιστήμονες στην πρώτη «Συνάντηση των Άθηνών», ένισχυτικά στη φιλοσοφική μελέτη μας.

Ό λόρδος Andrian πρώτος, άναγνωρίζοντας στον τόπο μας τήν πατριδα τής φιλοσοφικής σκέψεως, είπε: «Άλλά αυτός έδώ είναι ό τόπος όπου ό άνθρωπος άρχισε νά αναζητά τήν άλήθεια, χωρίς νά φοβάται ότι θα προκαλέση τήν ζηλοτυπία των Θεών.

Είναι έδώ επίσης όπου ό Πλάτων έδίδαξε ότι ή ανθρωπίνη λογική είναι θεϊκή και ότι ή αναζήτηση τής γνώσεως είναι ή άξιοτέρα επίδιωξη του πνεύματος».

Ό καθηγητής Arne Tiselius κατόπιν, μέ θέμα «Ίσορροπία και έλλειψη ίσορροπίας στην επιστημονική πρόοδο», ανέφερε τον Πυθαγόρα μέ τά ακόλουθα λόγια: «Ό Πυθαγόρας από τή Σάμο, πού έζησε τον 6ον π.Χ. αιώνα, έκαμε θεμελιώδεις συμβολές στη φιλοσοφία, τήν άστρονομία, τή γεωμετρία, τή φυσική... Άπεκλήθη άκόμη και ιδρυτής του εύρωπαϊκού πολιτισμού στη σφαίρα τής δυτικής Μεσογείου».

Άλλά και ό καθηγητής Hideki Yukawa, τον όποιο στην άρχή τής μελέτης μας αναφέραμε, μίλησε μέ τά έξής λόγια θαυμασμού για τον Έλληνα φιλόσοφο: «Είμαστε όλοι εύγνώμονες στους Έλληνες, πού έδωσαν τις βάσεις στις άποκαλύψεις των μυστικών τής Φύσεως. Ήτο άπαραίτητο για τή Φυσική επιστήμη νά ύπάρξη ένας Πυθαγόρας, ό όποιος νά συλλάβη τους νόμους τής Φύσεως, ως άπόλυτες μαθηματικές σχέσεις και ένας Δημόκριτος ό όποιος νά συλλάβη τήν ύπαρξη του άοράτου άτόμου και τήν άφηρημένη έννοια του κενού».

Μιλώντας κατόπιν για τή δαισθηση, πού για μάς είναι άντίστοιχη μέ

τήν ἔμπνευση, εἶπε: «Τό αἶσθημα, μέ τό ὅποιο ἦσαν ἰδιαίτερα προικισμένοι οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες, εἶναι στενά συνδεδεμένο μέ τήν ἐξαιρετική ιδιότητα τοῦ ἀνθρωπίνου νοῦ νά συλλαμβάνη καί ἀναγνωρίζη ἰδέες». Μερικά δέ ἀκόμη τοῦ καθηγητή Yukava, σχετικά μέ τίς ἐπιστημονικές θεωρίες καί ἐπίκαιρα μέ τήν αὐξηση τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἐπιστημόνων, πού δυσπιστοῦν στήν τελειότητα τῶν θεωριῶν τοῦ Ἀϊνστάϊν, εἶναι καί τά ἀκόλουθα: «Στήν πραγματικότητα πολλοί ἐκ τῶν νεωτέρων φυσικῶν τεινῶν νά ἀκολουθήσουν διαφορετική ὁδὸ σκέψεως ἀπό ἐκείνην τοῦ Ἀϊνστάϊν... Πιστεύω ἀκραδάντως ὅτι διὰ τό ἔργον τῆς ἀποκαλύψεως ἀληθειῶν, πού κεῖνται βαθιά μέσα στή Φύση, οἱ τολμηρές δυνάμεις τῆς φαντασίας τῶν ἀνθρώπων εἶναι τουλάχιστο τόσο σπουδαῖες ὅσο καί οἱ μεγάλες μηχανές».

Μεγάλη ὅμως σημασία γιά τήν Πυθαγόρειο θεωρία τῆς Δημιουργίας, ἔχει τό ἐπίμαχο μεταξύ τῶν ἐπιστημόνων θέμα τῆς θεωρίας τοῦ Ἀϊνστάϊν, πού ἔρχεται σέ ἀντίθεση μέ τήν Πυθαγόρειο δυαδική θεωρία τῆς Δημιουργίας. Ἐτσι μία τελευταία κριτική γιά τό βιβλίον τοῦ Ἀμερικανοῦ ἐπιστήμονα Ὄττο Λούτερ: «Εἶναι νεκρή ἡ θεωρία τῆς Σχετικότητος;» δίνει ἐλπίδες γιά μία πιθανή ἀποκάλυψη τῆς ἀλήθειας τῆς σχετικῆς μέ τίς οὐσίες στή Φύση.

«Ὁ Λούτερ – λέγει ἡ κριτική – τείνει νά ἀποδείξη μέ σοβαρότατα ἐπιχειρήματα, στηριζόμενα σέ μαθηματικές ἐξισώσεις, ὅτι ὑπάρχει καί ἄλλη ἐξήγηση τῶν ἀρνητικῶν ἀποτελεσμάτων τοῦ πειράματος Μάϊκελσον – Μόρλεϋ, ἐξήγηση πού ἀποκαθιστᾷ τήν «περί αἰθέρος ἀντίληψη».

«Ἡ ἐγκαθίδρυση τῆς περί αἰθέρος ἀντίληψεως, εἶχε ὡς ἀποτέλεσμα νά γίνη παραδεκτόν ὅτι ὁ διαστρικός χῶρος εἶναι ἓνα κενόν, ὥστε τό φῶς καί ἡ λοιπή ἠλεκτρομαγνητική ἀκτινοβολία νά ἀποτελοῦν τίς προνομιοῦχες μορφές ἐνεργείας, οἱ ὁποῖες φαίνεται ὅτι δέν ἀπαιτοῦν καθόλου μέσον μεταδόσεως τῶν... Ἐτσι ἐνῶ ἡ Φυσική τοῦ Ἀϊνστάϊν στηρίζεται στήν ἔννοια τοῦ χωροχρόνου, ἡ θεωρία τοῦ Λούτερ ἐπανατοποθετεῖ τήν ἀντίληψη τῆς ὑπάρξεως ἐνός οὐσιαστικοῦ μέσου ὡς οὐσιώδους πραγματικότητος, πού δέν περιλαμβάνει ὑποκειμενικόν χωρόχρονον ἐξαρτώμενος ἀπό ἀνθρωπίνους προσδιορισμούς, ἀλλά μᾶλλον πού περικλείνει ἀντικειμενικόν «χῶρον καί χρόνον καί οὐσίαν» ἡ ὁποία ἐπιδέχεται ἀνεξάρτητη μέτρηση... Ἐάν τελικά οἱ μαθηματικές ἐξισώσεις τοῦ Λούτερ ἀποδειχθοῦν ἀκριβεῖς, ἡ θεωρία του, ἀντικαθιστώντας τήν θεωρία τῆς Σχετικότητος, θά ἐκπληρώσῃ τό ὄνειρον τῶν ἐπιστημόνων ὅλου τοῦ κόσμου, δηλαδή τήν παραδοχή μιᾶς θεωρίας μέ τήν ὁποία ὅλα τά σταθμητά φαινόμενα στό Σύμπαν μας νά δύνανται νά ἐξηγηθοῦν μέσα σέ ὀλίγες θεμελιώδεις ἐξισώσεις».

ΑΙ ΠΕΡΙ ΑΚΡΕΩΦΑΓΙΑΣ ΔΟΞΑΣΙΑΙ ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

Υπό Παν. Αναγνώστου

«...Οὐ γάρ ὁμοίως οἰκεῖον πρὸς εὐεξίαν τοῖς εἰρημένοις κρεωφαγία...».
Ἀριστοτέλους Εὐδήμ. Α', § 2

Ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων πλεῖστοι ἐκ τῶν βασιλέων τοῦ πνεύματος ἐκηρύχθησαν πολέμιοι τῆς κρεωφαγίας. Ἰδιαίτερος δὲ οἱ Ὀρφικοὶ καὶ οἱ Πυθαγόρειοι εἶχον καὶ ὡς ἀρχὴν πίστεώς των τὴν ἀκρεωφαγίαν, ἔνεκα, κυρίως, τῶν περὶ μετενσαρκώσεως δοξασίων. Ἀκολουθοῦν δὲ: Ζήνων, Πλάτων, Ἐμπεδοκλῆς, Ἱπποκράτης, Ἐπίκουρος, Πλούταρχος κ.ἄ.

Ὁ Πυθαγόρας ὀρθῶς ἐστήριζε τὴν ἀνθρωπίνην εὐδαιμονίαν εἰς τὴν ὑγίαν τοῦ σώματος καὶ τοῦ πνεύματος, λέγων ὅτι ἡ κρεωφαγία ἀντίκειται εἰς τὴν ἠθικὴν. Ὁ ἄνθρωπος, δύναται, κατὰ ἐπιστημονικὴν διαπίστωσιν, νὰ ζῆσθαι ὑγιῆς καὶ μόνον χόρτα τρώγων· ἀλλ' ἀδύνατον νὰ εἶναι τελείως ὑγιῆς ὁ τρώγων μόνον κρέας.

Εἶναι γεγονός ὅτι τὰ ὑγιεινὰ παραγγέλματα τῶν προγόνων μας, τὰ ἀφορῶντα εἰς τὴν ἐκ τοῦ κρέατος ἀποχὴν ἀγνοοῦνται ὑπὸ τῶν νεωτέρων.

Ἐφ' ὅσον δὲ ἐκ γενετῆς καὶ κληρονομικότητος εἴμεθα κρεωφάγοι, δέν εἶναι εὐκόλος ἡ ἄμεσος μεταβολὴ ἀπὸ τῆς κρεωφαγίας εἰς τὴν ἀκρεωφαγίαν. Οὐχ ἤττον ὅμως πρέπει νὰ γνωρίζωμεν τὴν ἀλήθειαν καὶ νὰ προσαρμοζώμεθα πρὸς αὐτήν.

Οἱ Πυθαγόρειοι ἠρκοῦντο, ἀντὶ πάσης ἄλλης τροφῆς, κατὰ τὸ παράδειγμα τοῦ διδασκάλου των, εἰς μέλι ἢ εἰς κηρήθραν, ἢ ἄρτον. Ἀντὶ προσφαγίου ἔτρωγον χόρτα βραστά ἢ ὡμὰ καὶ σπανίως θαλασσινὰ.

Ἡ Πυθαγόρειος διαίτα δέν περιωρίζετο μόνον εἰς τὴν τροφήν, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν πόσιν καὶ εἰς τὴν ἐνδυσιν. Ὁ μέγας δὲ σκοπὸς τοῦ βίου τοῦ Πυθαγόρου ἦτο νὰ θεμελιώσῃ κοινωνίαν, ρυθμιζομένην κατὰ τὰ ὑψηλὰ ἰδεώδη τοῦ ἀνθρωπισμοῦ.

«Παντός δὲ μᾶλλον ἀπηγόρευε (Πυθαγόρας) μῆτε ἐρυθθῖνον ἐσθίειν, μῆτε μελάνουρον, καρδίας τε ἀπέχεσθαι καὶ κυάμων. Ἀριστοτέλης δὲ φησί, καὶ μήτρας καὶ τριγλῆς ἐνίστε. Αὐτοῦ δὲ ἀρκεῖσθαι μέλιτι μόνῳ (φασί τινες) ἢ κηρίῳ ἢ ἄρτῳ, οἶνον δὲ μεθ' ἡμέραν μὴ γεῦσθαι. Ὅσων τε τὰ πολλὰ λαχάνοις ἐφθοῖς καὶ ὡμοῖς, τοῖς δὲ θαλαττίοις σπανίως... καὶ ἀπέχεσθαι βρωτῶν θνησειδίων τε κρεῶν, καὶ τριγλῶν, καὶ μελανούρων, καὶ ὠν καὶ τῶν ὠτοκόων ζῶων καὶ κυάμων...»

(Διογ. Λαέρτιος VIII 19, 33).

Κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ Ἡσιόδου πρωτίστως ἔτρωγον «τὰ ἱερά πύρα τῆς Δήμητρος» καὶ συνιστάτο τὸ γάλα καὶ ὁ τυρὸς. Τὸ ἰδεῶδες δὲ Ἡσιόδειον γεῦμα ἦτο:

«Όταν ὁ σκόλυκος (ἀγριοαγκινάρα) ἀνθῆ καὶ ὁ ἠχηρὸς τέττιγξ, καθή-
μενος ἐπὶ δένδρου, ψάλλη τὸ ἀρμονικὸν ἄσμα του, συγχρόνως σείων καὶ
τὰς πτέρυγας του, κατὰ τὸν θερμὸν τοῦ θέρους καύσωνα..., τότε εἶναι ἡ
ἐποχὴ τῶν σκιερῶν βράχων. Βιβλίνου (ἡλιαστοῦ) οἴνου, τυροῦ, γάλακτος
αἰγῶν μὴ γαλουχημένων πλέον, κρέατος ἀτόκου δαμάλεως καὶ ἐριφίων·
πίνε τότε καὶ οἶνον μέλανα, καθήμενος εἰς τὴν σκιάν καὶ τρῶγε καλῶς,
ἔχων ἐκτεθειμένος τὸ πρόσωπόν σου εἰς τὴν πνοὴν τοῦ Ζεφύρου,
πλησίον πηγῆς ὕδατος διαυγοῦς καὶ ἀδιακόπως ρέοντος. Ἀνάμιξον μετ'
αὐτοῦ τρεῖς μερίδας μετὰ μιᾶς (μερίδος) οἴνου».

(Ἡσίοδος Ἔργα
καὶ ἡμέραι 580–595)

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω βλέπομεν ὅτι ὁ Ἡσίοδος δὲν ἦτο ἀκρεωφάγος καὶ
συνιστᾷ κρέας δαμάλεως ἀτόκου ἢ ἐριφίου, ἤτοι λευκὸν καὶ τρυφερόν.

Κατὰ Διογένην τὸν Λαέρτιον, Ζήνων ὁ Κιτιεὺς ζῶν κατὰ φύσιν:

«Ἐχαιρε σύκοις χλωροῖς, καὶ ἠλιοκαίαις, ἔχων συνήθη τροφήν ταῦτα,
τὸ μέλι, τὸν ἄρτον, καὶ ὀλίγου εὐώδους οἴναριου ἔπινε, διὰ τῆς ἀπύρου
δὲ ταύτης τροφῆς ἔζησε ἄνοσος καὶ ὑγιής».

Κατὰ τὸν Σωκράτην, βεβαία εἶναι ἡ ἄμεσος ἐπίδρασις καλῆς φυσικῆς
τροφῆς, ἀνατροφῆς καὶ ἐκπαιδεύσεως πρὸς διάπλασιν φύσεων ἀγαθῶν,
διὰ δὲ τοῦ φυσικοῦ νόμου τῆς κληρονομικότητος, ἐνυπάρχοντος εἰς ὅλα
τὰ ζῶα, ἐπακολουθεῖ ἡ βελτίωσις καὶ τοῦ ἀνθρωπίνου γένους. (Πλάτων
νος Πολιτεία Δ. 424).

Ἡ κρεωφαγία δὲν εἶναι φυσικὴ τροφή ἀλλὰ διὰ καρυκευμάτων οἱ
κρεωφάγοι τρῶγομεν πτώματα ταριχευτά, «ἵνα ἡ γεῦσις ἐξαπατηθεῖσα
προσδέξῃται τὸ ἀλλότριον».

Καὶ ἰδοὺ τί λέγει ὁ Πλούταρχος: «καίτοι χαριέν γε τὸ τοῦ Λάκωνος, ὁ
ἰχθυῖδιον ἐν πανδοκείῳ πριάμενος, τῷ πανδοκεῖ σκευάσαι παρέδωκεν.
Αἰτοῦντος δ' ἐκείνου τυρόν, καὶ ὄξος καὶ ἐλαιον. – Ἄλλ' εἰ ταῦτ' εἶχον, εἶ-
πεν, οὐκ ἂν ἰχθὺν ἐπριάμην. – Ἡμεῖς δὲ οὕτως ἐν τῷ μαιφόνῳ τρυφῶμεν,
ὥστ' ὄψον τὸ κρέας προσαγορευόμεν, εἶτ' ὄψων πρὸς αὐτὸ τὸ κρέας
δεόμεθα, ἀναμιγνύοντες ἐλαιον, οἶνον, μέλι, γάρος, ὄξος, ἡδύσμασι Συ-
ριακοῖς, Ἀραβικοῖς, ὥσπερ ὄντως ν ε κ ρ ὀ ν ἐ ν τ α φ ι ἄ ζ ο ν τ ε ς .
Καὶ γὰρ οὕτως αὐτῶν διαλυθέντων καὶ μαλαχθέντων καὶ τρόπον τινὰ
κρεοσαπέντων ἔργον ἐστὶ τὴν πέψιν κρατῆσαι· καὶ διακρατηθείσης δὲ
δενιάς βαρύτητας ἐμπνεῖ καὶ νοσόδεις καὶ ἀπεψίας».

Ὅταν δὲ Διογένης ὁ κυνικὸς κάποτε ἔφαγεν ὠμὸ χταπόδι, ἔδωκεν
ἀφορμὴν εἰς τὸν Πλούταρχον νὰ εἴπῃ:

«Οἰνοποσία καὶ σαρκοφαγία εἶναι μὲν ἀληθές ὅτι ἰσχυρόν καὶ ρωμα-
λέον ποιοῦσι τὸ σῶμα, ἀλλὰ τὴν ψυχὴν ἀσθενῆ».

Εἶναι γεγονός ὅτι ἡ διαστραφεῖσα ὄρεξις διὰ τῆς κρεωφαγίας ἐγένε-
το ἐξίς κακῆ, ὅπως τὸ ἀλκοὸλ εἰς τοὺς ἀλκοολικοὺς καὶ ἡ νικητικὴ εἰς
τοὺς καπνίζοντας.

Βεβαίως δύσκολον εἶναι νὰ ὀμιλῇ κανεὶς εἰς ἄτομα μὴ ἔχοντα ὦτα ἐκ
τῆς πείνης. Ὀφείλομεν ὅμως νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι ἡ ἀντιφυσικὴ συνή-
θεια τῆς κρεωφαγίας πολλὰ δηλητήρια εἰσάγει, ὄχι μόνον διὰ τὸ πνεῦμα

ἀλλά δι' ὀλόκληρον τὸν ἀνθρώπινον ὀργανισμόν μας, καὶ αἱ σοβαρώτερα ἀσθένειαι εἰς αὐτὴν ὀφείλουσι τὴν ἐκδήλωσίν των. Ἐπίσης εἶναι γεγονός ὅτι ἡ ἀκρεωφαγία σοβαρῶς ἐπιδρᾷ εἰς τὸν χαρακτήρα τῶν ἀνθρώπων καὶ τὴν ἐπὶ τὸ πνευματικώτερον καὶ ἠθικώτερον ἐξέλιξιν των.

«Τὰ χρώματα ἔχουσι ἀνάγκην φωτός, αἱ δὲ τροφαὶ ἄλατος, ὅπως διαγειρῶσι τὴν ὀρεξιν· ἀνευ αὐτοῦ πίπτουσι ἐντὸς τοῦ στομάχου ὡς βάρος ὀχληρὸν καὶ προκαλοῦσι ἀηδιαν. Τὰ δὲ πτώματα εἶναι χειρότερα καὶ τῶν περιπτωμάτων, ἔλεγεν ὁ Ἡράκλειτος. Ὅθεν τὸ τρωγόμενον κρέας προέρχεται ἐκ πτώματος, ἤτοι εἶναι τεμάχιον νεκροῦ (φονευθέντος)» (Πλούταρχος Συμποσ. προβλ. Δ' δ § 3).

Ἐκ τῶν προεκτεθέντων ἀποδεικνύεται ὅτι τὸ εἶδος, ἡ ποιότης καὶ ὁ τρόπος τῆς ἡμερησίας διατροφῆς μας, κατὰ μέγα μέρος ἐπιδρᾷ ἐπὶ τῆς σωματικῆς, διανοητικῆς καὶ πνευματικῆς μας καταστάσεως, καὶ ὡς ἐκ τούτου ἡ καθολικὴ ὑγεία καὶ εὐημερία ἡμῶν καὶ τῶν τέκνων μας ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς ὀρθότητος τῶν ἰδεῶν μας περὶ τοῦ θέματος τῆς ὑγιεινῆς καὶ ἠθικῆς διατροφῆς μας.

Ἀπόψεις περὶ χορτοφαγίας

Στὸ τελευταῖο συνέδριο τῆς Ἰταλικῆς Χορτοφαγικῆς Ἐταιρίας διεξήχθη εὐρεία συζήτησις γιὰ τὴν Νεκροφαγία, ὅπως ἀποκαλεῖται στὸ μαχητικὸ μας λεξιλόγιο, ἢ σαρκοφαγία, ἓνας ὀρος πού περιλαμβάνει καὶ τὸ ψάρι καὶ γι' αὐτὸ εἶναι γενικώτερος ἀπὸ τὴν κρεωφαγία. Ἡ γενίκευσις αὐτὴ βασίζεται σὲ καταστατικὴ διάταξι, διότι χορτοφάγος δεκτὸς στὴν Ἰταλικὴ Ἐταιρία, θεωρεῖται, κατὰ τὸ 1ον ἄρθρον, ἐκεῖνος πού ἀπέχει ἀπὸ τὸ κρέας τόσον τῶν ζῶων ὅσο καὶ τῶν ψαριῶν. Βέβαια, ἡ νεκροφαγία εἶναι ὀρος ὑπερβολικὰ γενικὸς, πού μπορεῖ νὰ περιλάβῃ καὶ τὰ πτώματα ἀνθρώπων, ἀλλὰ ἐκεῖνο πού οἱ Ἰταλοὶ χορτοφάγοι θέλουσι νὰ ὑπογραμμίσουν εἶναι ὅτι οἱ κρεωφάγοι τρῶνε, στὴν πραγματικότητα, πτώματα.

Μιλῶντας στὸ συνέδριο, πού συνήλθε στὴν Περούτζια, ἔδρα τῆς Ἐταιρίας, ὁ Ἑρμίνιο Φιορίτι, εἶπε ὅτι συχνὰ οἱ χορτοφάγοι ἀντιμετωπίζουν τὴν «κρίσι τοῦ ἀριθμοῦ». Εἴμαστε λίγοι, εἶπε. Ἀλλὰ αἱ ἰδέαι καὶ τὰ φαινόμενα δὲν πρέπει νὰ κρίνωνται ἀπὸ τὴν ἀποδοχὴ πολλῶν ἢ ὀλίγων. Πρέπει νὰ κρίνωνται ἀπὸ τὴν ἐσωτερικὴν τους ἀξία, ἀπὸ τὴν ὠφελιμότητά τους καὶ τὴν ἀρμονία τους ἐν σχέσει μὲ τοὺς φυσικοὺς νόμους. Ἄν ὅμως πρέπει νὰ ἐπηρεασθοῦμε ἀπὸ τρίτους, γιὰτὶ νὰ ἐπηρεασθοῦμε ἀπὸ τὰ πλήθη τῶν «νεκροφάγων» καὶ ὄχι ἀπὸ τίς ἐξοχες προσωπικότητες ἐνός Πλάτωνος, ἐνός Τολστόη, ἐνός Λεονάρδο καὶ ἐνός Σέλλεϋ;

Ἐξ ἄλλου, ἡ χορτοφαγία εἶναι σήμερα ἐπιστημονικῶς ἐδραιωμένη, θεωρητικὰ καὶ πρακτικὰ. Ἀποδίδει ἄριστα ἀποτελέσματα, πρᾶγμα πού δὲν συμβαίνει μὲ τὴν σαρκοφαγία. Εἶναι γνωστὴ ἡ ἐπιφυλακτικότης ἐνός Πάπα, ὁ ὀποῖος δὲν ἠθέλε νὰ ἐγκρίνῃ ἓνα κανόνα τοῦ Τάγματος τῶν Τραπιστῶν, σχετικόν μὲ τὴν ἀποκλειστικὴν χορτοφαγία, διότι ἐφοβεῖτο γιὰ τὴν ὑγεία τους. Ἔστειλαν τότε στὸν Πάπα τέσσαρες μοναχοὺς ἡλι-

κίας 80 ετών σαν ζωντανή απόδειξι της θεωρίας ότι η καλή υγεία μπορεί να συνδυασθῆ (ἂν ὄχι νά εξασφαλισθῆ) μέ τήν χορτοφαγία. Ἀντιθέτως, εἶναι γνωστόν ὅτι τό κρέας, ἐντελῶς στερημένο ἀπό ὑδατάνθρακες, βιταμίνες καί πολλά ἄλλα συστατικά πού μᾶς δίνουν τά χορταρικά, δέν μπορεί μονάχο του νά εξασφαλίση τήν ζωῆ, ἐνῶ οἱ τοξίνες πού περιέχει προκαλοῦν τόσες ἐνοχλήσεις.

Ἡ Ἰταλική χορτοφαγική Ἐταιρία ἱδρυσε ἕνα Ἐπιστημονικόν Συμβούλιον, μέ προορισμό τήν διενέργεια ἐρευνῶν γιά τήν ἐπιστημονική, ἰατρική καί οἰκονομική ἀξία τῆς χορτοφαγίας. Ἐχει ἤδη δημιουργηθῆ ἕνας εἰδικός κλάδος τῆς Ἰατρικῆς ἐπιστήμης, ἡ Διαιτητική τροφολογία, ἡ ὁποία μελετᾷ τήν σχέσι τῶν διαφόρων τροφῶν στήν υγεία τοῦ ἀνθρώπου.

Ἐκτός, ὅμως, ἀπό τήν καθαρά πρακτική πλευρά, ἡ χορτοφαγία ξεκινάει ἀπό μιά ἀφετηρία ἠθική, φιλοσοφική καί σχεδόν θρησκευτική: τῆ ζωοφιλία.

Μέ τόν ὄρον αὐτόν, ἐξήγησε ὁ Ἑρμίνιο Φιορίτι, δέν ἐννοοῦμε ἀπλῶς τήν σύγχρονη τάσι προστασίας τῶν ζῶων μόνον ἀπό τήν σκληρότητα. Ὑπάρχουν σέ πολλές χῶρες ὀργανώσεις ζωοφίλων. Εἶναι π.χ. ἐχθροί τοῦ κυνηγιοῦ. Ἡ ζωοφιλία δέν εἶναι γενικά κατὰ τοῦ φόνου τῶν ζῶων, ἀλλά ἀντιτίθεται κατὰ τῆς σκληρότητος χωρίς μιά βásiμη αἰτία, π.χ. τοῦ κυνηγιοῦ, τῶν κυνοδρομιῶν, τῶν ἀλεκτρομαχιῶν, τῶν ταυρομαχιῶν, τῆς ζωτομίας κ.ἄ. Ἐνα μέροσ τῶν ζωοφίλων ἐπεκτείνουν τήν ἰδεολογία τους καί στό δικαίωμα τῶν ζῶων νά ζοῦν. Πολλά ἐπιχειρήματα στρέφονται ἐναντίον τους. Καί κυρίως ὅτι ἂν πάψη ὁ ἀνθρωπος νά τρέφεται μέ τίς σάρκες τῶν ζῶων, αὐτά θά γίνουν τόσα πολλά, πού θά κατακυριεύσουν τήν γῆ! Φαίνεται ὅτι ξεχνοῦν τόν ρυθμιστικό ρόλο τῆς Φύσεως, γιά τόν ὁποῖον ὑπάρχουν πολλά παραδείγματα. Τό ἄλογο πού ἔως χθές ἦταν πολυάριθμο, γιατί ἐχρησίμευε σέ μεταφορές σέ εἰρήνη καί σέ πόλεμο, τώρα ἔχει περιορισθῆ ἀριθμητικά, ἐπειδὴ δέν εἶναι τόσο ἀπαραίτητο. Οἱ ὄρνιθολόγοι ἔχουν παρατηρήσει ὅτι σ' ἕνα ἄγριο νησί ὅπου μιά χρονιά λιγότεψαν τά τρόφιμα, τά πουλιά ἐγέννησαν λιγώτερα αὐγά ἀπό τά συνηθισμένα. Ἐξ ἄλλου, εἶμαστε σίγουροι ὅτι ἡ Φύσις ἔχει ἀναθέσει στόν ἀνθρώπο τόν ρόλο ἰσορροπιστοῦ στήν ἐξέλιξι ὠρισμένων ζωϊκῶν εἰδῶν, διὰ τῆς καταβροχθίσεως τῶν σαρκῶν τους;

Ὁ Λεονάρδο ντά Βίντσι εἶχε πῆ ὅτι θά ἔλθῃ μιά ἡμέρα, πού ὁ φόνος ἐνός ζῶου θα προσλάβῃ τήν ἴδια σοβαρότητα μέ τήν ἀφαίρεσι μιᾶς ἀνθρώπινης ζωῆς. Οἱ καιροί θά δεῖξουν ἂν εἶχε δίκιο. Ὡστόσο, οἱ χορτοφάγοι ἔχουν ἀποδεχθῆ τήν ἰδέα του. Καί πιστεῦουν ὅτι ἡ ἡμέρα αὐτή θά ἔλθῃ.

Ἡ ἀλήθεια εἶναι ὅτι ἡ ζωῆ τοῦ ζωοφίλου εἶναι δύσκολη. Εἶναι ἀναγκασμένος νά ζῆ σ' ἕναν κόσμο ὀργανωμένον γιά τήν νεκροφαγία. Ἀκόμη καί μέσα στήν οἰκογένειά του θ' ἀντιμετωπίση δυσκολίες, ἂν θελήσῃ νά ἐπιβάλλῃ τήν δική του διαίτα. Ἀλλά δέν θά ἐγκαταλείψῃ τήν ἰδεολογία του. Μέ μικρῆ συντροφιά, ἔστω. Θά εἶναι, πάντως, μιά συντροφιά ἐκλεκτή. Καί ἡ ἀποχῆ ἀπό σαρκοφάγια, πτωματοφαγία ἢ νεκροφαγία θά τοῦ δώσῃ ἕνα κορμί γερό καί δυνατό, καί μιά ψυχῆ ἀγνότερη, ἐπίσης ἕνα πνεῦμα ὑψηλότερο.

(Ἀπό τό ἰταλικό περιοδικό
«Alba Spirituale»)

ΕΝΑ ΑΛΦΑΒΗΤΟ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΣ ΑΣΚΗΣΕΩΣ

Υπό Λένας Αναστασιάδου

ΕΝΑ ΑΛΦΑΒΗΤΟΝ

Πηγήν ἀληθοῦς χαρᾶς ἀποτελεῖ διὰ τόν ἄνθρωπον ἡ ἐπιλαβή τοῦ ἔργου τῆς βελτιώσεως τοῦ ἑαυτοῦ του. Καί καθὼς ἡ ἀσκησις τοῦ σώματος καθιστᾷ αὐτό περισσότερον ἀκμαῖον, σφριγηλόν καί ὑγιές, οὕτω καί ἡ ἀσκησις πρὸς αὐτοβελτιώσιν, βοηθεῖ τὴν ψυχὴν νὰ καταστῇ ὑγιής καί σθεναρά.

Ἡ ἠθικὴ ἱκανοποίησις, ἡ ψυχικὴ ἀγαλλίασις καί τὸ συναίσθημα τῆς ἀληθοῦς ἀξιοπρεπείας, ἅτινα ἀκολουθοῦν καί τὴν μικροτέραν ἀκόμη νίκην τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ τῆς ἐσωτερικῆς ἀτελείας του, ἀποτελοῦν μεγάλην ἀνταμοιβήν, ἀληθῆ στέφανον δάφνης καί ἀξίζει διὰ νὰ τόν ἀποκτήσωμεν νὰ καταβάλλωμεν μὲ φιλοτιμίαν, ἐπιμονὴν καί εὐσυνειδησίαν κάθε δυνατὴν προσπάθειαν.

Εἰς τὸ ἔργον μας αὐτὸ ἰδοὺ μικρὸν βοήθημα, τὸ ἀλφάβητον ἐκείνου ὅστις θ' ἀποφασίσῃ ν' ἀκολουθήσῃ τὴν ὁδὸν τῆς τελειώσεως τοῦ ἑαυτοῦ του.

Τὸ ἀλφάβητον αὐτὸ χωρίζεται εἰς τέσσερα μέρη. Τὸ πρῶτον ἀναφέρεται εἰς τὰ γενικά σημεῖα τὰ ὅποια πρέπει νὰ προσέξῃ ὁ ἄνθρωπος. Τὸ δεῦτερον εἰς τὰς ἀνάγκας τοῦ σώματος. Τὸ τρίτον εἰς τὰς ἀνάγκας τῆς ψυχῆς καί τέλος, τὸ τέταρτον εἰς τὰ ἀφορῶντα τὴν κατεύθυνσιν τῆς ἐξελιξέως τοῦ Πνεύματος.

Α' Τέταρτον τοῦ Ἀλφαβήτου

Ἀναγνώρισε τὴν ἀνάγκην τῆς αὐτοβελτιώσεώς σου ὡς μόνης δυναμένης νὰ σὲ φέρῃ πλησιέστερον τῆς Θείας βοηθείας.

Βασίσου διὰ τὴν ἐπίτευξιν αὐτῆς εἰς τὰς δυνάμεις τῆς Φύσεως καί κατ' ἀκολουθίαν, ἀφοῦ καί σὺ ἀποτελεῖς μέρος ταύτης, εἰς τὰς ἰδίας σου δυνάμεις.

Γνώριζε ὅτι ἐκεῖνο τὸ ὅποιον σὲ ἀποτελεῖ, εἶναι τὸ αὐτὸ ὅπερ ἐδημιούργησε τὸ Σύμπαν καί ἐνέχει δυνάμει πάσας αὐτοῦ τὰς ιδιότητας καί δυνατότητας.

Διαφύλαξε διὰ σὲ τὴν ἀνεκτίμητον χαρὰν νὰ ἐξασφαλίσῃς σὺ ὁ ἴδιος τὰς προϋποθέσεις τῆς Πνευματικῆς σου Προόδου. Μὲ τὴν ἀξίνην τῆς θελήσεως καλλιέργησε τὸ ἔδαφος τῆς ψυχῆς σου. Ἀπομάκρυνε ἀπὸ αὐτὸ κάθε ἐπιβλαβὲς ἐλάττωμά σου, ἐξάλειψε τὰ πάθη καί τὰς κακίας, ἐλευθερώσου ἀπὸ τὰς προλήψεις καί τὰς παντοειδεῖς δεσμεύσεις, ὥστε ὁ θεῖος σπὸρος νὰ εὕρῃ τὴν «ἀγαθὴν γῆν», ὅπου θὰ δυνηθῇ ἀσφαλῶς νὰ βλαστήσῃ καί ν' ἀποδώσῃ καρπὸν.

Ἐρεῦνησον τὴν Φύσιν καί τὰς ἐκδηλώσεις της· ἡ παρατήρησις αὐτῆς, ἐν συνδυασμῷ μὲ τὴν χρησιμοποίησιν τῆς λογικῆς σου ιδιότητος, θὰ σὲ

όδηγηση νά διακρίνης τί είναι τό συμφέρον διά τήν πρόοδόν σου, ὥστε νά τό ἐπιδιώξης.

Ζήτησον ν' άνεύρης και ν' άντλήσης ἐκ τοῦ ἔσωτερικοῦ σου εἶναι, τήν δύναμιν, ἣτις ἀπαιτεῖται διά νά κινήσης και γνώριζε ὅτι ἔχεις αὐτήν τήν δύναμιν, ἀλλά πρὸς μεγίστην ζημίαν σου ἐπιμένεις νά τήν ἀγνοῆς, νά τήν καλύπτῃς δι' ἀδιαφόρων και ἐπουσιωδῶν πραγμάτων και νά ὑποτιμᾷς τήν ἀξίαν της.

Β' Τέταρτον τοῦ Ἀλφαβήτου

Ἡ ἀναζήτησις και ἀναγνώρισις τοῦ σχεδίου τοῦ Θεοῦ διά τήν ἀνθρωπίνην μορφήν, θά σέ βοηθήσῃ πολύ εἰς τό νά καλλιεργήσης πάντα τά στοιχεῖα ἅτινα σέ ἀποτελοῦν. Ἀποτελεῖσαι ἀπό σῶμα και ψυχὴν, ἰδοῦ εἰς ἀδράς γραμμᾶς αἱ ἀνάγκαι τοῦ σώματός σου.

Ἡλιος – Ἀέρας – Νερό εἶναι οἱ τρεῖς ἰατροὶ σου. Ἐμπιστεύσου εἰς αὐτούς και ἄφισε τό σῶμα σου ὅσο τό δυνατόν περισσότερον χρόνον ὑπὸ τήν ἐπίδρασιν των. Δέν θά χρειασθῆς ἀλλὰ ψιμίθια, ἐάν χρησιμοποιήσης πρὸς καλλωπισμόν τοῦ σώματός σου τήν καθαριότητα, ἔλαφρά ἐνδύματα, ἠλιόλουτρα και ἀερόλουτρα.

Θησαυρίζε διά τόν ὀργανισμόν σου ὑγείαν και εὐεξίαν, χρησιμοποιῶν πρὸς διατροφήν σου νωπὴν και καθαρὰν φυσικὴν τροφήν. Ἀπόφευγε τήν πτωματοφαγίαν ἢ ὅποια θά σέ φορτίσῃ μέ τά σπέρματα πολλῶν ἀσθενειῶν και δεινοπαθημάτων.

Ἰατρός σου, ἐπίσης, ἄς γίνη ὁ φυσιολογικός και ἀτάραχος ὕπνος. Αὐτός θά ἀποτοξινώσῃ και τόν ἐγκέφαλον και τοὺς μῦς σου. Αὐτός θά δώσῃ εἰς τήν διάνοιάν σου διαύγειαν και εἰς τόν ὀργανισμόν σου τήν ζωϊκὴν δύναμιν πού χρειάζεται. Αὐτός θά ἐνεργήσῃ ὡς καταλύτης διά νά ἀξιοποιηθῆ ἐν σοὶ ἡ ἐνέργεια και τῶν τροφῶν και τοῦ φωτός τοῦ ἡλίου. Ὅφειλεις νά τόν προστατεύσῃς ἀπό τοὺς θορύβους και ἀπό τήν μόλυνσιν τῆς ἀτμοσφαιράς. Χρειάζεσαι ὕπνον μέ ἀνοικτά παράθυρα εἰς μέρος ἤσυχον και καθαρόν.

Καλεῖσαι ν' ἀποκαταστήσης εἰς τό κατά φύσιν ἀπάσας τὰς λειτουργίας τοῦ ὀργανισμοῦ σου. Πρόσεξε· ἰδιαιτέραν φροντίδα ὀφείλεις νά καταβάλλῃς διά τήν φυσιολογικὴν λειτουργίαν τῆς γεννητησίου σφαιράς. Πᾶσα ἐπ' αὐτοῦ παράβασις ἀπό τοῦ φυσιολογικοῦ θά ἐπιφέρῃ βαρεῖας κυρώσεις δι' ἐσέ. Θά διαταράξῃ τήν ὀμαλήν λειτουργίαν τοῦ ὀργανισμοῦ και θά ἔχῃς, ὄχι ὡς πιθανόν, ἀλλά ὡς βέβαιον ἀπέτελεσμα, τήν ἀπώλειαν και τῆς σωματικῆς, ἀλλά και τῆς ψυχικῆς σου υἱείας. Ἐάν διά κάθε ἐκδήλωσιν σου χρειάζεται ἡ ἑναρμόνισις πρὸς τοὺς νόμους τῆς φύσεως, διά τήν λειτουργίαν τοῦ γεννητικοῦ συστήματος, ἡ ἑναρμόνισις αὐτὴ εἶναι πλέον ἀπαραίτητος. Ἄς γίνη τοῦτο δι' ἐσέ κανὼν, τόν ὅποιον ποτέ μὴ παραβῆς. Ἐπίσης μὴ λησμονῆς ὅτι τό Πνεῦμα διά νά ἐξελιχθῆ ἔχει ἀνάγκην ὀργανισμῶν. Δέν ἔχεις τό δικαίωμα σὺ νά ἀποφύγῃς τήν τεκνοποιῖαν. Ὅφειλεις νά συμβάλλῃς, κατά τό μέτρον τοῦ δυνατοῦ, εἰς τό ἔργον τῆς Φύσεως.

Λανθάνουν ἐντός σου, λόγω τῆς ἐπί αἰῶνας ἀντιφυσικῆς ζωῆς τοῦ ἀνθρωπίνου εἶδους, τὰ σπέρματα ὄλων τῶν ἀσθενειῶν· εἰς σέ ἀπόκειται, διά τοῦ τρόπου ζωῆς τόν ὁποῖον θά ἐφαρμόσης, νά τά ἐξουδετερώσης καί νά τά ἀφανίσῃς ἢ νά τά βοηθήσῃς νά αὐξηθοῦν ὥστε νά ἀφανίσουν ἐσέ.

Μεῖνε πιστός εἰς τήν ἀπόφασίν σου νά καταστήσῃς τό σῶμα σου σύμμαχον καί εὐεργέτην τῆς ψυχικῆς σου προόδου. Ἐάν δέ ἀτονίσῃς εἰς τήν προσπάθειάν σου πρὸς αὐτήν τήν κατεύθυνσιν, νά εἶσαι βέβαιος ὅτι τό ἀποτέλεσμα θά εἶναι ὑπέρτερον καί τῶν προσδοκιῶν σου ἀκόμη.

Γ' Τέταρτον τοῦ Ἀλφαβήτου

Τό δεύτερον συνθετικόν τοῦ ἑαυτοῦ σου, τό καί τιμιώτερον καί πολυτιμώτερον, εἶναι ἡ ψυχή σου· αὕτη ἐπιμελείας δεῖ δεῖται... ὑπέρ τοῦ παντός, καθὼς λέγει ὁ Πλάτων, διότι ἡ καλλιέργεια αὐτῆς εἶναι κεφάλαιον ἀναφαίρετον δι' ἐσέ. Συμφέρον σου εἶναι μετὰ ἀκαταβλήτου θελήσεως νά τήν ἐπιδιώξῃς. Ἴδου εἰς ἕξ γράμματα οἱ κανόνες αὐτῆς τῆς καλλιέργειας.

Νίκη τοῦ Πνεύματος ἐπί τῆς ὕλης ἄς εἶναι τό σύνθημά σου.

Ἐύνησε ὅλες τίς θεῖες ἰκανότητες ποῦ κοιμοῦνται μέσα σου, θέσες εἰς ἐνέργειαν, διά νά ἐπιτύχῃς τό ἔργον τῆς ψυχικῆς σου ἐξυγιάνσεως. Καί κατὰ πρῶτον ρύθμισε τήν λειτουργίαν τῆς διανοίας σου καί ὅταν αὕτη θά κατασταθῇ ὑγιῆς καί θά δύναται ὀρθῶς νά κρίνῃ, τότε θά γίνῃ ὁ πιστότερος καί πολυτιμώτερος βοηθός σου.

Ὁδήγησε ὅλας τάς ἐκδηλώσεις τῆς ψυχῆς σου, ὑπό τό φῶς τῆς ὀρθῆς λογικῆς, πρὸς τήν κατεύθυνσιν τήν ὁποῖαν σοῦ ὑποδεικνύει ἡ Μήτηρ Φύσις, διὰ τῶν νόμων τῆς.

Προσπάθησε νά ἐξαγίσῃς ὅλας τάς ψυχικὰς σου ἐκδηλώσεις· δηλαδή νά τάς ἐντάξῃς εἰς τό πλαίσιον τῆς λειτουργίας τῶν φυσικῶν καί τῶν πνευματικῶν νόμων. Ἡ κακία, ὁ ἐγωϊσμός, τὰ πάθη, ἡ μισαλλοδοξία, αἱ διαστροφαι τῶν ὁρμῶν καί τῶν ἐνστικτικῶν ἀποτελοῦν εἰς τήν φύσιν παραφωνίαν· εἶναι ἐκτρωματικά ἐκδηλώσεις τῆς ψυχῆς, τάς ὁποίας ὀφείλεις νά ἐκριζώσῃς καί νά καυτηριάσῃς μέ ὑπομονήν καί ἐπιμονήν.

Ρυθμός καί ἀρμονία φρόντιζε νά ἐπικρατοῦν πάντοτε εἰς ὅλας τάς ἐκδηλώσεις τοῦ ἐσωτερικοῦ σου εἶναι. Τότε μόνον θά εἶσαι δεκτικός εὐεργετικῶν δι' ἐσέ ἐπιδράσεων, τότε μόνον θά ἀξιοποιηθῇ πλήρως ἐν σοί πᾶσα ἡ τῆς Φύσεως ἐπί τοῦ πνεύματός σου προστασία καί βοήθεια, ὅταν συνειδητῶς θ' ἀποτελέσῃς ἀρμονικόν στοιχεῖον Αὐτῆς.

Σέβου τάς λειτουργίας τῆς Φύσεως, αἱ ὁποῖαι ἄπασαι σκοποῦσι τήν δημιουργίαν καί τήν ἐξέλιξιν τοῦ Πνεύματος πάντοτε, παντοῦ καί ἐν παντί. Καθ' ἡμέραν, καθ' ἐκάστην στιγμῆν, σοῦ παρέχεται ἡ εὐκαιρία ν' ἀποδείξῃς τόν σεβασμόν σου πρὸς τήν Φύσιν, ὁ ὁποῖος καί θά συντελέσῃ εἰς τήν ἰδικήν σου ἀτομικήν Πρόοδον, ἢ τήν ἀσέβειάν σου, ἡ ὁποία θά σημάη δι' ἐσέ τήν Πνευματικὴν στασιμότητα, ἥτις ἀποτελεῖ διὰ τό Πνεῦμα τήν μεγαλυτέραν δυστυχίαν.

Δ' Τέταρτον του Ἀλφαβήτου

Τά πάντα ἐν τῇ Φύσει ἐξελισσονται καί τελειοποιούνται. Εἰς τὴν ροὴν αὐτῆς τῆς ἐξελιξέως φερομένη ἢ ψυχῇ, ὠριμάζει καί φθάνει κάποτε νά αισθανθῇ ἐντός αὐτῆς ἀκατανίκητον τὴν τάσιν νά βοηθήσῃ αὐτὴ ἢ ἰδίᾳ, συνειδητῶς πλέον, τὴν πρόοδόν της καί νά ὑπηρετήσῃ οὕτω τὸ Πνεῦμα!! Καί τότε λέγει εἰς ἑαυτήν.

Τάχυνε τὴν πρὸς τὰ πρόσω πορείαν σου διὰ τῆς ἀκαταβλήτου ἐπιμονῆς εἰς τὸ ἔργον τῆς αὐτοβελτιώσεως καί διὰ τῆς Πίστεως, ἀφ' ἑνός μὲν εἰς τὴν ἀγάπην τῆς Θείας Φύσεως, ἣτις σέ ἐδημιούργησε καί ἀφ' ἑτέρου εἰς τὰς ἰδίας σου δυνάμεις.

Ἦψωσε ἐντός σου τὴν Πνευματικότητα, ὡς θρησκείαν καί συνειδητῶς κατάστησε τὸν ἑαυτὸν σου Ναὸν δοξασμοῦ τῆς Θείας Κοσμικῆς Οὐσίας, ἐξ ἧς ἀποτελεῖσαι.

Φανοῦ ἀντάξιος τῆς ἐμπιστοσύνης τοῦ Θεοῦ, ὁ ὁποῖος σοῦ ἐνεπιστεύθη ἓνα μέρος τοῦ ἑαυτοῦ Του καί σέ ἐπροίκισε δυνάμει μὲ ὅλας τὰς ιδιότητας καί ἰκανότητάς Του, τὰς ὁποίας σύ ὀφείλεις νά ἐκδηλώσῃς.

Χαίρου διότι ὑπάρχεις, χαίρου διότι ζῆς, χαίρου διότι εἶσαι αὐτὸ πού εἶσαι καί ἰδίως χαίρου δι' ὅ,τι προσρίζεσαι νά γίνῃς!

Ψηλά, ὑπεράνω σοῦ, εἶναι ὁ Οὐρανός, ὅλα τὰ φωτεινά καί ἐξελιγμένα Πνεύματα, τὰ ὁποῖα μὲ ἀγάπην σοῦ ζητοῦν νά φθάσῃς πλησίον τους. Ἦψωσε πρὸς αὐτὰ τοὺς ὀφθαλμοὺς σου, πρόσφερε ὦτα εὐήκοα πρὸς τοὺς σωτηρίους ψιθύρους των, κάμε ἀκόμη λίγη προσπάθεια, ἀκόμη καί ἄλλη... ζήτησε νά τοὺς ὁμοιάσῃς!

Ἦ ψυχῇ, σύ πού ἀνεγνώρισες ἐντός σου τὸ μεγαλεῖον τῆς οὐσίας, ἐξ ἧς ἀποτελεῖσαι, ὦ ψυχῇ, σύ πού διησθάνθης τὴν ἰδίαν σοῦ ἀξίαν, ὦ σύ πού ἐπόθησες τὴν Πρόοδον καί τὸ Φῶς, βάδισε ἐμπρὸς μὲ τὴν ἀπολύτως δικαιολογημένην ἐμπιστοσύνην πρὸς τὴν θεϊαν Φύσιν, ἣτις σέ ἐδημιούργησε καί μὲ αὐτοπεποιθησὶν ἀτένισε μὲ θάρρος τὸ περιλαμβρὸν μέλλον σου καί μὴ λησμονῆς ὦ ψυχῇ, ὅτι εἶσαι μέγα τι καί ἀξιοθαύμαστον καί ὅτι φέρεσαι διὰ τῆς στοργῆς τῆς Φύσεως εἰς τὴν εὐδαιμονίαν τῆς Πνευματικῆς Ζωῆς.

Μὴν ἀναβάλλεις!

ΜΕΡΙΚΟΙ ΦΙΛΟΙ τοῦ ΙΛΙΣΟΥ ἀργοῦν τὴν συνδρομὴ τους.
Οἱ πολλοὶ εἶναι τακτικοί. Ἐ ν ὦ σ ο υ μαζί τους!

ΙΗΣΟΥΣ – ΟΡΦΕΥΣ

Ἄνεκδοτο κείμενο τοῦ προώρως ἐκλιπόντος λογοτέχνου Κυριάκου Μητσοτάκη

Ὅταν ἐχάραζα τίς γραμμές τούτες, εἶχα κλειστή στό διασκεπτήριό μου, ἄκουγα μουσική, μύριζα τ' ἄρωμα τῆς μυστηριακῆς ἀνθισμένης ἀκακίας καί στό μισοσκόταδο, εἶχα μπροστά μου τίς μορφές τοῦ Ὁρφέα, τοῦ Διόνυσου καί τοῦ Ἰησοῦ. Μὲ κλειστά τὰ βλέφαρα, ἤθελα νά παραδοθῶ στή μαγεία τῆς μουσικῆς καί μὲ τ' ἄρώματα νά ὁραματιστῶ τούτες τίς θεῖες μορφές πού τὰ χρόνια, οἱ ἑκατονταετηρίδες, τίς ἔχουν ταυτίσει μὲ τὴ μουσική, τὰ χρώματα καί τ' ἄρώματα.

Δύο παράξενοι τόποι, ἡ Θράκη κι' ἡ Παλαιστίνη δημιουργοῦν δύο μορφές, πού ἀνεβαίνουν στά ὕψη τοῦ Μύστη καί θεμελιώνουν θρησκείες. Ὁ ἓνας, ὁ παλιότερος, ὁ Ὁρφέας, ψάλλει μὲ λύρα ἀπάνω στό Παγγαῖο, τὴ θρησκεία τῶν σκοτεινῶν νεφῶν καί σταλάζει γλυκεῖα θωπευτικὴ μελαγχολία στίς καρδιές τῶν ἀγριμῶν καί τῶν πουλιῶν, πού τὸν ἀκοῦνε μαγεμένα ἀπὸ τὴ θεϊκὴ τέχνη του. Κι' ὁ Ἰησοῦς ἀργότερα, πολὺ ἀργότερα, στίς γαλάζιες λίμνες μὲ τὴ μαγεία τοῦ λόγου του, γοητεύει τὰ κουρασμένα πλήθη πού τὸν ἀκοῦνε.

– Γίνετε ἀπλοὶ, γίνετε πρᾶοι, τοὺς λέει, 'δέστε τ' ἀδελφία μας, τὰ πετεινά τ' οὐρανοῦ καί τὰ ζῶα τοῦ βουνοῦ καί τοῦ κάμπου. Χαίρονται τὴν ἀπλότητά τους κι' ὁ Θεὸς μεριμνᾷ γι' αὐτά.

Κι' ἔλεγε ὁ ωραιοπλάστος ἄγγελος τῆς Φρυγίας, ὁ Διόνυσος, στοὺς ἀνθρώπους, γιὰ τὴ χαρὰ τοῦ κρασιοῦ καί φανερώνονταν στοὺς πιστοὺς σκεπασμένος μὲ κληματόφυλλα. Κι' ἔλεγε ὁ Χριστὸς, ὁ Βότρυς ὁ πυρωμένος:

– Ἐγὼ εἶμαι τ' ἀμπέλι τ' ἀληθινό, πού κρασί σταλάζω κι' εὐφραίνω τίς ψυχές.

Κι' εἶναι μιὰ σκέτη ποίηση οἱ μορφές αὐτές, πού μὲ τοὺς ἤχους, μὲ τὰ τραγοῦδια, μὲ τὰ λόγια, ξεχώρισαν ἀπ' τὸ κοπάδι κι' ἄφησαν βαθειὰ ἀυλακιά καί τὰ βήματά τους τάβρε σωστά καί τὰ βάδισε πολὺς λαὸς τίς τελευταῖες χιλιετηρίδες. Γιατί τοῦτοι «οἱ ἀπαράμιλλοι ἄνθρωποι», οἱ Μύστες, οἱ Ἄγγελοι, ὁ Θεάνθρωπος, μίλησαν στοὺς ἀνθρώπους μὲ τὸν Λόγο πού καίει, μὲ τὸν Λόγο πού εἶναι Φῶς, πού εἶναι κήρυγμα, Ψαλμὸς, Προσευχή, Ἀλληλοῦϊα. Μὲ τὸν Λόγο, μὲ τοὺς ἤχους, μὲ τὰ χρώματα, ἔφτανε ὁ λαὸς κι' ἐπέφτε στό δίχτυ κι' ἄρχιζε τὸ ψάρεμα τῆς ἀλήθειας καί τῶν χρωμάτων. Καί τοὺς ἔλεγε ὁ Ἰησοῦς:

– Μακάριοι θᾶναι ὅσοι ἀπὸ σᾶς, ἀδελφοί μου, νοιώθετε πνευματικὰ φτωχοὶ μπροστά στά πόδια τοῦ Θεοῦ, ὅσοι πενθεῖτε καί θλίβετε γιὰ τίς ἁμαρτίες. Μακάριοι οἱ πρᾶοι, ὅσοι διψοῦν γιὰ Δικαιοσύνη κι' Ἐλευθερία. Μακάριοι οἱ πονόψυχοι, οἱ καθαρόκαρδοι, οἱ εἰρηνοποιοὶ καί τρισμακάριοι οἱ κατατρεγμένοι γιὰ τὴν ἀγνόητα καί τὴν ἀγγελικότητά τους. Ὅλοι ἐσεῖς θά βρῆτε παρηγοριά, θά χορτασθῆτε, θά παρηγορηθῆτε καί θά σᾶς

άνοιξη ή πόρτα τῆς Βασιλείας τῶν Οὐρανῶν. Καί ποτέ μὴν ξεχνάτε τοῦτον τὸν ὕστατο Λόγο:

Ἵμνεῖτε τὸν Κύριον ἐν κιθάρα
ἐν Ψαλτηρίῳ δεκαχόρδῳ ψαλμωθήσετε εἰς Αὐτόν.

Ψάλλετε εἰς Αὐτόν ᾄσμα νέον.

Καλῶς σημάνετε τὰ ὄργανά σας
ἐν ἀλαλαγμῷ.

Διότι εὐθύς ὁ Λόγος τοῦ Κυρίου

Καί πάντα τὰ ἔργα Αὐτοῦ

μετ' ἀληθείας.

Καί τοὺς ἔλεγε ὁ Ὀρφεάς:

– Διπλώσου ὡς τὸ βάθος τοῦ ἑαυτοῦ σου γιὰ νὰ ὑψωθῆς στὴν Ἀρχὴ τῶν πραγμάτων, στὴ μεγάλη Τριάδα ποὺ ἀκτινοβολεῖ μέσα στὸν ἀχραντο Αἰθέρα. Λιώσε τὸ σῶμα σου μετ' τὴ φωτιά τῆς σκέψης σου. Ἀποσπάσου ἀπ' τὴν ὕλη ὅπως ἡ φλόγα ἀπ' τὸ ξύλο, ποὺ κατατρῶει. Τότε, τὸ πνεῦμα σου θὰ ὀρμήσει πρὸς τὸν ἀγνόν Αἰθέρα τῶν αἰώνιων αἰτ.ῶν, ὅπως ὁ ἀετός στὸ θρόνο τοῦ Δία... Ἐνα μονάχῃ Ὁν βασιλεύει στὸν βαθὺ Οὐρανὸ καὶ μέσα στὴν Ἄβυσσο τῆς γῆς. Ὁ βροντερός Δίας, ὁ αἰθέριος Δίας. Αὐτός εἶναι ἡ βαθειὰ βουλή, καὶ τὸ ἰσχυρὸ μῖσος κι' ἡ γλυκεῖα ἀγάπη... Ὁ Διόνυσος εἶναι ὁ γιός του, ὁ ἐκδηλωμένος Λόγος του. Ἀγαπάτε, γιὰ τὰ πάντα ἀγαπάνε.

Ἡ ταύτιση τοῦ Ὀρφέα καὶ τοῦ Ἰησοῦ σέ πολλά, σέ πάμπολλα σημεῖα, δέν εἶναι περιέργη. Στὴ μουσικὴ τοῦ Ὀρφέα, ὅπως ἀποδεικνύει ἡ ἔρευνα, «ἐνυπῆρχε» τὸ αἶσθημα τοῦ θεοῦ, ποὺ κυκλῶνει τὴ Μεγάλῃ Μήτηρα τῆς Φύσης καὶ δημιουργεῖ μετ' τοὺς ἤχους μιά ἀπέραντη ἐνότητα, ποὺ τὴ νιώθουν ὡς καὶ τὰ στρουθία τ' Οὐρανοῦ καὶ τ' ἀδελφοὺς τοὺς ὁ ἄνθρωπος. Ἡ μουσικὴ αὐτὴ προκαλοῦσε τὸ δέος δημιουργοῦν τὴν ἀτμόσφαιρα τοῦ μύθου, ποὺ μετ' τὰ χρόνια μεγαλώνει, πλαταίνει καὶ ξαπλώνει καὶ παίρνει τίς διαστάσεις τοῦ ὄνειρου καὶ τοῦ μαγικοῦ. Ἐτσι ὁ Ὀρφεάς μετ' τοὺς ἤχους κατορθώνει ν' ἀνεβαίνει ψηλά, νὰ ταυτίζεται καὶ νὰ μιλεῖ μετ' τὴ θεϊκὴ διάνοια. Ἡ θρησκεία τοῦ ξανθοῦ Ἰησοῦ εἶναι θρησκεία Ἐαρος. Τὴν Ἀνοίξη ὀραματίζεται ὁ γιός τῆς Γυναίκας. Κι' ἡ θρησκεία τοῦ ξανθοῦ Ὀρφέα εἶναι Φθινόπωρο καὶ μελαγχολία. Ποιητῆς κι' ὁ Ἐνας, Ποιητῆς κι' ὁ Ἄλλος. Κι' οἱ δυὸ παίζουν μετ' τὰ χρώματα κι' ἡ φωνὴ τους εἶναι ἤχος, κατακάθαροι χρωματικοὶ τόνοι. Ὁ Ἰησοῦς διατηρεῖται συμβολικά:

– Ἐγὼ εἶμαι τὸ Φῶς τοῦ κόσμου. Ὅποιος μετ' ἀκολουθᾷ, δέν θὰ βρεθῆ στο σκοτάδι, ἀλλὰ θὰ δῆ τὸ φῶς τῆς ζωῆς.

Κι' ὁ ἄλλος:

– Μετ' τὸ Φῶς, καὶ μετ' τοὺς ἤχους, θὰ σωθῆ τὸ γένος τῶν ἀνθρώπων. Ν' ἀγαπάτε τὸ Φῶς κι' ὄχι τὸ σκοτάδι, καθαροί, ἐξαγνισμένοι καὶ δυνατοὶ θὰ μπῆτε καὶ θὰ ντυθῆτε τὸ ἔνδυμα τοῦ Ἥλιου. Ἐλάτε κοντὰ γιὰ νὰ πιῆτε τὸ Φῶς τοῦ Ναοῦ, ἐσεῖς ποὺ βγαίνετε μέσα ἀπ' τὴ Νύχτα. Ἐλάτε νὰ χαρῆτε σεῖς ποὺ ὑποφέρετε. Ἐλάτε νὰ ξεκουραστῆτε σεῖς ποὺ παλέψατε.

Νέος, 33 χρονῶν, ὁ Ἰησοῦς ὁ γλυκύτατος, νέος οὐμανιστικῆς μορφῆς ὁ Ὀρφεάς. Ὁ Ἐνας λαλεῖ τὴ γλῶσσα τῆς Ἀγάπης καὶ σαγηνεύει τὰ πλήθη τῶν ἀνθρώπων καὶ μιλεῖ γιὰ τὰ πετεινά τ' Οὐρανοῦ, ποὺ δέν σπέρ-

νουν καί δέν θερίζουν, κι' ὁ Ἄλλος μέ τήν ἐπτάχορδη λύρα μαγεύει τὰ πουλιά τ' Οὐρανοῦ, πού πραϋμένα τόν ἀκοῦνε. Ἰησοῦς, Ὀρφείας. Δύο μορφές, δύο θεωρίες, δύο Θεότητες. Ἐξ ἴσου ὠραίες, τό ἴδιο ποιητικές, τό ἴδιο οὐράνιες. Μιλοῦν ὅλοι γιά μιᾶ ἀνώτερη ἠθική τάξη, πού δονεῖται ἀπό μεγάλες διδαχές, πού ἀνάλογα χτυποῦν στίς ψυχές τῶν εὐαίσθητων ἀνθρώπων, πού πάντα θά τρέχουν νά πιοῦν ἀπ' τό νερό τῆς Κασταλίας γιά νά δροσίσουν τόν Ἐσω Ἀνθρώπο, πού πάντα διψᾷ γιά κάτι τό ἀπιαστο, γιά κάτι τό ἀνώτερο, γιά κάτι τό βαθύτερο.

Ἀρχηγός τοῦ παλαιοτάτου μυστικιστικοῦ κινήματος, δόγματος, θεωρίας, ὁ Ὀρφείας στήν Ἑλλάδα. Μέγας Μύστης, πρόγονος τῆς Ποίησης καί τῆς Μουσικῆς, ἀποκαλύπτει μέ τήν τέχνη τῆς αἰώνιες ἀλήθειες. Στήν ἐποχή τοῦ Μωϋσῆ, πέντε αἰῶνες πρὶν ἀπ' τόν Ὀμηρο. Κι' ὁ Ἰησοῦς ἐρχεται 13 αἰῶνες ἀργότερα, μελετητής ὅλων τούτων τῶν φιλοσοφικῶν, θεοσοφιστικῶν, θεολογικῶν ρευμάτων. Ἡ θητεία του στοὺς Ἑσσηαίους εἶναι ἀποφασιστική. Τό φωτισμένο ξανθό ἀγόρι τῆς Μαρίας, τήν ἐφηβεία του τήν περνᾷ μέ τήν κατεργασία τοῦ «ἀκατεργάστου», ἡ «βασιλική τέχνη» τῶν Ἑσσηίων τόν προετοιμάζει μυστικά γιά ν' ἀνθίσει μέσα του ἡ «ἔσωτερική ἀλήθεια». Ὁ Ἰησοῦς ζητᾷ τό Φῶς.

Τά ιερά βιβλία τοῦ κρατοῦν συντροφιά στίς μεγάλες νύχτες. Καί τά μάτια του ἀνοίγουν ἐκεῖνον τόν γλυκόν ἔσπερινό, πού ὁ ἀρχηγός τοῦ Τάγματος τοῦ διαβάζει Ἐνῶχ.

– Ἀπ' τήν ἀρχή, ὁ υἱός τοῦ Ἀνθρώπου ἦταν μέσα στό μυστήριο. Ὁ Ὑψιστος τόν κρατοῦσε κοντά στήν ἰσχύ του καί τόν φανέρωνε στοὺς διαλεχτούς του. Ὅμως θά τρομάξουν οἱ βασιλιάδες καί θά σκύψουν τό κεφάλι τους ἴσαμε τῆ γῆ καί φόβος θά τοὺς κυριεύσει ὅταν θά ἴδουν τό γιό τῆς Γυναίκας πάνω στό θρόνο τῆς δόξας του... Τότε ὁ Διαλεχτός θά φωνάξει ὅλες τῆς δυνάμεις τ' Οὐρανοῦ, ὅλους τοὺς ἀγίους τῶν ἄνω καί τῆ δύναμη τοῦ Θεοῦ. Τότε τὰ Χερουβείμ, τὰ Σεραφεείμ, τὰ Ὀφανείμ, ὅλοι οἱ Ἄγγελοι τῆς δυνάμης, ὅλοι οἱ Ἄγγελοι τοῦ Κυρίου, δηλαδή τοῦ Διαλεχτοῦ, καί τῆς ἄλλης δυνάμης, πού ὑπηρετοῦν ἀπάνω στή γῆ κι' ἀπάνω ἀπ' τὰ νερά, θά ὑψώσουν τῆς φωνές τους.

Ἰσως ἐδῶ νά βρῆκε ὁ Ἰησοῦς τήν ἀρχή τῆς κοσμοθεωρίας του, πού εἶναι καί ἡ γλυκύτερη κοσμοθεωρία, πού ποτέ διατυπώθηκε. Ἡ βαθύτατη ποίηση τῶν κειμένων, τό περιβάλλον καί τό ἐσώτερον φῶς βοηθοῦν τήν ἀποκάλυψη τῆς σφραγίδας τῆς δωρεᾶς. Ὁ καιρός ἔχει φτάσει. Ὁ Ἰησοῦς, πιστεύουν, οἱ Παλαιοί, πῶς ἔχει ὠριμάσει γιά ν' ἀνεβῆ στὸν ἀνώτερο τέταρτο βαθμὸ τοῦ Μύστη σάν τόν Μωϋσῆ, τόν Μελχισεδέκ, τόν Ἀβραάμ.

«Ἐτσι, μιᾶ νύχτα μέ ἀστροφεγγιά, ἀνάμεσα σέ βαθύτατη μυστικότητα στό ἐσωτερικό μιᾶς σπηλιάς τοῦ Ἐγκαδί, ὁ πατριάρχης τῶν Ἑσσηίων πρόσφερε στὸν Ἰησοῦ, κάτω ἀπὸ τό ὑποβλητικό φῶς τῶν λαμπάδων, τό χρυσὸ δισκοπότηρο, σύμβολο τῆς ὑπέρτατης μύησης, γιά νά πιῇ τὸν οἶνο τῆς ἀμπέλου τοῦ Κυρίου, σύμβολο τῆς θείας ἐμπνευσης, πού ἐπιφοιτοῦσε στὸν νέο μύστη, στὸν ὁποῖον ὁ μυσταγωγός εἶχε μέ βεβαιότητα ἀναγνωρίσει τὰ μυστικά σημεῖα καί τήν δωρεάν τῆς προφητικῆς του ἀποστολῆς.

Μά, τὴν ἀποστολὴ τοῦ αὐτὴν κανένας δὲν μποροῦσε νὰ τοῦ τὴν ὀρίσει. Μόνος τοῦ ὁ ἱεροφάντης τῆς Ναζαρέτ ἔπρεπε νὰ τὴν ἀνεύρει – συμφωνῶνα μὲ τὸν νόμο τῶν μυστηρίων.

Καὶ ὅταν, ὕστερ' ἀπὸ τοὺς ψαλμοὺς καὶ τίς προσευχάς, ὁ Ἰησοῦς ἐπίασε τὸ δισκοπότηρο καὶ τὸ ἔφερε στὰ χεῖλῃ του νὰ πιῇ, ἓνα παράξενο φέγγος ἔλαμψε γιὰ μιὰ στιγμή ὀλόγυρα τοῦ καὶ μιὰ ἀξαφηνή πνοὴ ἔκανε τίς χρυσές γλῶσσες τῶν ἱερέων νὰ φρικιάσουν.

Τώρα, ἦταν ἐλευθερὸς πιά, κύριος τῶν πράξεών του, ἱεροφάντης αὐτός ὁ ἴδιος, ν' ἀκολουθήσῃ τὸν δρόμο του...»

Ἔτσι, καθόλου δὲν θα πρεπε νὰ μᾶς παραξενεῦει το πῶς ἡ μορφή τοῦ Ὀρφέα παρουσιάζεται καὶ καταγράφεται εἰς τὴν παλαιοχριστιανικὴ τέχνη ὡς «παγανιστικὴ προεικόνισις» τοῦ γλυκυτάτου Ἰησοῦ. Καὶ οἱ κατακόμβες τοῦ Ἁγίου Καλλίστου στὴ Ρώμη καὶ τὸ Κοιμητήρι τῆς Ἁγίας Δομιτῆλλης εἶναι γεμάτες ἀπο τέτοιες ἀλληγορίες. Ὅπως μαρτυροῦν οἱ εἰκονογραφίες καὶ τὰ ἔργα τεχνίτη, καὶ ὡπως ἀποφαινόνται οἱ ἱστορικοὶ τοῦ Χριστιανισμοῦ, ὁ Ὀρφέας ἀσκήσε μεγάλη ἐπίδραση στὴ διαμόρφωσιν τοῦ πρώιμου χριστιανισμοῦ.

Τὸ πρόσωπο τοῦ Ὀρφέα, λόγῳ τῆς μουσικῆς γοητείας, ταυτίζεται μὲ τὸν γλυκὺν Ναζωραῖο, πού εἶναι τόσο μεσογειοῦς, τόσο πράος, τόσο ἀνθρώπινος. Ὁ Ὀρφέας ψάλλει, ὁ Ἰησοῦς μιλεῖ, διδάσκει. Οἱ θεμελιώται τῆς θρησκείας τοῦ ξανθοῦ Μεσσία προλέγουσιν κλαυθμὸ καὶ ὀδυρμὸ. Ὁ Ὀρφέας διδάσκει τὸ πένθος καὶ δηλώνει τὴν παρουσία τοῦ ἀνθρώπου στὴ γῆ γιὰ τιμωρία, κλαυθμὸ καὶ μετανοία. Ὁ κιθαρωδὸς πιστεύει ὅτι μόνον ὅταν ἡ ψυχὴ εξαγνισθῇ, θ' ἀπαλλαγῇ ἀπ' τὸ ἀνόσιο σαρκίον, γιὰτι εἶναι βαρεμένο ἀπὸ τὸ προπατορικὸ ἁμάρτημα τῶν Ἑβραίων. Ἡ ψυχὴ οὕτως εχει θεῖα καταγωγή, ἀνώτερη καὶ ἀφθάρτη, δὲν χάνεται, καὶ λαμβάνει μέρος στὴν Ἐνωσὴ τῆς Θεῖας Φύσεως τοῦ ἀνωτέρου ὄντος. Μὲ τὴ μουσικὴ, ὁ Ὀρφέας δημιουργεῖ τὴ θρησκεία τῶν ἤχων καὶ τῶν ροδῶν. Θελεῖ ν' ἀπαλλάξῃ τὸν θνητὸ ἀπ' τὴ μόλυνσιν που φέρνει τὴ ἐπαφὴ πρὸς τὴ σάρκα, κί' ἀπὸ κεῖ νὰ ξεπηδήσῃ ἓνας κρῦνος, μιὰ ἀνασπὰ θεϊκῆς λάμψεως μὲ κάθε ὠραῖο καὶ ἐξωγήγνο. Τὴν παρουσία τῆς ψυχῆς, που εἶναι αἰώνια καὶ θεῖα, καὶ που κλειστικὴ στὰ στενὰ ὄρια τοῦ κορμίου, θελεῖ ν' ἀποδώσῃ στὸν Αἰώνιον ἠ ποίησιν τῶν ἤχων τοῦ Ὀρφέα. Καὶ αὐτὸ θα γίνῃ, θα πετύχῃ μὲ τίς διάφορες κατεργασίας τῶν ἤχων, τὰ φωτεινὰ στάδια, τίς ἐπιπλάσσόμενες παρουσίες, ὥσπου νὰ κατακτήσομε τὴν ἐπιστὴν μορφὴ τοῦ ἀνθρώπινου βίου. Καὶ τότε, μόνον τότε, ὁ ἀνθρώπος γίνεται μετοχὸς, κοινωνὸς τῆς θεῖας μακαριότητος, καὶ μπαίνει, στὰ Ἡλύσια ἀθάνατος, ἐλευθερὸς ἀπ' τὸν πόνο καὶ τὸ πένθος. Καὶ εἶναι ἡ θρησκεία τοῦ Ὀρφέα κί' ἡ θρησκεία τοῦ Χριστοῦ ὁμοίως. Διδάσκει, ὁ Ἰησοῦς τὸν ἐνάρετο βίον. Οἱ ἐνάρετοι, ὑπόσχεται, θα βρεθοῦν σὲ τόπο χλοερό, τόπο ἀνάψυξης, που δὲν θα ὑπάρχουν λυγρὲς καὶ στεναγμοί. Κί' ὁ Ὀρφέας μιλεῖ μὲ τὸ στόμα τοῦ Πινδαροῦ καὶ ὑπόσχεται τὸν ἴδιον ἐπουράνιον τόπον. Στὸν τόπον τῶν Μακάρων θα ὀδηγηθοῦν οἱ κατεργασμέναι ψυχές. Ἐκεῖ, «που χρυσοὶ κάλυκες λουλουδιῶν λαμπρύνουν τὰς ὄχθας καὶ βραχιόνας συμφωνῶνα μὲ τὴ δικαίαν ἀπόφασιν τῶν μεγάλων, τοῦ Ἁδῆ Κριτῶν».

Κι' οἱ δύο, κι' ὁ Ὀρφέας κι' ὁ Ἰησοῦς προσπαθοῦν ὁ ἓνας μέ τούς ἤχους κι' ὁ ἄλλος μέ τόν γλυκύ λόγο, νά κάνουν τόν ἄνθρωπο νά ἐνωθῆ μέ τόν Δημιουργό.

Ὁ Ὀρφέας πιστεύει σ' ἓνα μέγα Ὄν τοῦ Σύμπαντος. Ὁ Δίας εἶναι ἡ κεφαλὴ κι' ὁ Διόνυσος ὁ λυτρωτὴς τῶν ἀνθρώπων. Ὁ Χριστὸς μιλεῖ γιὰ τὸν Ἐνα μεγάλο Πατέρα καὶ εὐαγγελίζεται τὸν Θεὸ τὸν ζῶντα, καὶ προτείνει τὸν Ἐαυτὸ του γιὰ λυτρωτὴ τοῦ ἀνθρώπινου γένους.

Ὁ Ὀρφέας διδάσκει, ὅτι ὁ Θεὸς μέ τὸν Λόγο του ἐποίησε τὸ Πᾶν. Ὅποτε, ὁ Ὀρφέας θά μπορούσε νά ἀποκληθῆ ὡς προϋπάρχων Προφήτης, προδηλῶν τὸν Χριστόν. Ὁ Κλήμης ὁ Ἀλεξανδρινὸς συγκρίνει πρῶτος τὸν Ὀρφέα μέ τὸν Ἰησοῦ, καὶ τονίζει τὴν ἀσύγκριτη ὑπεροχὴ καὶ ἀποφαίνεται πῶς «πραγματικά τὰ ὡς τώρα ἀγριότερα θηρία, τοὺς ἀνθρώπους, ἐπράυνε. Καὶ τὰ πτηνὰ τ' ἀλαφρόμυαλα καὶ τὰ ὑπούλα σερπετά, καὶ τοὺς ὀρμητικούς λιόντες καὶ τοὺς ἀρπακτικούς ἀγριόχοιρους καταπράυνε. Κι' ὅλα, ὡς ἦταν φυσικό, τοῦτα τ' ἀγριότατα θηρία, ἀκόμη καὶ τοὺς ἀγριούς λύκους, αὐτὴ ἡ οὐράνια μουσικὴ τοῦ Ὀρφέα τὰ μετέπλασε σὲ γλυκοὺς ἀνθρώπους. Κῦττα τὸ νέο τραγούδι, πόσο ἐπέδρασε καὶ μετέβαλε ἀνθρώπους ἀπὸ λύκους καὶ ἀνθρώπους ἀπὸ ἀγρία ζῶα μετεμόρφωσε». Κι' ὁ Εὐσέβιος ἀναφέρεται στὸν μῦθο τοῦ Ὀρφέα καὶ προσθέτει, ὅτι ὁ Ἰησοῦς, «ἀφοῦ πῆρε στὰ χέρια τὴ λύρα, πού ἡ σοφία τῶν ἀνθρώπων ἐπελέκησε, ὠδὲς καὶ ἐπωδὲς, καταπραυντικά τραγούδια μέ τὴ λύρα εἰς τὰ μυαλωμένα θηρία, τοὺς ἀνθρώπους, ἐπαιζε μέ χίλιους τρόπους, καὶ τὸν ἀνήμερο καὶ τραχὺ Ἕλληνα, καὶ τοὺς Βαρβάρους ἐξευγένιζε καὶ μαγικά τ' ἀγρία καὶ θηριώδη πάθη τῶν ψυχῶν, μέ τὰ δικά του φάρμακα τῆς ἐνθεῆς διδασκαλίας τῶν ἤχων, τελείως ἐθεράπευε».

Ἀκολουθεῖ μιὰ σειρά ἀπὸ ὁμοιότητες, πού φέρνουν κοντύτερα τὸν Καλὸ Ποιμένα μέ τὸν Ὀρφέα. Ὁ σταυρικός θάνατος τοῦ Ἰησοῦ καὶ ἡ Ἀνάστασή του εἶναι μιὰ μετὰσταση ἀπὸ τὸν Θάνατο στὴ Ζωή. Ὁ Ὀρφέας, σάν τὸν Ἰησοῦ, κομματιάζεται ἀπ' τὶς ἀγριες Μαινάδες, γιατί δὲν μποροῦν νά καταλάβουν τὴ φωτεινὴ θρησκεία πού κηρύττει. Τὰ διαμελισμένα μέλη του πετιοῦνται στὸν Ἐβρο, σμίγουν μέσα ἀπ' τὰ κύματα τοῦ Αἰγαίου, συναντιοῦνται μέ τὴ λύρα του – τὸ πνεῦμα του – πού ἀφήνει πένθιμους ἤχους κι' ὁ Ὀρφέας ἀνασταίνεται. Μέ τὸν θάνατο τοῦ Ὀρφέα, κομματιάζεται «ἡ Θεία Οὐσία» καὶ τὰ διάφορα μέλη του εἶναι «ἡ Πολλότητα τῶν Μορφῶν τοῦ Κόσμου». Καὶ ἡ Θεία αὐτὴ Οὐσία συγκολλᾶται – τὰ μέλη τοῦ Ὀρφέα ἀνευρίσκονται στὴ Λέσβο – καὶ ἐνώνονται, καὶ μοιάζουν καὶ συμβολίζουν τὸ Ἐν καὶ τὸ Αὐτό, πού εἶναι ὁ Ἄδης καὶ ὁ Ζεὺς καὶ ὁ Ἥλιος καὶ ὁ Διόνυσος. Εἰς Θεὸς ἐνοικοῖ εἰς πάντα τὰ ὄντα.

Μέ τὴν Ἀνάσταση τοῦ Ἰησοῦ καταπατεῖται ὁ θάνατος, οἱ δυνάμεις τοῦ Κακοῦ νικοῦνται καὶ χαρίζεται ἡ Ἀνάσταση τοῦ Θεανθρώπου τὴ Ζωή. Κι' ὁ Εὐριπίδης, τὴν ἴδια ὥρα, διερωτᾶται:

— Ποιὸς ξέρει, ἂν δὲν εἶναι ἡ Ζωὴ ἐκεῖνο πού καλεῖται Θάνατος καὶ Θάνατος ἐκεῖνο πού λέγεται Ζωή.

Καὶ ἡ κατάβαση εἰς Ἄδη ὕστερα. Ὁ Ὀρφέας, Μέγας Μύστης, φτάνει σὲ τέτοιο βαθμὸ τελειότητας, πού οἱ σκοτεινὲς δυνάμεις τοῦ Ἄδη τοῦ

ἐπιτρέπουν νά περάση τά Τάρταρα, νά κοιμήση τόν Κέρβερο και νά βρῆ τήν Εὐρυδική. Ἡ Εὐρυδική–σύμβολο, εἶναι τό τέλειο, ἡ ἀπολύτρωση, ὁ ἐξαγνισμός. Μιά σειρά ἀπό ἀλληγορίες, μία σειρά ἀπό ἀνώτερους συμβολισμούς πού φέρνουν πιο σιμά τά ἀγαπημένα πρόσωπα. Τόν Ἰησοῦ και τόν Ὀρφέα!

Τό ξαναγύρισμα στόν ἀπάνω κόσμο ταυτίζεται ἀπόλυτα μέ τήν τριήμερη ταφή και τήν ἀνάσταση τοῦ Ναζαρηνοῦ Διδασκάλου. Ὁ χειμῶνας παρέρχεται και ἡ Ἄνοιξη φτάνει μέ τή νέα στολή ἐνός λαμπροῦ και ἀναγεννημένου ἡλιοστάσιου. Καί ὁ Ἰησοῦς και ὁ Ὀρφέας, τί ἄλλο εἶναι, παρά μία Ἄναγέννηση; Μιά εὐωδία πνευματική, ἕνας καλός Ποιμένας, ἕνα ἀρνί τοῦ Θεοῦ, ἕνας κιθαρῳδός γόης. Δυό μορφές, πού συνυπήρχαν, πού συμπερπατοῦν, πού συνυπάρχουν, πού θά συνυπάρχουν γιά τίς εὐαίσθητες ψυχές, γιά τά τέκνα τοῦ Ἀληθινοῦ Φωτός. Καί πού μέ τόν θάνατό τους κι' οἱ δυό ἐπισφραγίζουν τή θεϊκή ἀποστολή τους. Κι' εἶναι ἡ μουσική τοῦ Ὀρφέα ἡ τέχνη τοῦ αἰωνίου. Κι' ὁ Ἰησοῦς, ὑψίστη στιγμή τοῦ Κόσμου, μέ τήν τέχνη τοῦ λόγου – πού εἶναι ὁ ἴδιος Λόγος και Σάρκα, ὑπόσχεται τήν βασιλεία τῶν Οὐρανῶν και τῶν Κρινων, πού εἶναι ἡ βασιλεία τῶν ἤχων και τοῦ Ἄπειρου ἡ Συμφωνία.

Μαχάτμα Γκάντι

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟ ΜΗΝΥΜΑ ΑΠΟΦΥΓΗΣ ΤΗΣ ΒΙΑΣ

Ὁ Γκάντι ρώτησε κάποια μέρα ἕναν ἀπ' τοὺς συνομιλητές του πῶς φανταζόταν τὴν μέλλουσα ἀνεξαρτησία τῆς Ἰνδίας; «Θὰ πρέπει νᾶχωμε τὸ Ναυτικό μας, τὸν στρατό μας, νᾶχωμε τὴ δική μας δόξα, ἀπάντησε. Καὶ τότε ἡ φωνὴ τῆς Ἰνδίας θ' ἀντηχήσῃ στὸν κόσμον ὁλόκληρο».

«Μὲ ἄλλα λόγια, ἀπάντησε ὁ Γκάντι, ἐπιθυμεῖτε τὴν ἀγγλικὴ διοίκηση χωρὶς τοὺς Ἄγγλους. Θέλετε τὴν φύσι τῆς τίγρης χωρὶς τὴν τίγρη. Θὰ κάνατε τὴν Ἰνδία ἀγγλική; Δὲν εἶναι τ ε τ ο ι α ἡ ἀνεξαρτησία πού ἐπιθυμῶ. Ἡ ἐθνικιστικὴ Ἰνδία, δὲν πρέπει νὰ εἶναι φιλοπόλεμη. Ἡ ἐλπίδα μου εἶναι νὰ ἀπολύσω τὸν ἰνδικὸ στρατό καὶ νὰ χρησιμοποιήσω ὅλη τὴν ἐξουσία τῆς ἐθνικῆς κυβερνήσεως γιὰ νὰ φέρω τὴν εἰρήνη στὸν κόσμο».

Σ' ὅλη του τὴ ζωὴ, ὁ Γκάντι, στάθηκε ἕνας ἀπόστολος τῆς εἰρήνης. Ὅχι μιᾶς εἰρήνης περιστασιακῆς συνοδευόμενης ἀπὸ ἐντάσεις, ἀλλὰ τῆς εἰρήνης τῆς ψυχῆς. Ἐκείνης τῶν δικαίων, πού ζοῦν σύμφωνα μὲ τὴν συνειδήσι τους.

Ἕνας ἀπὸ τοὺς σκοποὺς τοῦ Γκάντι, ἦταν, ὡς φαίνεται, νὰ ἐλευθερώσῃ τὴ χώρα του ἀπὸ τὸν βρετανικὸ πολιτικὸ ζυγὸ. Πραγματικά θῆλεσε νὰ ἀντιδράσῃ στὴν σύγκρουσι ἑνὸς πολιτισμοῦ ξένου πρὸς τὸν δικό του. Ὁ Γκάντι εἶχε μεγάλη δυσπιστία ὡς πρὸς τὸν δυτικὸ βιομηχανικὸ πολιτισμό. «Ἡ Δύσις ἐπραγματοποίησε τὴν αἴγλη χωρὶς τὴν σοφία, τὴν ἰσχύ δίχως τὴν συνειδήσι, ἔλεγε. Γνωρίζει περισσότερο τὴν τέχνη τοῦ πολέμου παρά τὴν τέχνη τῆς εἰρήνης. Εἶναι ἕνας κόσμος πού ἔχει πολλοὺς ἐπιστήμονες, μὰ ὄχι ἀνθρώπους τοῦ Θεοῦ».

Καὶ ὁμως ὁ Γκάντι δὲν ἦταν κατὰ βάθος ἐχθρικός πρὸς τὴν βιομηχανοποίησι. Ὅταν τὸ 1924 τὸν ρώτησαν ἂν εἶναι ἀντίθετος σ' ὅλες τίς μηχανές, ἀπάντησε:

«Πῶς μπορῶ νὰ εἶμαι ἀντίθετος; Τὸ σῶμα μας εἶναι ἕνα λεπτὸ μηχανήμα. Τὸ ροδάκι εἶναι μιὰ μηχανή. Μιὰ μικρὴ ὀδοντογλυφίδα, ἐπίσης. Σ' ἐκεῖνο πού εἶμαι ἀντίθετος, εἶναι στὴν τρέλλα τῶν μηχανῶν, καὶ ὄχι στὶς μηχανές τῆς τρέλλας».

Ἡ τρέλλα τῶν μηχανῶν γιὰ τὸν Γκάντι ἦταν ἡ ἐνόχλησις τῆς μεγάλης παραγωγῆς, ἡ διασπάθισις προϊόντων πού ξεχειλίζαν στὶς ἀγορές, ἡ διάπλασις τοῦ πλήθους μὲ τὴν προπαγάνδα καὶ τὴν δημοσιότητα. Ἡ τρέλλα τῶν μηχανῶν, τέτοια πού ἦταν καὶ ἐλυμαίνετο τὴν Ἀμερικὴ καὶ τὴν Εὐρώπη, ἐσήμαινε κατὰ τὸν Γκάντι τὴν ὑποταγὴ τοῦ ἀνθρώπου σὲ οικονομικοὺς σκοποὺς. Τὸ ἔθνος ἦταν ἕνα γιγάντιο μηχανουργεῖο. Ὁ ἄνθρωπος δὲν ἦταν πιά παρά ἕνας ἐργάτης, τὸν ὁποῖον συνεχῶς παραβίαζαν: Βία στὶς ἐλευθερίες του, βία στοῦ δικαίωμά του γιὰ μὀρφωσι (ἡ τεχνικὴ ἐκπαίδευσις πού ἀντικαθιστᾷ τὴν κουλτούρα), βία στὶς πεποιθήσεις του (τοῦ ἀπηγορεύετο νὰ ζῆ σύμφωνα μὲ τὴ συνειδήσι του). Τὸ βιομηχανικὸ Κράτος καταντοῦσε μοιραῖα ὁλοκληρωτικὸ, καὶ ἡ ἀνάγκη νὰ ἐξευρεθῶν

ακατάπαυστα νέες διεξοδοί και καινούργιες πρώτες ύλες τόν προσανατόλιζε πρὸς ἓναν ἰμπεριαλισμὸ ὄλο και πιὸ ἀπαιτητικὸ και κατά συνέπεια πρὸς τόν μιλιταρισμὸ και τήν βία.

Αὐτὴ τὴ μορφή τοῦ πολιτισμοῦ ὁ Γκάντι τήν ἀποστρεφόταν και δέν τήν ἠθελε κατ' οὐδένα λόγο γιά τήν Ἰνδία. Και γιά νά ξεφύγη ἀπ' αὐτὸ ἐξεθείασε μιάν ὀλοκληρωτική μετατροπή τῶν «σκοπῶν ἀναπτύξεως».

«Πρὶν τελειοποιήσωμε τίς μηχανές, ἔλεγε, ἄς ἐνθαρρύνωμε τήν πνευματική και ἠθική πρόοδο τῶν ἀνθρώπων».

«Οἱ ἀνθρωποι θάπρεπε ν' ἀναζητήσουν ὄχι μεγαλύτερα πλοῦτη, ἀλλά πιὸ ἀπλές ἡδονές· ὄχι μεγαλύτερη τύχη, ἀλλά μιὰ βαθύτερη εὐτυχία. Θάπρεπε νά κάμουν σάν πρώτη κατάκτησι, τήν κατάκτησι τοῦ ἑαυτοῦ των, και νά τιμηθοῦν μέ τίς ἡρεμες ἀναζητήσεις τῆς εἰρήνης». Ὅμως, ἡ μετατροπή αὐτὴ δέν μπορεῖ νά ἐπέλθῃ μέ μιάν ἀπλή ἀλλαγὴ τῆς κοινωνικῆς συστάσεως.

«Δέν εἶναι ἡ κοινωνική ἐπανάστασις ἐκείνη πού μπορεῖ νά δημιουργήσῃ ἓναν καινούργιον ἀνθρωπο, ἀλλά ἓνας νέος τύπος ἀνθρώπου πού μπορεῖ νά φέρῃ τήν κοινωνική ἐπανάστασι. Τὸ μέλλον λοιπόν ἐξαρτᾶται ἀπὸ τίς προσπάθειες πού θά κάμῃ τὸ ἄτομο γιά νά χειραφετηθῇ ἀπὸ ἓναν κόσμο πού τὸ διαφθείρει: προσπάθεια διορατικότητος γιά νά ξαναμάθῃ νά κρίνῃ, ἐξω ἀπὸ τὰ ἐκ παραδόσεως κοινωνικά πλαίσια, σύμφωνα μέ τήν συνειδήσι του· προσπάθεια γιά νά κυριαρχήσῃ στὶς ἀδυναμίες του τίς φυσικές και ἠθικές (ὁ Γκάντι κατῶρθωσε νά ἐπικρατήσῃ στὰ ἔνστικτὰ του μέ τὴ νηστεία και τήν προσευχή)· προσπάθεια, τέλος, γιά νά ζήσῃ σύμφωνα μέ τήν δικαιοσύνη: «Τὴν μόνη ὑποχρέωσι πού ἔχω τὸ δικαίωμα ν' ἀποδεχθῶ, εἶναι νά κάνω, κάθε στιγμῇ, αὐτὸ πού νομίζω δικαιο».

Και τότε ὁ ἀνθρωπος θά εἶναι ἔτοιμος νά πραγματοποιήσῃ μιὰ δικαίη κοινωνική δρᾶσι. Θά μπορέσῃ, χωρὶς βία, νά δημιουργήσῃ βαθμιαία, μιὰ καινούργια κοινωνία, μιὰ νέα ἀνθρωπότητα.

Ἐνας συνομιλητὴς τοῦ Γκάντι ἔλεγε ὅτι ἡ διδασκαλία του ἦταν πολὺ ἰδεαλιστική.

«Δέν μπορούμε ν' ἀνυψώσωμε τὸ ἠθικὸ ὄν, εἶπε. Οὐδέποτε συνέβῃ κάτι παρόμοιο. Ἀλλὰ τὸ νά πιστέψωμε ὅτι ἐκεῖνο πού δέν ἐγίνε ποτέ, δέν μπορεῖ νά συμβῇ, εἶναι σάν ν' ἀποδεικνύωμε ὅτι δέν πιστεύομε στὴν ἀξιοπρέπεια τοῦ ἀνθρώπου».

Οἱ φιλόσοφοι τῆς Ἀρχαιότητος ἢ τοῦ ΙΗ' γαλλικοῦ αἰῶνος, δέν κατῶρθωσαν νά μεταμορφώσουν τήν κοινωνία, γιατί περιορίσθηκαν στὸ νά ἐμπνεύσουν νόμους. Ἡ λογική καταντᾶ γράμμα νεκρὸ, ὅταν δέν ἀνυψώνεται πάνω στὰ φτερά τῆς πίστεως. Ἀλλὰ εἶναι πάντα δυνατὴ ἡ πνευματική ἀναγέννησις.

Αὐτὸ ἀπέδειξε ὁ Γκάντι ἐλευθερώνοντας τόν ἑαυτὸ του ἀπ' τίς κοινωνικές καταπιέσεις και φέρνοντας τόν ἰνδικὸ λαὸ σὲ μιὰ νέα μορφή ἀντιστάσεως πού ὠνόμασε «Satyagraha» δηλ. δύναμι τῆς ἀγάπης και τῆς ἀλήθειας.

Ἐνα ἀπέραντο ἔργο περιμένε τοὺς μαθητὰς τῆς Satyagraha. Σ' ἓνα ὠραῖο βιβλίο («Ἡ ζωὴ τοῦ Μαχάτμα Γκάντι») ἀπ' τόν Λουῖς Φίσερ, θά

βροῦμε τὴν λεπτομερῆ ἀνάλυσι τῆς θαυμάσιας αὐτῆς ἀνθρώπινης περιπέτειας πού ὠδήγησε τὸν Γκάντι ἀπὸ τὸ μικρὸ χωριὸ τοῦ Πορμπανδάρ, στὴν δυτικὴ πλευρὰ τῆς Ἰνδίας, στὴ Νότιο Ἀφρικὴ, ὅπου ἔμεινε εἰκοσι χρόνια, καὶ τέλος, στοὺς δρόμους τῶν Ἰνδικῶν Πολιτειῶν, ὅπου ἐπέτυχε νὰ κινητοποιήσῃ τριακόσια ἑκατομμύρια Ἰνδῶν μὲ διαφορετικὲς γλῶσσες καὶ θρησκείες, καὶ νὰ τοὺς ὑπεγείρῃ – διὰ τῆς πίστεως – σ' ἓνα ἐπίπεδο ὑπεράνθρωπο θάρρους, ἀγάπης καὶ ἀπαρνήσεως.

Μερικοὶ ἔλεγαν ὅτι ἡ ἀπαρνήσις αὐτῆ ἦτανε μιά ἐκδήλωσις ἀδυναμίας. «Στὰ μάτια τοῦ Θεοῦ, μόνον ἡ ἀμαρτία ἐξευτελίζει», ἀπαντοῦσε ὁ Γκάντι καὶ συγκράτησε τὸ πνεῦμα τοῦ «πλήθους» σέ μιά σταθερότητα μὴ βίας, ἀντιτασσόμενος σέ κάθε μορφή ἀδικίας μὲ τὴν πολιτικὴ ἀντίστασι. «Ἡ πολιτικὴ ἀντίστασις, ἔγραφε ὁ Γκάντι, εἶναι μιά δύναμις πού, ἂν γίνοντανε παγκόσμια, θ' ἀναστάτωνε τὰ κοινωνικὰ ἰδεώδη καὶ θά ἔθετε τέρμα στὸν δεσποτισμὸ καὶ τὸν μιλιταρισμὸ, κάτω ἀπ' τοὺς ὁποίους στενάζουν τὰ δυτικὰ ἔθνη καταπιεζόμενα μέχρι θανάτου» (τὸ κείμενο τοῦτο γράφτηκε τὸ 1914).

Ὁ Γκάντι ἀνέλαβε ἓνα γιγάντιο πρόγραμμα ἀνακαινίσεως τῆς Ἰνδίας. Αὐτὸ πού πραγματοποιοῦσε καὶ ἄλλοι θά μπορούσαν νὰ τὸ κάμουν σέ ὁποιαδήποτε χώρα, ἂν ἐφήρμοζαν τὶς ἴδιες μεθόδους.

Ὁ πρῶτος τοῦ σκοπός, καθὼς εἶπαμε, ἦταν νὰ ἐπιτύχῃ τὴν ἀνεξαρτησία τῆς πατρίδας του. Ἀλλὰ συγχρόνως σκεπτόταν νὰ δημιουργήσῃ ἓνα ἔθνος ἐνωμένο, νὰ καταργήσῃ τὶς διαιρέσεις τῶν τάξεων, νὰ ἀξιοποιήσῃ τὸ ἔδαφος, νὰ ἀξιοποιήσῃ τὰ χωριά, νὰ μετατρέψῃ τὴν ἐκπαιδεῦσι. Πράγματι ὁ Γκάντι ἀντιμετώπισε πάντα τὸ σύνολο τοῦ ἐκπληρουμένου ἔργου, χωρὶς νὰ παραμελήσῃ καμμιά ἀπ' τὶς πολλαπλές ὀψεις του. Ἔτσι βρισκόταν συνεχῶς σέ ἐπαφή μὲ τὸν πληθυσμὸ. Ἐζῆσε ἀνάμεσα στὸ λαό, ντύθηκε ὅπως αὐτός, τρώγοντας σάν αὐτόν, ἔχοντας τὴν καθημερινή φροντιδα. Κι' ἐνῶ τὸ γόητρό του βρισκόταν στὸ ζενίθ, ἐξακολουθοῦσε ν' ἀπαντᾷ στὰ γράμματα τοῦ φτωχοῦ λαοῦ. Μεριμνοῦσε στὴν ἐκλογὴ τοῦ συζύγου γιὰ μιά κοπέλλα, γιὰ τὰ λαχανικά πού ἔλλειπαν στὴν διατροφή, γιὰ τὴν περίθαλψι ἑνὸς ἀρρώστου. Κατ' αὐτόν, δὲν ἔπρεπε νὰ εἶναι κανεὶς πάνω ἀπὸ τοῦτα τὰ μικροπράγματα πού ἀποτελοῦν τὴ ζωὴ.

Αὐτός λοιπὸν ὁ ἀπλὸς ἄνθρωπος ἀντιστάθηκε στὴν ἀποικιακὴ ἐξουσία. Παρέσυρε ἑκατομμύρια ἄνδρες καὶ γυναῖκες μπροστὰ στὶς γραμμὲς τῶν ὀπλισμένων μὲ μυδραλιοβόλα καὶ τουφέκια στρατιωτῶν. Ὁμοβροντίες ἀντήχησαν. Ἄνθρωποι ἔπεσαν. Μὰ τί νὰ γίνῃ, ὅταν ἓνας ὀλόκληρος λαὸς ξεσηκώνεται ἐν ὀνόματι τῆς δικαιοσύνης; Οἱ φυλακὲς πλημμύρισαν ἀπὸ ἐθελοντὲς φυλακισμένους («ἡ φυλακὴ εἶναι ναός, ἔλεγε ὁ Γκάντι, ἀφοῦ ἐκεῖ προσεύχομαι») καὶ τελικὰ, οἱ δυνάμεις τῆς τάξεως ξεχειλίσαν, ἡ κρατικὴ μηχανὴ παρέλυσε, ἡ Ἰνδία θεωρήθηκε μὴ διοικήσιμη καὶ ἡ ἀνεξαρτησία τῆς δόθηκε.

Ὁ Γκάντι ἀνέλαβε ἀκόμα νὰ κάμῃ μιά «νηστεία διαρκείας μέχρι θανάτου» γιὰ νὰ καταργήσῃ ἓνα κείμενο τοῦ Νόμου πού ἔθιγε τοὺς παρίες. Ἡ νηστεία διήρκεσε ἕξι μέρες. Ἀναστάτωσε τόσο βαθειὰ τὸν λαό, ὥστε ἡ ἀκαμψία τῶσων αἰῶνων αὐτοῦ τοῦ ταμποῦ φάνηκε νὰ καταρρῆθῃ διὰ μιᾶς. Μιά πνοὴ ἐξαγνισμοῦ ἐσάρωσε τὸν τόπο. Προσκάλεσαν τοὺς πα-

ρίες νά φάνε στό τραπέζι τους. Οί ναοί τούς δέχτηκαν. Γάμοι έγιναν ανάμεσα στις τάξεις. Και όταν ικανοποίησαν τόν Γκάντι, τό δόγμα αὐτό πού εἶχε κάνει σκλάβους ἑκατομμύρια ἀνθρώπους, δέν εἶχε πιά τήν δημόσια ἐπιδοκιμασία.

Θά μπορούσαμε ν' ἀναφέρουμε ἄπειρα παραδείγματα τοῦ σεμονοῦ καί θεαματικοῦ ἔργου πού ἐξεπλήρωσε ὁ Γκάντι.

Ἡ εἰλικρινειά του, ἡ ἀπλότητα καί ἡ καλωσύνη ἦταν τέτοιες πού δέν μπορούσε κανεὶς νά τοῦ ἀντισταθῆ. Ἀναμόρφωσε τήν Ἰνδία, γιατί εἶχε ἐμπιστοσύνη στόν ἄνθρωπο. Πίστευε στήν ἰκανότητά του γιά καλύτερευσί, καί τὰ γεγονότα ἀπέδειξαν ὅτι εἶχε δίκιο. Μπόρεσε ν' ἀναζωογονήσῃ τήν πνευματική φωτιά πού εἶναι κρυμμένη μέσα σ' ὅλα τὰ ἀνθρώπινα ὄντα.

«Ὅποιος δέν ἐξασκεῖ τήν δικαιοσύνη καί δέν ἀγαπᾷ τόν ἀδελφό του, δέν εἶναι τοῦ Θεοῦ». Ὅλες οἱ θρησκείες, ἔλεγε ὁ Γκάντι, εἶναι στήν οὐσία τους, ἡ ἐκδήλωση τοῦ ἰδίου πνεύματος. Ποικίλουν μόνο ἀνάλογα μέ τὰ τυπικά τους, κατὰ τόν ἴδιο τρόπο πού ἀπλώνονται ἐδῶ κι ἐκεῖ τὰ κλαδιά τοῦ ἰδίου δέντρου. Ἄρα, τό πνεῦμα τῆς ἀλήθειας καί τῆς ἀγάπης εἶναι παγκόσμιο, ὅσο – ἀλλοίμονο! – καί ἡ ὑποκρισία. Διότι τελειωτικά, ἡ αἰτία ὄλων τῶν κακῶν, ἡ ρίζα τῶν διαφωνιῶν ἀνάμεσα στοὺς ἀνθρώπους δέν εἶναι συμφορῆς οὔτε μέ τίς φυλές, οὔτε μέ τοὺς πολιτισμούς, οὔτε μέ τίς θρησκείες. Ἀπλῶς γεννιέται – καί τοῦτο εἶναι φανερό στή Δύση – ἀπ' τόν διαχωρισμό τῶν πράξεων καί τῶν πεποιθησεων. Ἄν ὁ καθένας προσπαθοῦσε νά ζῆσῃ ἔντονα σύμφωνα μέ τήν πίστι του, θά ξεπερνοῦσε τό στενό πλαίσιο τῶν δογμάτων καί τῶν τυπικῶν. Θά ζοῦσε κατὰ πνεῦμα καί θά συναντοῦσε ὡς ἐκ τούτου τοὺς πιστοὺς ὄλων τῶν ὁμολογιῶν ἢ καί χωρίς ὁμολογία. Θά οἰκοδομοῦσαν ἀτομικά καί παρ' ὅλα αὐτά ὅλοι μαζί τήν βασιλεία τῆς εἰρήνης πάνω στή Γῆ, τήν βασιλεία τοῦ Θεοῦ.

Τέτοιο στάθηκε τό πνευματικό μήνυμα τοῦ Μαχάτμα Γκάντι.

Μετάφρ. ΚΑΤΙΝΑΣ ΦΡΑΓΚΟΥ

Τρόποι καταστροφής μιάς οργανώσεως...

- Μην πηγαίνεις στις συνεδριάσεις.
 - Εάν δεν μπορείς ν' απουσιάσεις, όμως μπορείς να βραδύνεις.
 - Αφού παρακολουθήσεις την συνεδρίαση, ψάξε να βρῆς ελαττώματα στους διοικούντας και τ' άλλα μέλη.
 - Μην δέχεσαι άξιωμα· είναι πιό εύκολο να κριτικάρης, παρά να έργάζεσαι.
 - Εάν δεν σε εκλέξουν σε καμμιά επιτροπή, να γκρινιάζεις· εάν σε εκλέξουν, να άδιαφορής.
 - Εάν σε ρωτήση ό πρόεδρος σχετικά μέ κάποιο ένδιαφέρον ζήτημα, πές του ότι δεν έχεις τίποτε να πῆς· πές τήν γνώμη σου έξω από τήν συνεδρίαση.
 - Μην κάνης τίποτε άπολύτως ύπέρ τῆς οργανώσεως, έφ' όσον μπορείς να ξεφύγης· όταν άλλοι ανασκουμπώνονται και προσφέρουν άνιδιοτελώς τήν εργασία τους, λέγε ότι ή οργανωσις διευθύνεται από μιά μερίδα μόνον.
 - Μην σκοτίζεσαι για τήν έγγραφή νέων μελών· άφησε τήν σκοτούρα στον γραμματέα.
 - Μην ζητάς από τήν οργανωσι να σε βοηθήση και γκρινιάζε ότι δεν βοηθούνται τά μέλη.
 - Μέσα στις συνεδριάσεις να συμφωνῆς μέ όλους και να διαφωνῆς άπ' έξω.
 - Παίρνε από τήν οργανωσι ό,τι κέρδος μπορεί να σου προσφέρη, αλλά μην δίνης τίποτε.
 - Να δέχεσαι τήν συνεργασία των συναδέλφων σου, αλλά να μην προσφέρεις τήν δική σου.
 - Όταν κάτι δεν πάει καλά, ρίχνε το στην διοίκησι...
- (Έδημοσιεύθη από «Ανώνυμον» στο τεύχος Άπριλίου 1962, του περιοδικού «Θεοσοφία στην Αύστραλία»).

ΧΡΟΝΟΣ ΚΑΙ ΤΕΛΕΙΟΠΟΙΗΣΙΣ

Ν. Παπαγεωργάκη

Υπάρχει διεθνῶς τό ἔθιμο νά γιορτάζουμε πανηγυρικῶς τήν ἀνατολή ἑνός καινούργιου χρόνου καί νά στέλνωμε εὐχετήρια σέ συγγενεῖς καί φίλους μέ τίς στερεότυπες εὐχές: «εὐτυχισμένος ὁ καινούργιος χρόνος» ἢ «αἴσιον τό νέον ἔτος» κ.λπ. Ἐτσι ἀναγνωρίζομε πλαγίως ὅτι εἶναι δυνατόν ὁ καινούριος χρόνος νά μή μᾶς φέρη εὐτυχία ἢ νά μᾶς φανῆ δυσμενής. Θεωροῦμε ὅτι ὁ καινούριος χρόνος εἶναι υπεύθυνος καί συντελεστικός γιά τήν εὐτυχία μας ἢ γιά τή δυστυχία μας. Προσωποποιοῦμε τρόπον τινά τό χρόνο καί τοῦ δίνουμε βουλευτική ὄντοτητα καί πᾶμε νά φορτώσουμε σ' αὐτόν τά αἰτία τῆς πιθανῆς εὐτυχίας μας ἢ ἀποτυχίας. Ἐτσι παρασυρόμαστε στήν αὐταπάτη ὅτι ὁ χρόνος εἶναι μιᾶ μοῖρα γιά μᾶς. Μιά μοῖρα ἀναπόφευκτη καί ἀμετάβλητη. Δέ βλέπομε τό χρόνο σάν ἕνα πλαίσιο πού ἐμεῖς τό γεμίζομε μέ τίς σκέψεις μας, μέ τά αἰσθήματά μας μέ τήν πείρα μας. Ξεχνᾶμε τό ρόλο πού παίζει γιά τή δική μας πρόοδο, τελειοποίησι καί εὐτυχία, ἢ ἐσωτερική ἐπεξεργασία τῶν κρούσεων καί τῶν πιέσεων πού ἐξασκεῖ πάνω μας τό περιβάλλον καθῶς καί ὁ τρόπος μέ τόν ὁποῖον ἀντιδρούμε ἢ ἐνεργοῦμε κατά τήν ἀντιμετώπισι αὐτῶν. Καί ἐπειδῆ ὅλα αὐτά γίνονται μέσα στό χρόνο, ἔπεται ὅτι ἡ κακή χρῆσις τοῦ χρόνου, ἢ χωρίς σύνεση σπατάλη του εἶναι ἀπώλεια εὐκαιρίας, πού μᾶς δίνεται γιά τήν πρόοδό μας, τήν τελειοποίησι μας τήν εὐτυχία μας. Πρέπει νά μή μᾶς διαφεύγη ἡ ἀξία τοῦ χρόνου. Κάθε λεπτό πού τό χρησιμοποιοῦμε πρὸς τήν κατεύθυνσι τῆς πραγματικῆς μας τελειοποίησεως μπορεῖ νά παραβληθῆ πρὸς ἕνα κεφάλαιο πού διαρκῶς ἐπαυξάνεται, ἐνῶ ταυτοχρόνως ἐπιπροστίθεται σ' αὐτό ἕνας ὑπέρμετρος τόκος. Τό κλειδί ὅμως τῆς τελειοποίησεώς μας, δέ βρίσκεται στήν ἀπόκτησι διαρκῶς μεγαλύτερης εὐμάρειας καί περισσοτέρων γνώσεων ἢ καί ἀφθονότερης ψυχαγωγίας. Αὐτό κυρίως ἐγκείται σέ μιᾶ προοδευτική αὐτοανακάλυψι πού φωτίζει μέ διαρκῶς ἀυξανόμενο καταυγασμό τήν πραγματική φύσι μας, τήν πραγματική σύνθεσι μας. Στό βαθμό καί στό ρυθμό μέ τόν ὁποῖο αὐτή ἡ αὐτοανακάλυψι συντελεῖται γίνεται μέσα μας μιᾶ ἀλλαγῆ, μιᾶ ἀνακαινίσι, ἀλλάζομε ποιοτικῶς. Ἀποκτοῦμε μιᾶ ἀλλῆς ποιότητος ἐσωτερική ζωῆ. Αὐτή δέ ἡ ἀλλαγῆ τῆς ποιότητος μέ τή σειρά τῆς ἐπιταχύνει τήν πορεία πρὸς τήν αὐτοανακάλυψι.

Αὐτή συνοδεύεται μέ μιᾶ αἰσθησι εὐδαιμονίας, πού ἔχει χαρακτήρα μονιμότητος, πού δέν τόν ἔχουν οἱ χαρές καί οἱ τέρψεις πού εἶχαμε δοκιμάσει πρωτύτερα.

Γιά νά φθάσωμε σ' αὐτή τήν ἐσωτερική ἀλλαγῆ δέ μᾶς χρειάζεται νά βάλωμε μιᾶ προοπτική χρόνου. Δέν ἔχουμε ἀνάγκη νά προγραμματίσωμε ὅτι αὐτή θά ἔλθῃ ὅταν συμπληρωθῆ τόσος ἢ τόσος καιρός. Μ' αὐτή τήν ἔννοια καί ὁ πιό μικρός χρόνος ἀποβαίνει πολῦτιμος, ἀνεκτίμητος. Αὐτή ἡ αὐτοανακάλυψι δέν μπορεῖ νά ἐπιτελεσθῆ χωρίς νά ἀποκτήσωμε ἕνα ἐλεύθερο πνεῦμα. Ἄς τό ἀναγνωρίσωμε ὅτι ὅποιοσδήποτε προκατα-

λήψεις μας, προτιμήσεις μας, συμπάθειές μας και αντιπάθειες, ανεξέλεγκτες πίστεις ύψώνουν ένα φραγμό και άπλώνουν μία καλύπτρα που έμποδίζει την αυτοέρευνα. Αυτή ή αυτοέρευνα περνάει από μεταβατικούς σταθμούς. Πρέπει στην αρχή να κατορθώσωμε να έλέγχωμε την βλαπτικότητα ή την ώφελιμότητα των αισθημάτων μας, των συναισθημάτων μας, των ένστικτων, των όρμών, των παθών μας κ.λπ. Τοῦτο, διότι όταν οι βουλευτικές μας ενέργειες ρυθμίζονται και υπαγορεύονται από τὰ αισθήματά μας τὰ συναισθήματά μας και τὰ ένστικτά μας, ακολουθούμε επικίνδυνη πορεία. Τὰ ένστικτα μόνο ζωώδεις τύπους ανθρώπων παράγουν. Τὰ δέ ανεξέλεγκτα συναισθήματα ανθρώπους που είναι έρμαιο των έκαστοτε συμπαθειών των και αντιπαθειών των. Όταν, πάλι, τó βουλευτικό ένεργούσε προς ίκανοποίησιν των παθών, ή κοινωνία θά έγέμιζε από ανθρώπους που θά χαλούσαν τó ρυθμό της και θά κατέλυαν κάθε έννοια ανθρωπισμού, δικαιοσύνης και καθήκοντος. Πρέπει τó βουλευτικό να περιέλθη στον έλεγχο της διανοίας και ή διάνοια να διέπεται από όρθές αρχές. Τό να υπαχθῆ ή δράσι της διανοίας σε αρχές είναι τó επόμενο στάδιο. Να άποκτήση, λοιπόν, κανείς σωστές αρχές. Αυτό είναι ένας λόγος. Χωρίς τή γνώσι της φύσεως της ανθρωπίνης ψυχῆς και της θέσεως αυτής μέσα στην παγκόσμια ζωή, και χωρίς την κατανόησι του δεσμού της παγκόσμιας ζωῆς με τίς λειτουργίες της φύσεως έν γενει, δέν μπορούμε να μιλάμε για σωστές αρχές. Όλες λοιπόν οι προσπάθειες που γίνονται προς την κατεύθυνσι αυτή είναι βασικής σημασίας. Άπ' αυτό τó σταθμό οδηγούμεθα σ' έναν άλλο. Είναι τó να έννοήσωμε βαθύτερα τή φύσι του έαυτοῦ μας με αυτοπαρατήρησι, με διαλογισμό πάνω στην έννοια, και τó περιεχόμενο της διαθέσεως για ζωή, επάνω στον έσώτερο μηχανισμό της αντίληψεως της δράσεως του περιβάλλοντος επάνω μας και της αντιδράσεώς μας σ' αυτή. Επίσης επί της αναλύσεως των κινήτρων που καθορίζουν τίς άποφάσεις μας. Αυτή ή ένδοσκόπησι όταν γίνεται άκούραστα με συνέχεια και συνέπεια θά μᾶς οδηγῆσιν στην αυτοανακάλυψι που φέρνει τή λύτρωσι και την ευδαιμονία. Στο πέραςμα άπ' αυτούς τούς σταθμούς τó ζήτημα του χρόνου μᾶς παρουσιάζεται με μία καινούρια ὄψι. Βλέπομε ότι δέν μπορούν να χαραχθούν προγράμματα που να όρίζουν άπαιτούμενα χρονικά όρια. Η πραγματική πρόοδος μας δέν έγκειται την εκτύλιξη του χρόνου. Ο δέ χρόνος που θά αναλωθῆ σ' αυτό τó έργο θά έχη μεγίστη άξια συγκρινόμενος με τó χρόνο που διαθέσαμε ή θά διαθέσωμε για άλλους σκοπούς. Όταν δέ φθάσωμε στην αυτοανακάλυψι ο χρόνος θά παύση να υπάρχη για μᾶς με την έννοια που τον γνωρίζαμε και θά μᾶς φαίνεται πώς σταμάτησε να κυλάη.

Ἐπιστολές ἀναγνωστῶν

Η ΠΥΡΟΒΑΣΙΑ

Κύριε Διευθυντά,

Στά ὄσα, πολύ ἐνδιαφέροντα γράφει ὁ κ. Κοσμόπουλος, σέ προηγούμενο τεύχος σας, ἐπιτρέψτε μου νά προσθέσω μέ μεγάλη συντομία λόγω τοῦ περιορισμένου χώρου στὸν ὁποῖο πρέπει νά περιορισθῶ τὰ παρακάτω:

1. Τὸ φαινόμενο τῆς πυροβασίας εἶναι ὄντως ἀρχαιότατο. Ὁ Εὐριπίδης στὶς «Βάκχες» ἀναφέρεται στὸ φαινόμενο τῆς ἀκαΐας τῶν γυναικῶν /«ἐπὶ δὲ βοστρύχιον πῦρ ἔφερον, οὐδὲ ἔκαιον»/. Φαίνεται ὅτι παλιὰ ἡ πυρολατρικὴ τελετὴ εἶχε ὡς στόχο τὴν ἔνωση τοῦ ἀνθρώπου μέ τὸ θεῖο, πού συμβόλιζε τὸ πῦρ. Οἱ Ἀναστενάρηδες τῆς Ἑλλάδας πιστεύουν ὅτι ἡ ἀκαΐα τους ὀφείλεται στὴ βοήθεια τῆς Ἁγίας Ἐλένης καὶ τοῦ Ἁγίου Κωνσταντίνου. Ἴσως τὸ ἔθιμο εἶναι μιὰ ἀνάμνηση τῆς θρακικῆς λατρείας τοῦ Διονύσου. Ἐχει ὑποστηριχθεῖ ὅτι, κατὰ τοὺς Βυζαντινοὺς χρόνους, οἱ Θράκες στὴ θέση τῶν παλιῶν θεοτήτων τους, Διονύσου καὶ Ρέας-Κυβέλης, τοποθέτησαν τοὺς Ἁγίους Κωνσταντῖνο καὶ Ἐλένη. Καὶ τοῦτο, γιατί σ' αὐτοὺς ἀπέδιδαν μιὰ τάση συμφιλίωσης τῆς παλιᾶς μέ τὴ καινούργια τους θρησκεία. Ἔτσι ἡ κραυγὴ ἰχ, ἰχ, ἄχ, ἄχ, ἔχ, ἔχ πού ἀκούγεται στὰ Ἀναστενάρια τοῦ Λαγκαδά, θά θυμίζει τὸ ἐπιφώνημα Ἰακχε, Βάκχε.

Ὁ Ἄγγελος Τανάγρας στὸν ὁποῖο πολλὰ ὀφείλονται γιὰ τὴν ἐπιβίωση τοῦ ἔθιμου, τοποθετεῖ τὶς ρίζες του στὰ Περσικὰ πυρολατρικὰ ἔθιμα τοῦ Ζωροάστρη.

2. Ὡς πρὸς τὴν ἐξήγηση τοῦ φαινομένου, ἐπιλέγουμε μόνο τὶς κυριώτερες κατὰ τὴ γνώμη μου ἀπόψεις:

– Κατὰ μιὰ ἀπ' αὐτές, ἡ ἀκαΐα ὀφείλεται στὴν ἀσυνειδητὴ ἀπὸ μέρους τοῦ πιστοῦ ἐκπομπὴ διενεργῶν σωματίων πού σάν ἀσπίδα δημιουργοῦν ἓνα ἀφλεκτο προστατευτικὸ προπέτασμα πού περιβάλλει τὰ πόδια τοῦ πυροβατοῦντα καὶ τὰ προστατεύει. Δηλαδή ἡ πίστη καὶ ἡ ἔκσταση τῶν ἀναστενάρηδων δημιουργεῖ νέους ὅρους λειτουργίας τοῦ ὀργανισμοῦ, ἔτσι ὥστε νά ἐξουδετερώνεται ἡ ἐξωτερικὴ θερμοκρασία.

Γιὰ τὸν μηχανισμό τῆς λειτουργίας αὐτῆς δὲν ἔχουν διατυπωθεῖ, ἀπ' ὅσο γνωρίζω, συγκεκριμένες ἀπόψεις.

Παραπλήσια ἀποψη δέχεται ὅτι, κατὰ τὴν πυροβασία ἔχουμε ὑπερέκκριση ἰδρώτα πού ἐμποδίζει ὁποιοδήποτε ἐγκαυμα ἢ καὶ κάψιμο τῆς κάλτσας τοῦ πυροβάτη.

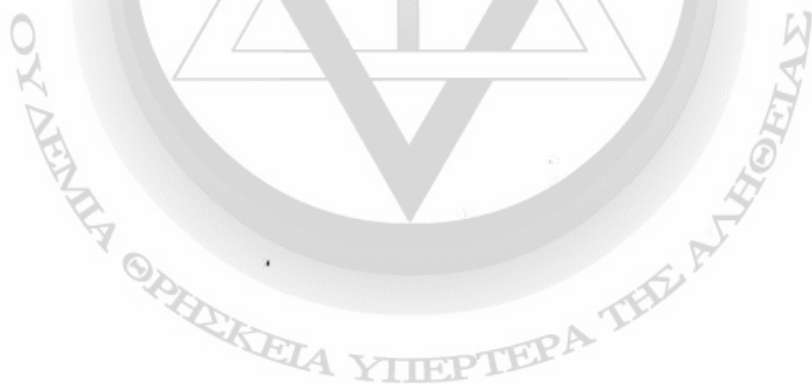
Πολλοὶ ἀναστενάρηδες διηγοῦνται πῶς κατὰ τὴν πυροβασία βλέπουν τὴν Ἁγία Ἐλένη νά πηγαίνει μπροστὰ τους μέ ἓνα σταμνὶ νερὸ καὶ χύνοντάς τους στὴν ἀνθρακιά νά τοὺς δροσίζει. Ἀνεξάρτητα ἀπ' αὐτά, εἶναι γεγονός ὅτι ἡ θερμοκρασία τοῦ πέλματος τοῦ πυροβάτη εἶναι, μετὰ τὴν πυροβασία, ἀρκετὰ κάτω ἀπὸ τοὺς 65–67 βαθμούς τοῦ πρωτοβάθμιου ἐγκαύματος.

Ο Ίάσων Εὐαγγέλου πού μελέτησε ἀπό κοντά τό φαινόμενο ὅπως τουλάχιστον τό γνωρίζουμε στήν Ἑλλάδα, ἀποκλείει κάθε ὑπερφυσική ἐξήγηση. Πειραματίστηκε ὁ ἴδιος καί κατέληξε στό συμπέρασμα ὅτι ἡ ἀκαία τῶν ἀναστενάρηδων, δέν ἀπαιτεῖ οὔτε ἔκσταση, οὔτε πίστη, ἀλλά μόνον μιᾶ ὀρισμένη τεχνική πού καί ὁ ἴδιος ἐφήρμοσε μέ ἐπιτυχία. Ὁ γράφων πού εἶχε μιᾶ ὑποτυπώδη ἐπαφή μέ τούς ἀναστενάρηδες τοῦ Λαγκαδά, ἔχει καί αὐτός σοβαρές ἐπιφυλάξεις ὡς πρός τήν ὑπαρξη πλήρους ἐκστάσεως καί ἀποκοπῆς ἀπό τό περιβάλλον τῶν ἀναστενάρηδων, ὅπως τούς γνώρισε κατά τό 1963 στό Λαγκαδά

3. Λίγα ἐτυμολογικά: Χωρίς νά θέλω ν' ἀμφισβητήσω σέ τίποτε ἀπό τήν ὀρθότητα τῶν ὄσων γράφονται στό τεῦχος τοῦ ΙΛΙΣΟΥ σημειῶν ὅτι τήν ὀνομασία Ἀναστενάρης, συνδέουν μερικοί μέ τό ρῆμα «ἀνασταίνω» ἢ «ἀνασταίνομαι».

4. Εἶναι ἄξια προσοχῆς ἡ ἀποψη ὅτι πρέπει ν' ἀφεθεῖ ἀκώλυτη ἡ τέλεση τοῦ ἐθίμου στήν Ἑλλάδα. Προσωπικά, θάβλεπα τή χρησιμότητα, κυρίως στή δυνατότητα μιᾶς ἀποκωδικοποίησης τοῦ μηνύματος πού ἐνδεχομένως τό ἔθιμο ὑποκρύπτει.

Μέ τιμή
Γ.Α. ΚΟΥΚΟΥΒΙΝΟΣ

ΔΙΚΑΣΤΗΣ ΟΠΑΔΟΣ ΤΗΣ ΜΕΤΕΝΣΑΡΚΩΣΗΣ

«Μέ σκότωσαν οι γκάγκστερς τό 1910...»!

«**ΟΝΟΜΑΖΟΜΑΙ Τίμος...**».

Άπό άντικέρ στό Μαϊάμι, τό 19ο αιώνα, σύμβουλος Έπικρατείας στά τέλη του 20ού.

Δολοφονήθηκε από γκάγκστερς τό 1910...

Η θεωρία της μετενσάρκωσης έχει πολλούς όπαδούς, ύποστηρίζει ό κ. Γεώργιος Βουλούκος, ιδρυτής του Ίνστιτούτου Παραψυχολογίας Άθηνών, πού ύπήρξε... Ρωμαϊός άξιωματικός και Άραβας συγγραφέας.

Οί όπαδοί άνήκουν σ' όλες τις κοινωνικές τάξεις. Άνάμεσά τους και ό άρχαιότερος σύμβουλος Έπικρατείας Τιμόθεος Δημητρακάκης.

Μέσα σέ αίθουσα – προφανώς του Ίνστιτούτου – μία όμάδα όπαδών της μετενσάρκωσης άφηγεΐται τις έμπειρίες της άπό προηγούμενες ζωές.

Ο φακός της βιντεοκάμερας πού καταγράφει τις άφηγήσεις ζουμάρεϊ στόν γκριζομάλλη κύριο, ό όποίός όμολογεΐ:

«Όνομάζομαι Τίμος. Εΐμαι δικαστής, άπό τους άνωτάτους. Ήμουνα στή Ρωσική Άρμενία, άπό μία οίκογένεια μάλλον άστική. Κάποιο μικρό έργαστήριο είχε ό πατέρας μου. Και όταν πέθανε, έφυγα και πήγα στήν Άμερική μετανάστης.

» Αύτά ήταν τόν περασμένο αιώνα, στά τέλη του περασμένου αιώνα. Και πήγα στήν Άμερική, στή Φλόριντα, στό Μαϊάμι. Έκεΐ άσχολήθηκα μέ τις άντίκες. Ήγίνα άντικέρ. Εΐχα ένα πολύ καλό μαγαζιά, τό όποίο τό βλέπω σάν νά είναι τώρα. Έπίσης έκανα κι άλλα δύο μαγαζιά, σέ δύο άλλες πόλεις. Ένα στή Νέα Υόρκη και ένα στό Λός Άντζελες. Και τό τέλος δέν ήταν καθόλου εύχάριστο. Διότι ένα βράδυ, πού ήμουνα στό κατάστημα μου στό Μαϊάμι, ήρθαν κάτι γκάγκστερς και για νά πάρουν τις άντίκες μέ σκότωσαν. Σέ ηλικία 73 έτών. Αυτό έγινε τό 1910».

«Λόγω αύτης της έμπειρίας και πολλών θανάτων πού έχω παρακολουθήσει, έπαψα νά φοβάμαι τό θάνατο. Διότι βλέπω ότι δέν έχει καμία ιδιαίτερη σημασία».

Και ενώ θά περίμενε κανείς άπό τόν άρχαιότερο σύμβουλο Έπικρατείας νά μιλήσει για τόν Κάτωνα τόν πρεσβύτερο ή για τόν Τερτσέτη, ή τουλάχιστον για τόν Ρακτιβάν, πρώτο πρόεδρο του Συμβουλίου της Έπικρατείας, διηγείται **«προηγούμενη ζωή του»**, ως άντικέρ.

ΤΖ. ΚΟΝΤΡΑΡΟΥ
ΕΦΗΜ. ΤΑ «ΝΕΑ» (άπόσπασμα)

ELIPHAS LEVI

ΤΟ ΜΕΓΑ ΑΠΟΡΡΗΤΟ ή ο Αποκαλυμμένος Αποκρυφισμός

(Η Βασιλική Τέχνη ή Τέχνη
της υποταγής των δυνάμεων)

- Μια συναρπαστική παρουσίαση των αρχών που διέπουν την Υψηλή Μαγεία από τον περίφημο Γάλλο Καβαλλιστή και μυσταγωγό.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΤΕΤΡΑΚΤΥΣ

ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΕΟΥΣ 38 – ΑΘΗΝΑ 106 78 – ΤΗΛ. 3630.824

-
- Υπό έκδοση
PARUS: Η ΜΕΤΕΝΣΑΡΚΩΣΗ

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΣΦΙΓΓΟΣ
ΠΕΤΡΟΥ ΓΡΑΒΙΓΓΕΡ

ΟΛΑ ΤΑ ΒΙΒΛΙΑ ΤΗΣ «ΣΦΙΓΓΟΣ»
– ΕΣΩΤΕΡΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ –

ΔΙΑΤΙΘΕΝΤΑΙ
ΕΚΑΣΤΗ ΤΕΤΑΡΤΗ ΚΑΙ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 5-7 Μ.Μ.
ΑΡΚΑΔΙΑΣ 64 ΓΟΥΔΙ
ΤΗΛ. 7783781

Ἡ Θεοσοφικὴ Ἐταιρία ἐν Ἑλλάδι
Βουκουρεστίου 25, 106 71 Ἀθήνα

**Συνεδριάσεις Θεοσοφικῶν Στωῶν
μηνῶν Ἰανουαρίου – Φεβρουαρίου 1989 (ὥρα 8 μ.μ.)**

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ

8	Δευτέρα	Κ. ΜΕΛΙΣΣΑΡ.	Παν. Αναγνώστου – «Ἀπὸ τὶς διδασκαλίες τῶν παλαιότερων διδασκάλων»
9	Τρίτη	ΗΛΙΟΣ	Π. Παπασιώτης – «Ἐπιστολὲς Διδασκάλων»
11	Πέμπτη	ΑΡΤΕΜΙΣ	Ἄν. Τριανταφυλλόπουλος – «Περὶ Ἀστρολογίας»
12	Παρασκευὴ	ΑΛΚΥΩΝ	Πολ. Ἀντζακας – «Κριναμούρτι»
16	Τρίτη	ΗΛΙΟΣ	Θ. Καφετζόπουλος – «Σχέση Θ.Ε. καὶ ἐσωτερικῆς Ἱεραρχίας» (Γ')
18	Πέμπτη	ΑΠΟΛΛΩΝ	Γεωργ. Σιβρῆς – «Ἡ ἐσωτερικὴ ἀνέλιξη τοῦ ἀνθρώπου»
22	Δευτέρα	Κ. ΜΕΛΙΣΣΑΡ.	Παν. Αναγνώστου – «Ἀπὸ τὶς διδασκαλίες τῶν παλαιότερων Διδασκάλων»
23	Τρίτη	ΗΛΙΟΣ	Π. Παπασιώτης – Ἐπιστολὲς Διδασκάλων»
25	Πέμπτη	ΑΡΤΕΜΙΣ	Χρ. Καμαρωτάκης – «Ὁ Πνευματισμὸς ὑπὸ τὸ φῶς τοῦ Ἐσωτερισμοῦ Γ°»
26	Παρασκευὴ	ΑΛΚΥΩΝ	Πολ. Ἀντζακας – «Κριναμούρτι»
30	Τρίτη	ΗΛΙΟΣ	Ν. Παπαγεωργάκης – «Ἐξέλιξις Μυστικισμοῦ (Μέρος Γ')»

ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ

1	Πέμπτη	ΑΠΟΛΛΩΝ	Ἡλίας Κίμος – «Τί εἶναι πνευματικότης Α°»
5	Δευτέρα	Κ. ΜΕΛΙΣΣΑΡ.	Παν. Αναγνώστου – «Ἀπὸ τὶς διδασκαλίες τῶν παλαιότερων Διδασκάλων»
6	Τρίτη	ΗΛΙΟΣ	Π. Παπασιώτης – «Οἱ ἑπτὰ Ἀκτίνες»
8	Πέμπτη	ΑΡΤΕΜΙΣ	Ἄν. Τριανταφυλλόπουλος – «Τὰ Μυστήρια τῶν Καβείρων»
9	Παρασκευὴ	ΑΛΚΥΩΝ	Πολ. Ἀντζακας – «Κριναμούρτι»
13	Τρίτη	ΗΛΙΟΣ	Ν. Παπαγεωργάκης – «Τὸ θέμα τῆς ἀντιύλης καὶ σωματίων λεπτοτέρων τῶν πρωτονίων καὶ ἠλεκ/νίων»
15	Πέμπτη	ΑΠΟΛΛΩΝ	Γεωργ. Σιβρῆς – «Σκέψις καὶ Διαλογισμὸς Α°»
19	Δευτέρα	Κ. ΜΕΛΙΣΣΑΡ.	Παν. Αναγνώστου – «Ἀπὸ τὶς διδασκαλίες τῶν παλαιότερων Διδασκάλων»
20	Τρίτη	ΗΛΙΟΣ	Θ. Καφετζόπουλος – «Σχέση Θ.Ε. καὶ ἐσωτ. Ἱεραρχίας (Δ')»
22	Πέμπτη	ΑΡΤΕΜΙΣ	Χρ. Καμαρωτάκης – «Ὁ Πνευματισμὸς ὑπὸ τὸ φῶς τοῦ Ἐσωτερισμοῦ Δ°»

23	Παρασκευή	ΑΛΚΥΩΝ	Πολ. Άντζακας – «Κριναμούρτι»
27	Τρίτη	ΗΛΙΟΣ	Ν. Παπαγεωργάκης – «Οί επιστημονικές ανακαλύψεις στη Βιολογία»

Τό Φιλοσοφικό Έργαστήριο τοῦ Βόλου «ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ» θά συνεδριάξει κάθε δεύτερο ΣΑΒΒΑΤΟ στίς πάρα κάτω ἡμερομηνίες: 13/1, 27/1, 10/2 καί 24/2 μέ θέμα: «Ἀνάλυσις – Ἐρωτήσεις καί ἀπόψεις πάνω στό Βιβλίο «ΤΟ ΚΛΕΙΔΙ ΤΗΣ ΘΕΟΣΟΦΙΑΣ» τῆς Ε.Π. Μπλαβάτσου.

Μεταξύ μας

ΤΑ ΓΡΑΦΕΙΑ ΜΑΣ

Τά Γραφεία του «Ίλιου», Βουκουρεστίου 25, α΄ όροφος, Κωδ. 106 71, είναι άνοικτά καθημερινώς πλὴν Σαββάτου 10 - 1.

ΕΜΒΑΣΜΑΤΑ

Παρακαλοῦμεν, ἀποστέλλετε μὲ ταχυδρομικὴν ἢ τραπεζικὴν ἐπιταγὴν εἰς τὴν διεύθυνσιν: «Πολυδεύκην Ἀντζακά, Βουκουρεστίου 25, α΄ όροφος Κωδ. 106 71, Ἀθήνας». Ἀποστολαί μὲ τραπεζικὰς ἐντολάς μᾶς δυσκολεύουν πολὺ.

ΑΛΛΑΓΑΙ ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΩΝ

Τεύχη ἀποσταλέντα στοὺς κατωτέρω συνδρομητάς μας, ἐπεστράφησαν ἀπὸ τὸ Ταχυδρομεῖον μὲ τὴν σημειωσιν: «μετώκησε» ἢ «ἀγνωστος». Παρακαλοῦνται ὅσοι τοὺς γνωρίζουν νὰ τοὺς εἰδοποιήσουν ἢ νὰ μᾶς δώσουν τὰς διευθύνσεις των:

ΕΠΑΡΧΙΩΝ

Γεωργ. Δαφνῆς, Κέρκυρα

ΕΓΚΑΤΕΛΕΙΨΑΝ ΤΟΝ ΓΗΙΝΟΝ ΒΙΟΝ

Κων/νος Κοκκινάκης, Κέρκυρα

ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ

«Πνευματικὴ Κύπρος», Ἰαν. - Μαρτ.
1989

«Χρονικά» Σεπτ. - Ὀκτ. 1989

«Νέα Ἀκρόπολη» Σεπτ. Ὀκτ. 1989

ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΙ ΤΟΥ ΙΛΙΟΥ

Βόλος: Γ. Κουκουβίνος
Ἡράκλειον: Βασ. Βασιλείου
Ἰωάννινα: Μιχ. Πραπίδης
Καβάλα: Μιχ. Παράσχου
Κέρκυρα: Ἀλεξ. Λούβρος
Λαμία: Ἀντ. Τριανταφύλλου
Λάρισα: Ἰο. Φελλοῦς
Μυτιλήνη: Δ. Ροδάκης
Ξάνθη: Μάριος Κουτσουριδῆς
Πάτραι: Ἀθ. Κοντοσάκις
Ρέθυμνο: Ἀντ. Βιστάκης
Ρόδος: Ἀντ. Βεργωτῆς
Σέρραι: Ἀνέστης Σάββας
Σύρος: Π. Ζαραφωνίτης
Χαλκίδα: Στ. Ἀλιφέρης
Χανιά: Ἐμμ. Νοδαράκης
Κύπρος: Θεοφ. Παναγιώτου,
2 Ὁθωνος, Τ.Τ. 102, τηλ. 474815
Λευκωσία
Τουρκία: Ἐλευθ. Καρακάσης

«ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΙΛΙΟΣ»

τῆς Θεοσοφικῆς Ἐταιρίας
ἐν Ἑλλάδι

Βουκουρεστίου 25 - Ἀθήναι 106 71
Ἰδρυτής:

† ΚΩΣΤΗΣ ΜΕΛΙΣΣΑΡΟΠΟΥΛΟΣ

Ἐκδότης-Διευθυντής:

Πολυδεύκης Ἀντζακάς

Τιμὴ τεύχους Δρχ. 200

Νοέμ. - Δεκέμβριος 1989

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΤΟΜΟΥ 1989

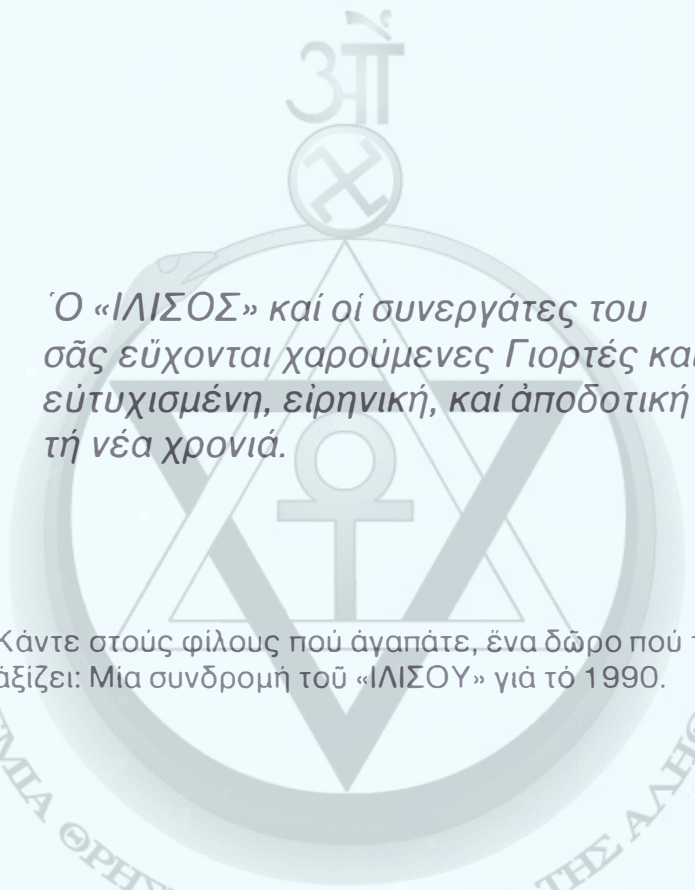
	σελ.
Ἀνδριανοπούλου Ἀντ.: Περί τῆς Ἀληθείας	96
» » : Ἑλληνική Βιοθεωρία	263
Ἀναγνώστου Παναγ.: Μυστηριακαὶ Δοξασαὶ περὶ ψυχῆς	96
» » : Ἀμφιάραιον	129
» » : Φυσικαὶ Ἑορταὶ	196
» » : Ὁ Δίσκος τῆς Φαιστοῦ	218
» » : Ἡ Ἀκρεοφαγία	330
Ἀναστασιάδου Λένα: Ἀλφάβητο Πνευμ. Ἀσκήσεως	334
Ἄντζακα Πολ.: Στά Νέα Γραφεῖα	20
Anthony P.: Ὁ Χριστὸς καὶ τὸ Κάρμα	14
ABDI: Ἰσλαμικὴ Ἀντίληψις γιὰ μετ/ση	276
Βασιλῆ Ἰωαν.: Τὰ λυτρωτικὰ φτερά τῆς ψυχῆς	78
» » : Περί τῆς Ἀληθείας	97
» » : Ἀρχαία Ἑλλ. Μυστήρια	244
Γουγουτά Ζ. Αἰδεσιμ.: Ὁ Μυστικισμὸς σκάλα πρὸς τὸν Οὐρανὸ	194
Γράβιγγερ Πέτρου: Περί Ἐλαττώματος	273
Dorab. S.: Μαγεία, Θαύματα, Θρησκεία	37
Διάφορα: Ἡ Θ.Ε. στὰ Νέα Γραφεῖα	19
» : Θεοσοφία τὸ αἰσιοδ. ὄραμα	1
» : Θέματα Θεοσοφίας	73
» : Τὸ Ἐμβλημα τῆς Θεοσ. Ἐτ.	31
» : Ἑορτὴ Λωτοῦ 1988 (ΟΜΙΛΙΕΣ)	153
» : Τρεῖς Ἀρετὲς	195
» : Ἡ Ζωὴ Διδάσκει	196
» : Ἐκθεση Ἰνδικῆς Σχολῆς Ἐσωτερ.	248
» : Ὀλκοττ Χ. (Βιογραφία)	121
» : Τὸ Μεγάλον μυστικὸ τῶν Μασῶνων	279
Ἠλιάδη Κ.: Ὁ ἀριθμὸς ἑπτὰ	104
» : Τετρακτὺς	183
Ἰβου Αἰμ.: Σαῖ Μπαμπά	167
» : Ἀλχημεία	303
Ἰωαννίδη Δημ.: Ἡ Ἀρχὴ τῆς Μετ/σεως	33
» » : Περί τῆς Ἀληθείας	97
» » : Ἐν τὸ Πᾶν	233
» » : Ἡ κατάσταση πρὸ τῆς Δημιουργίας	295
Καλλέργη Διδῶ: Ὁ Νοῦς	50
» » : Πάσχα καὶ Ἑαρ Ἰσημερία	108
» » : Ἡ Γνώση	315
Καλογεροπούλου Δ.: Θεοσοφία	147
Καμαρωτάκη Χρ.: Στά Νέα Γραφεῖα	24

Κοσμοπούλου Όδ.: Πυροβασία	199
Κουκουβίνου Γ.: Η Αναγκαιότητα του Θανάτου	58
« » : Περὶ πυροβασίας	251
Κρισναμούρτι Τρία χρόνια:	5.117.182
« » : Στο Καστροί	77
Λογοθέτη Μηνιά: Νουστράδιος	786
Μελισσαροπούλου Κ.: Αιτιέντε Μεγ. Μήνας	4
« » : Θεοσοφία	235
Μπαράκλη Χ.: Γνωρικά και παρορμίες Π.Δ. Α.	292
Μπλαβάτου Ε.Π.: Η τέχνη της ζωής	131
« » : Μυστική Διδασκαλία	220
Μπογιατζόγλου: Στά νέα δωρεάντα γραφέα	21
Μπούρα Ε.: μεταφ. : Υπερκίνηση του Κάημα	187
Μητστάκη Κυρ.: Ιησούς - Όρφευς	338
Νάγου Σπυρ.: Ο Διόνυσος στην ελλ. παραδόση	211
Παπαγεωργάκη Ν.: Καββαλιστικά Δόγματα	110
« » : Χρονος και Τελεσιποίησης	349
Παπασλιώτη Π.: Το Άγιον Πνεύμα ως Θεία Δίανση	60
« » : Μαχατορχαν Άγιον Πνεύμα	280
Sivanada S.: Μια μέρα ζωής με τους Γιόγκι	288
Ίλιος: Ευρητήριο 1984-1987	2
Έορτή Λωιού: Αντζάκας Π.: Η Θεός στην Προάη	152
» » : Καμαρωτάκη Χ.: Για το Λωιό	146
» » : Παναγιώτου Καλ.: Για τον Έορτή	130
» » : Παπασλιώτη Π.: Για την εορτή	133
» » : Σίβρη Γ.: Η Ελ. Π. Μπλαβάτου	165
Μνήμη Κ. Μελισ.: Αφιέρωμα τ. 185 του Ίλιου	185-239

Ο «ΙΛΙΣΟΣ» και οι συνεργάτες του
σᾶς εϋχονται χαρούμενες Γιορτές και
εϋτυχισμένη, εἰρηνική, και ἀποδοτική
τὴ νέα χρονιά.

Κάντε στους φίλους πού ἀγαπάτε, ἕνα δῶρο πού τοὺς
ἀξίζει: Μία συνδρομὴ τοῦ «ΙΛΙΣΟΥ» γιὰ τὸ 1990.

ΟΥΔΕΜΙΑ ΘΡΗΣΚΕΙΑ ΥΠΕΡΤΕΡΑ ΤΗΣ ΑΛΗΘΕΙΑΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΤΕΥΧΟΥΣ

	σελ.
Δημ. Ίωαννίδη: Ἡ κατάσταση πρό τῆς Δημιουργίας	295
Ἡ Ἀληθεία: Ἐπιστήμη τῆς Ὑλης καί τοῦ Πνεύματος	303
Διδώ Καλλέργη: Ἡ Γνώση, ὡς μεταμορφωτική δύναμη	315
Παν. Ἀναγνώστου: Αἱ περί ακρωφαγίας, δοξασίαι τῶν Ἀρχαίων Ἑλλήνων	330
Λένα Ἀναστασιάδου: Ἐνα ἀλφάβητο πνευματικῆς ἀσκήσεως	334
Κυρ. Μητσοτάκη: Ἰησοῦς – Ὀρφεύς	338
Μαχάτμα Γκάντι: Πνευματικό μήνυμα ἀποφυγῆς τῆς βίας	344
Ν. Παπαγεωργάκης: Χρόνος καί Τελειοποιήσις	349
Κουκουβίνου Γ.: Περί Πυροβασίας	351
Συνεδριάσεις Στοῶν	355
Μεταξύ μας	357
Περιεχόμενα Τόμου 1989	358

ΣΕ ΠΡΟΣΕΧΗ ΤΕΥΧΗ

- Φέλιξ Λαιήτον: Ἐποχή τοῦ Ὑδροχόου
Κ. Μελισσαρόπουλου: Ἡ ἐξέλιξη τῆς Ψυχῆς καί τό κοινωνικό περιβάλλον
Ἄνανα Γραφέως: Σοφία ἀπό τήν Ἀρχαία Αἴγυπτο
Ε.Π. Μπλαβάτσου: Ἡ Μετενσάρκωση
Α. Μπέζαντ: Τό θέμα τῆς ἀναμνήσεως τῶν προηγουμένων βίων
Σ. Βασαρδάνη: Τά Μηθικά Συστήματα καί ἡ Ἐπιστήμη